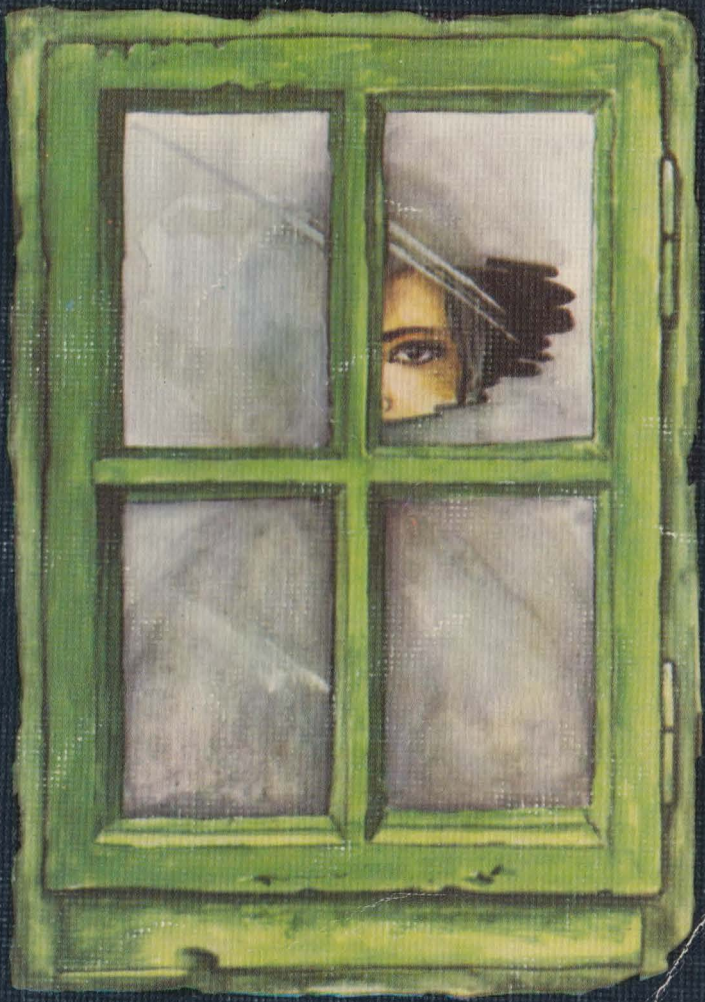
5

İRFAN YALÇIN

PANSİYON HUZUR

İRFAN YALÇIN

PANSİYON HUZUR

1974 milliyet yayınları roman ödülü ikinciliği

yalçın YAYINLARI

PANSİYON HUZUR

İRFAN YALÇIN

ROMAN / ÖYKÜ - DİZİSİ - 4

5

1. Basım — Şubat 1981

PANSİYON HUZUR — Roman — / İrfan Yalçın / Kapak: Haslet Soyöz / Kapak Film: Can Grafik / Tomurcuk Basım Tesislerinde dizildi, basıldı / Cilt: Oruç Mücellithanesi / Yalçın Yayınları: Klodfarer Cad. No: 24, D. 3-4-5. Türbe / İST.

PANSİYON HUZUR

İRFAN YALÇIN

Karım Özden Yalçın'a.

«Pansiyon Huzur», 1975 yılında, yayımlanır yayımlanmaz, bazı kimseler, romandaki kişilerle kendi aralarında tam bir benzerlik olduğunu ileri sürerek sık sık beni rahatsız etmiş, dahası, bunlardan biri davacı bile olmuştur. Gerçek şudur ki, romandaki kişiler kurgusal olup gerçek yaşamdaki hiç bir kimseyle özdeş değildir.

İrfan YALÇIN

Emlâk Komisyoncusunun yanıma kattığı adamla karanlık, kirli sokakların birinden çıkıyor, öbürüne dalıyordum. Serin ıslak bir gündü. Pardösümün yakalarını kaldırmış, nereye gittiğimi bilmeden dalgın dalgın yürüyordum. Emlâkçı:

«Çok konuşur ama iyi bir insandır,» demişti.

Kafamda hep bu söz vardı: «Çok konuşur ama iyi bir insandır.» Ne biçim bir yargıydı bu? Az konuşmakla iyi insan olmak arasında ne gibi bir bağıntı olabilirdi? Beni «Pansiyon Huzur»a götüren adama:

«Bu sokaklarda gündüz gündüz adam soyulur yani!» dedim.

Adam sert sert yüzüme baktı.

«Öyle değil mi?» dedim.

«Az kaldık.»

Birtakım çirkin, sevimsiz evlerin pencerelerinde cadı suratlı, yaşlı kadınlar görüyordum. Kimi saçlarını tarıyor, kimi çay içiyordu. Sesleri bambaşkaydı bunların. İnsanın yüreğine korku, sıkıntı akıtan çatlak, kart bir sesleri vardı. Adam:

«İşte şura» dedi.

Yüreğim cızz etti. Beş, altı katlı, kapkara, duvarlarından rutubet sızan çok eski taş bir yapıydı gösterdiği. Kafamı kaldırıp yukarı doğru baktığımda, «Pansiyon Huzur» levhasını gördüm. Kirli bir mavi üstüne siyahla yazılmıştı yazı. Levhanın her yanı güvercin pisliğiydi.

«Burası ha?»

«Burası.»

Demir kapının üstünde, A ile M harfleri küçük ve büyük olarak yazılmıştı yanyana. En dipte, S, İ, ve K harfleri vardı. Ben yine:

«Burası ha?» dedim.

Adam âdeta bağırarak:

«Burası, burası!» dedi. Bir sigara çıkarıp dudaklarına koydu. Bana da:

«Al» dedi.

«Kullanmıyorum.»

Durmuştuk. Ben, sağa sola bakıyor, kalacağım yerin nasıl bir yer olduğunu iyice öğrenmeye çalışıyordum. Canım sıkılmıştı. Sokağın bir köşesinde, bul karayı al parayı oynuyorlardı. Yedi sekiz yaşlarında bir kız, sigara içiyor, görmediğim birisine ağıza alınmaz küfürler savuruyordu. Böyle bir sokak, filmlerde ya da romanlarda olabilirdi ancak. Adamın sabrı tükenmişti:

«Vazgeçtiysen gideyim ben yani!» dedi.

Ana giriş kapısından daldık içeri. Daha adımımızı atmamızla sert bir amonyak kokusu karşıladı bizi. Önce, yakınlarda helâ falan var sandım. Sonra belli belirsiz gördüm ki, duvarlar yol yol sidik iziydi.

«Elektrik yok mu?»

Adam derin derin soludu. Cevap vermedi. Bir kibrit yaktım. Adam önde, ben arkada merdivenleri tırmanmaya başladık. Altıncı kata vardığımızda soluğum iyiden iyiye kesilmişti. Çarpuk çurpuk bir yazıyla üzerine «Pansiyon Huzur» yazılmış bir kapının önünde durduk. Kapının dört bir yanında, küçücük kâğıtlara yazılmış buyruklar asılıydı: «DİKKAT KAPIYA VURMAYINIZ ZİL ÇALINIZ MERSİ,» «DİKKAT AYAKLARINIZI PASPASA SİL», DİKKAT GECE ON İKİDEN SONRA GELEN OTELE YALLAH.» Bütün yazıların altında «İNCİ» imzası vardı. Zile bastım, çalmadı. Adam eliyle iki üç sefer vurdu kapıya. Ses mes yoktu.

«Ayaklarınızı paspasa silin diye yazmış, paspas yok» dedim.

Burası, sonradan yapılmış bir çatı katıydı. Durduğumuz yerin hemen yanından taraçaya çıkan bir merdiven vardı. Merdivenin üstü yığınla eski eşya doluydu. Kırık bir çini soba, üç beş kucak odun, taş bir ayna, mavi bir oturak... Rutubet kokusu insanın içini bir hoş ediyordu. Her yan kir pas içindeydi. Belli ki, yıllardır el değmemişti hiç bir şeye.

«Boşuna vuruyorsun, yok herhalde,» dedim. «Olsa açardı şimdiye...»

Ben böyle der demez açılıverdi kapı. Korktum. Gözleri böylesine perişan bir insan görmemiştim ömrümde hiç. Öyle bir bakışı vardı ki, bana yüzümü ezberliyordu sanki.

«Girin, dedi, girin bakalım... Demek siz tutacaksınız benim odayı?»

«Evet, dedim, ben...»

«Girin, girin, korkmayın...»

Güldüm:

«Niye korkayım ki?»

«Ne iş yapıyorsun? Ha?»

«Öğretmenim.»

«Ne öğretiyorsun?»

«Bilgi.»

«Ne bilgisi? Yani ne bilgisi? Bilgi ama ne bilgisi? Neyse, boş ver. Gel, odanı göstereyim. İşte şura... Küçük ama iyidir... Sessizdir hem... Nasıl, beğendin mi? Tam sana göre... Valla... Buranın ilk müşterisi kimdi, biliyor musun? kellifelli bir herif... Sayıştayda mı, Danıştayda mı üyeymiş güya... Gece baktım, benim odanın kapısı gırçç... Noluyoruz ulan? Dingonun ahırı mı bura? Eee dedim Sayıştay üyesi, ne var bakalım? Allah seni inandırsın, hani donuna etmiş çocuklar olur ya bir, dayak yiyecem diye söyleyemez, tıpkı öyle duruyordu karşımda... Ağlıyor mu, gülüyor mu belli değil... Şöyle bir doğruldum, bir diklendim, yer misin yemez misin! Saat gecenin üçü... Kapıyı kilitledim, sonra da vurdum kafayı yattım... Herif ağlar kapıda zırzır karı gibi... İnci balım İnci... Kızım, yavrum, ben ettim, sen etme... Babanım senin ben... Hah, hah ha... Nasıl Sayıştay üyesi?»

«Çok esaslı.»

«Sonradan ahbap olduk onunla... Her İstanbul'a gelişinde uğrar...»

Beni getiren adam yanıma yaklaşıp:

«Hadi tutacaksan ver parayı,» dedi.

Bir an suspus oldu ortalık. İnci gözlerinin içine bakıyordu ne diyeceğim diye.

«Tamam, dedim, kaç para borcum?»

«Otuz beş.»

İnci:

«Otuz al ulan Süleyman» dedi.

Otuz beş lirayı çıkarıp verdim.

«Otuz alsana ulan puşt,» diye tekrarladı İnci.

Süleyman parayı alıp eyvallah bile demeden çekti gitti. Ben, kalacağım yerin nasıl bir yer olduğuna bakıyor, sağı solu bir bir inceliyordum. Her şey eski, karanlık olmasına karşılık yine de kalınmayacak kadar berbat bir yer değildi burası. Temizce sayılırdı. Eşyaların da insanlar gibi yorgun, soluk soluğa olduğunu görüyordum. Nereye baksan insanın içine sıkıntı basıyordu. Küçük fotoğraflar, sinek pisliğinden kararmış ucuz biblolar, masanın üstüne gelişigüzel yığılmış eski kitaplar, hep bir ağızdan yürek burucu, acı hikâyeler anlatıyorlardı sanki. Ama yine de onların bu hüzün verici görünüşlerinin altında bir cana yakınlık, bir sevimlilik var gibiydi. İnci, durmadan konuşuyor, konuşuyordu. Ben hiç oralı değildim. Dediklerinin biri bile kulağıma girmiyordu. Bunca acı, özlem, öfke, yalvarma dolu göz nasıl olabilirdi? Onun her söylediği bir uğultuydu kulaklarımda artık. Hiç bir şey anlamıyordum. İçimden; «Nolmuş bu gözlerine senin?» demek geliyordu. Tuhaf bir duyguya kapılmıştım. Sanki kalabalık bir yerde gözlerini düşürmüştü de, binlerce insan basa basa onların üstünden geçmişti. Sonra da o, bu ezilmiş, parçalanmış, pörsümüş iki gözü yerden alıp göz çukurlarına doldurmuştu bastıra bastıra. Belki de bin yıl, on bin yıl yaşamış bir insanın gözleri olabilirdi böyle. Birden:

«Kaç yaşındasınız?» diye sordum.

Ağzımdan kaçmıştı bu, yoksa böyle bir soruya ne gerek vardı? Ama o duymadı dediğimi. Habire konuşuyordu.

Kendi sesim hiç gitmiyordu kulaklarımdan: «Kaç yaşındasınız? Kaç yaşındasınız? Kaç yaşındasınız?»

Demek o ara kestirmişim. Durmadan böğrümü dürtüklüyordu birisi:

«Uyuma be! Uyuma be!»

Gözlerimi açtım. Aptal aptal baktım sağa sola. Önce, «Bu kadın kim?» diye düşündüm.

«Uyumuşum ha?»

Ayağa kalktım. O da kalktı. Hâlâ bir anlık uykunun sersemliğinden, buğusundan kurtulamamıştım. Küçük, kara sehpanın yanına gidip çerçeveli bir resim aldım elime. Uzun uzun baktım. İnci:

«Benle Zeki,» dedi.

«Zeki kim?»

«On ikinci.»

Resmin altında, 24 Şubat 1954 Ankara yazısı vardı. Karlı bir bahçede, genç bir adamla genç bir kadın birbirlerine sarılmışlardı. Adamın boyu hayli uzundu.

«Öldü.»

«Yeni mi?»

«Altı yıl var.»

İnci çirkin bir kahkaha attı:

«Uyukladın, dedi. Sabah sabah uyuklanır mı?»

«Gece uyumadım.»

«Niye? Bir yere mi gittin?»

«Yoo, oteldeydim. Uyku tutmadı.»

Birden boynuma sarıldı. Yanaklarımdan öptü. Gerçekten üzülmüş gibi bir hali vardı.

«Vah vah, dedi, bir derdin mi var yoksa?»

«Dertsiz insan olur mu?»

İstersen çarşafı değiştireyim, yat... Uyu biraz...»

«Bavulum otelde, gidip alayım...»

Elini omzuma koyarak:

«Bizim para, dedi. Üç yüz... Biliyorsun üç yüz... Tık peşin...»

«Tık peşin,» dedim.

Çıkarıp verdim. Paraları alıp yüzüne sürdü.

«Allah be! dedi. Şu paralara bak sen... Allah be! Ama neye yarar, ev sahibine gidecek yarın. Üç aydır kuruş kira vermedik herife.»

Solmuş fotoğraf elimdeydi hâlâ.

«Fotoğrafı koy oraya. Bundan sonra da eline almadan bak onlara.»

«Niye?» dedim. «Niye elime almayım yani? Tozları mı silinir?»

«Benim onlar... Hatıra...»

Fotoğrafı elimden aldı. Uzun uzun baktı. Sanki ilk kez görüyordu.

«İşte bu herif belledi anamı benim, dedi. Bu herif... Öldükten sonra tam bir ay her gün mezarına gittim... Her gün... Çiçek götürdüm sanma ama ha!»

«Ya?»

Güldü:

«Sıçtım!»

«Ne dedin?»

«Sıçtım. Mezarına sıçtım yani. Tam bir ay. Kar kış demedim, saatlarca yol yürüdüm. Ama verdiğim sözü tuttum.»

Şaşırmıştım, dalga mı geçiyor benimle diye düşündüm. Ama çok sinirli, öfkeli bir hali vardı. Eli ayağı titriyordu. Fotoğrafı büyük bir özenle sehpanın üstüne yerleştirdikten sonra:

«Eğer ölürse her gün gidicem, mezarına sıçacam diye söz vermiştim kendi kendime, dedi. Hatta kendisine de söylemiştim bunu mahkemede. Dediğimi yaptım.»

«Ama fotoğrafı saklıyorsun hâlâ?»

«Evet, saklıyorum... Hatıralara saygım büyük... Çay içer misin?»

«İçerim. Bu pazenler ne?»

«Tüccar oluyorum oğlum. Tüccar. Konfeksiyon pijama... Çocuk pijamaları... Fransa'ya, İtalya'ya pijama ihraç edicem... Yuhhh...»

Öyle bir kahkaha attı ki, kulaklarım çın çın çınladı.

Matbaacı Ali, orta boylu, efendi görünüşlü, tavşan kadar ürkek bir adamdı. Onu ilk kez bir pazar sabahı İnci'nin odasında görmüştüm. Koltuklardan birine gömülmüş, düşünüyordu. İnci:

«Tanıştırayım sizi, dedi. Ali bey... Matbaacıdır.»

Ali ayağa kalkıp saygılı bir biçimde elimi sıktı:

«Memnun oldum efendim...»

«Memnun oldum.»

Ali, bir türlü oturmak bilmiyordu yerine.

«Buyrun, oturun,» dedim.

Oturdu. İnci:

«Askerlikte çok çektirmişler buna da herkesi subay sanıyor, dedi. Otursana Ali bey!»

«Oturduk ya, dedi Ali. Oturduk ya işte. Koltuğun içine mi girelim?»

Ali'nin kendi kalıbına uymayan incecik, titrek bir sesi vardı. Acıma uyandırıyordu insanda. Masada ince kâğıtların üstüne pijama modelleri çizen İnci:

«Bu gece bu odada kaldı, dedi. Karıya bozulmuş gene. Gece saat iki. Tak, tak... Duymadın mı?»

«Yoo.»

«Ne yapsın garip? Evden voltayı aldı mı buraya atar kapağı.»

Odada iki koryala vardı. Uçta, pencerenin dibindeki İnci'nindi. Hemen kapının yanındakinde kadın müşteriler ya da İnci'nin çok içli dışlı olduğu erkekler kalırdı. Demek, Ali de bunlardan biriydi. İnci:

«Oğlu dövmüş,» dedi.

Ali irkilmiş gibi:

«Yalnız oğlan mı, kız da vurdu, dedi. Karı da.»

«Niye?» dedim.

«Bilmiyorum.»

«Para götürmüyor eve, dedi. Para götürmeyeni kim sever?»

Ali, İnci'den yana bakarak:

«Bu doğru, dedi, önceleri böyle değildi. Hepsi severlerdi beni. İflâs ettim, bambaşka oldular. Oğlan dün, gel-

me bu eve, dedi. Ev benim, dedim. Sana ne? gel, gelme derken, bir kafa atmaz mı suratıma? Şu suratıma bakın bir. Sonra kız, sonra karı... Hepsi üşüştü başıma... Vur Allah vur...»

Ali küçük bir çocuk gibi ağlıyordu. İnci:

«Karı gibi zırla, dedi. Senin elin yok mu? Sen de vur!»

Ali kalktı, lavaboya gitti. İnci:

«Bu çok zengindi ha, dedi. Kendi matbaası falan vardı. Orospu çocuğunun birisi dolandırdı bunu. Sonra da böyle oldu işte...»

«Uslu uslu yatıyor mu bari odada?»

«Nasıl yani?»

«Seni gece rahatsız etmiyor ya?»

İnci, kasıklarını tutmuş öyle gülüyordu:

«Köpeğim o benim be, dedi. İstersen gelsin de havlatayım, köpek gibi yürüteyim senin önünde? Ali, gel! Kuçu kuçu... Ali bey!»

Ali süklüm püklüm geldi. Gözleri kızarmıştı ağlamaktan. İnci:

«Sana bir iki buçuk, dedi. Önce, Türk'üm Doğruyum'u oku bakalım!»

Ali hazırola geçti, başladı «Türk'üm Doğruyum»u okumaya. Şaşırmıştım. Kırk beş elli yaşlarındaki bu adamda birtakım tuhaflıklar seziliyorsa da, buncasını aklım almamıştı. İnci gülmekten kırılıyordu:

«Havla!»

Ali başladı havlamaya.

«Yeter. Köpek gibi yürü bakalım bir de.»

İlk kez böyle bir şey görüyordum. Nutkum tutulmuştu. Ali, odanın içinde, köpek gibi dört bacak yürüyor, ince ince harlıyordu. Ayağa kalktım, karyolanın üzerine kendini atıp bağıra bağıra gülen İnci'ye:

«Yeter canım, dedim, yeter!»

İnci birden sustu. Ali hâlâ fır dönüyordu odada. Saçları gözünün üstüne düşmüştü. Soluk soluğaydı.

«Geç otur sen de yerine!»

Ali kıçının üstüne oturmuş, ceketinin eteklerini süpürüyordu. Üstüne bol gelen bir ceketti bu. Vücuduna göre değildi. Elini İnci'ye uzatarak:

«İki buçuk, dedi. Dünden beri açım.»

«Yalan, dedi İnci. Sinemaya gideceksin, değil mi?»

Ali, olduğu yerden kımıldamıyor, aldatıldığı için kafasını sallıyordu durmadan.

«Kalk ayağa, dedim. Nolur kalk! Al şu beş lirayı.»

Kalktı. Koşar adım yaklaşıp parayı çekti elimden. Sevinmişti. Yüzü gülüyordu. İnci:

«O paranın yarısı benim, dedi. Yok öyle yağma. Ben de açım.»

İnci, Ali'nin elinden parayı almak istiyor, Ali vermiyordu. İkisi de gülmekten kırılıyorlardı yerlerde. Sonunda para Ali'nin elinde kaldı.

Matbaacı Ali'yi böyle tanıdım işte. O gün gerçekten çok üzülmüştüm. Ali gittikten sonra, ters ters konuştum onunla hep. Ali'nin o halleri gözümden gitmiyordu hiç. İnci'ye:

«Neden yaptın bunu?» diye sorunca:

«Ne var bunda? diye karşılık verdi. Sanki başkaları da Ali'nin yaptığını yapmıyor mu? Belki bu kadar değil ama, pek de farklı değil yani. Sözgelimi bir tezgâhtarın patronu karşısındaki halini düşün. Bir memurun müdürüne yaranmak için yaptığı yılışıklıkları düşün. Daha böyle bir sürü örnek... Ali daha samimi, o kadar... Bir de başkaları ne diyecek diye korkmuyor... Anladın mı şimdi? Hem o hoşlanıyor bundan.»

«Niye?»

«Beni eğlendirmekten hoşlanır o.»

«Yaaa?»

«Yaaa ya! Ne sandın? Sonra aç... Açlık nedir bilmezsin sen. Aç adam her şey yapar. Aç kal bakalım şöyle dört beş gün. Aç bıraksınlar seni... Değil havlamak hırlarsın bir dilim ekmek için. Ali de öyle işte. Ben nasıl açsam, o da öyle aç.»

İnci, çizdiği pijama modellerini perdeye iğnelemiş, gerilip gerilip onlara bakıyordu.

«Sen de yapar mısın her şeyi? dedim. Meselâ havlar mısın? Dört bacak yürür müsün? Kendini satar mısın?»

Hırslı söylemiştim bunları. Söylerken tükürükler fışkırmıştı ağzımdan. İnci, leke dolu, yırtık pijamasının üstünden dışarıya fırlamış pörsük memesini eliyle içeri sokup, usul usul:

«Elbet yaparım,» dedi. Yaptım da. On üç erkekle yaşadım şimdiye kadar. Bunlardan yalnız biriyle nikâhlandım. Azmi. Öbürleriyle hep öyle işte... Üç yıl, beş yıl... Ama hiç biriyle para pul için arkadaşlık yapmadım. Yani kendimi satmadım. Yalnız bir keresinde...»

Gözleri daraldı, incecik oldu. Kafasının içini oyan bir şey vardı sanki. Konuşmak istiyor, konuşamıyor gibiydi. Bir sigara yaktı:

«Yalnız bir keresinde oldu bu, dedi. Yalnız bir keresinde... Nasıl oldu diye sorsana be!»

Sormadım.

«Anlatmıyayım istersen?»

«Sen bilirsin!»

«Yo, yo anlatacam. Daha toysun. Bazı şeyleri bil, öğren. Öyle düşünüp taşınmadan karar verme hemen. Bir insan bir şey yapıyorsa, niçin yapıyor, neden yapıyor bul nedenlerini. Bol keseden konuşma yani. İşkembeden atma öyle. Tamam mı?»

Gözleri daldı, sayıklar gibi konuşmaya başladı:

«On birinciden bir kızım olmuştu. Leylâ... Dünya güzeli. Bir lokma. İçime sokasım gelirdi bazı. Bazı kızar döverdim. Beş yaşında var yoktu. Babası öldükten sonra bir hastalığa tutulmuştu yavrum. Sarılık mı, öyle bir şey. Götürmediğim doktor kalmadı. Ayakkabılarıma varıncaya kadar sattım. Olmadı bir türlü. En son birisi dedi ki, falanca yerde Rum bir doktor var, al götür. Para dedim, para... Valla, bende de yok, dedi. Ne yapsam? Kime gitsem. Daha önce para almadığım, avuç açmadığım kimse kalmamıştı tanıdıklardan. Yani anlayacağın, bütün kapılar kapanmıştı.

Ablam Sarıyerdeydi o yıl. Kalktım ona gittim. Allah seni inandırsın, Taksim'den Sarıyer'e yaya gittim. Yok ki para otobüse binelim. O kömüş kılıklı ablam:

«Biz de sıkıntıdayız İnci, Allah ne yazdıysa o olur!» demez mi? Beynimden vurulmuşa döndüm. Gerisingeriye yallah. Bir ara, dilenci gibi giyinip dilensem, dedim. Bir ara, hırsızlık yapmak geldi aklıma. Ama hepsi nafile. Hiç biri benim işim değil. Hızlı hızlı yürürken, baktım burma bıyıklı bir herifin soluğu kulağının dibinde. «Anam manam... Gurbanın olam...» gibi laflar ediyor yarma. Son şanstı bu. Ya hem kendimi hem kızı öldürecektim, ya da bu herife satacaktım kendimi. Önümde iki yol ki, beğendiğini seç! Önce birincisine yattı aklım. Ama herif iyice sokulmuştu yanıma. Hatta eliyle peşreve falan da başlamıştı. Birden durdum: «Bir elli liranı alırım ha!» dedim. Yarmanın canına minnet. Ben de o günler dana iliği gibiyim yani! Genç, taze, cıvıl cıvıl...»

İnci sustu. Başını öne eğdi. Kusacak gibi bir tavır aldı. Sonra birden kendini karyolaya atarak boğulurcasına ağlamaya başladı. Ben hiç oralı değildim. Olduğum yerden onu gözlüyordum. Kıçına şorta benzeyen bir şey giymişti. Damarlı damarlı bacakları kirli beyaz bir renkteydi. Bütün vücudu titriyordu. Ağlaması üç beş dakika sürdü. Hiç bir şey olmamış gibi doğruldu sonra.

«İşte o pis adama, o beş yaşındaki kızın önünde kendimi sattım,» dedim.

«Niye?»

«Ne niyesi?»

«Niçin kıza gösterdin yaptığını?»

«Bilmiyorum. Hiç bir şey bilmiyorum. Niye, niçin? Hiç bir şey... Aldım doktora götürdüm o parayla... Kızı doktora götürdüm... İlâç milâç aldım... O zamanın elli lirası, şimdinin beş yüz lirası... Ama nafile... Öldü yavrucak... Anladın mı şimdi? Ali niçin dört bacak yürüdü? Niçin havladı? Anladın mı şimdi? O deli falan değil, aç...»

Gülüyordu. Pijama modellerini bana gösterip: «Zengin olacam oğlum, göreceksin,» diyerek katıla katıla gülüyordu.

Evin içi her gün top top pazenle doluyordu. Mavi, yeşil, sarı, mor... her renk vardı. Bir gün baktım, benim kaldığım odaya da pazenler yığılmıştı. İnci'ye:

«Günün birinde bize yer kalmayacak bu bezlerden, dedim. Hem param yok diyorsun, hem de her gün top top pazen alıyorsun.»

«Yahudi bir herif var, eski dost... O veriyor... Yap yap sat, diyor. Sattıkça ödersin, diyor.»

İnci pazenlerin sağlamlığını göstermek için toplardan birini alıyor, benim yanıma getiriyordu.

«Baksana bir, ne güzel deseni var. Yeri de sağlam. Zengin olacam oğlum. Züğürtlükten kurtulacam. Göreceksin.»

Bütün gün çiziyor, kesiyor, yeni yeni modeller çıkarıyordu. Rastlantıya bırakmak istemiyordu hiç bir şeyi. Plan çizen bir mühendis gibi tavırlar takınıyor, çalışırken rahatsız edilmemesini istiyordu. Gece gündüz pijama lafından durulmuyordu pansiyonda. Sık sık benim odaya geliyor, pijama üstüne sövlevler çekiyordu. Artık usanmıştım. Doğru dürüst gazete bile okutmuyordu bana. Bütün günkü yalnızlığını benden çıkarıyordu. Biriktirdiği konuşmalarını ben gelince boşaltıyordu hemen. Git desem de aldırmıyor, pişkinliğe vuruyordu. «Çay yapıyım dur sana.» diyordu. Bu bir çeşit rüşvetti. Çayla tavlamak istiyordu beni! Çayları, sigaraları zorla ona buna aldırtıyordu. Sözgelimi en alt katta Ermeni bir marangoz vardı. Ona hemen her gün sigara aldırtıyordu. İsterse almasın Ermeni, ana avrat başlıyordu camdan doğru. Bir gün, Ahmet'i gönderip Ermeniye çağırttı.

«Söyle gelsin şu Haçik denilen hergele!» dedi.

Ahmet hemen fırladı. Birkaç dakika sonra yaşlı bir adamla döndü. Bu, ak saçlı, konuşmasını, davranmasını bilen kibar biriydi. Kapının önünde durmuş bana bakıyordu. İnci:

«Haçik!» dedi.

«Buyrun İnci hanım?»

«Nerde benim masa? Hani masa yapacaktın bana?»

«Yapıcam İnci hanım. Yapıyorum hatta. Yakında getirecem.»

«Parasını zengin olunca vericem ama.»

«Para istemez İnci hanım.»

«İster, ister... Yalnız beni oyalama bak. Oyalıycam falan dersen, ha valla yakarım dükkânını.»

«Oyalamam İnci hanım.»

«Gel bi kahve iç öyleyse.»

Ermeni rahatlamıştı. Oturdu. Bana göz kırptı.

«İnci hanımla çok eski dostuz biz. Çok severiz birbirimizi.»

«Belli,» dedim.

«Yalnız sinirlidir biraz, idare gerekir.» »

İnci mutfaktan seslendi:

«Haçik efendi!»

Haçik ince ince gülümseyerek yavaşça bana:

«Efendi olduk şimdi de bak,» dedi. Sonra İnci'ye cevap verdi:

«Buyur?»

«Ulan az daha gregorien oluyordum be!»

«Oluyordun ya.»

İnci kahveyle döndü elinde:

«Korktum, olmadım. Ama az daha oluyordum. Nasıl olmazsın, gırtlak... Düşün ki bu eve yeni gelmiştim... Tek çulsuz, tek kuruşsuz... Öyle dost most hak getire... İnan, günlerce yerde uyudum... Aha şurda... Gazete serdim öyle yattım. Pencerelerde perde bile yoktu. Kim getirdi beni buraya, kim koydu, bilmiyorum? Resimde gördüğün Zeki varya o mahvetti işte beni. Öff... Ulan Ermeni nerden çıktın geldin be?»

«Sen çağırdın ya.»

«Günlerce aç,aç, aç... Kimseye bi şey demedim ama. Sonra efendim, günlerden bir gün, boyacı Ahmet geldi. Merak etmiş beni sözde. Abla, dedi, ben aşağıda, yolun ağzında boyacıyım. Ayakkabı boyacısı. Adım Ahmet. Hiç göründüğün yok. Hasta mısın? Sen kimsin lan, dedim? Nerden tanıyorsun beni? Irz düşmanı mısın, nesin? Ahmet korktu, elime sarılıp öptü hemen. Az kalsın düşüyordum yere. Can cin kalmamıştı hiç bir yerimde. Günlerce tek lokma girmemişti boğazımdan içeri. Ama gururluydum tabiî. S... zi keser kasaba minnet

etmezdik! Açım, dedim, Ahmet misin nesin, açım be, dedim. Biraz sonra bir ekmekle geldi bizim boyacı. Zeytin falan da getirmiş. İnan, zeytinin çekirdeklerine varıncaya kadar yuttum. Ahmet karşıma geçmiş, beni seyrediyordu. Abla, dedi, sana yardım alalım. Nerden? dedim. Belediyeden, dedi. Alıyorum, dedim. On iki lira. Ya, dedi, öyleyse Kiliseden de alalım, dedi. «Hangi kiliseden?» dedim. «Ermeni Kilisesinden,» dedi. Hakkaten de aldı. Teneke teneke yağlar, pirinçler şekerler... Karnımı doya kaldı. Sonra bir teklif bana... Din değiştirirsem yirmi bin lira para alacaktım Vakıftan. Ulan İnci, dedim, al şu yirmi bini, boş ver gerisine. Ama korktum. Yapamadım. Yapsaydım keşke. Şimdi belki de bir katım falan olurdu benim de. Doğrusu papaz Çolakyan'ın iyiliğini ölsem unutmam. Bir kere, yurt dışına çıkıp dönmüştü. Dönüşünde bende elini öptüm onun. Herkes kuyruğa girmişti elini öpmek için. Ben de girdim.»

Haçik gülüyordu. İnci ciddîleşti.

«Haçik?»

«Hıı?»

«Anandan avradından başlarım bak.»

«Başlarsın, biliyorum.»

«Masa tamam mı gelecek pazara?»

«Tamam.»

«Yalan yok!»

«Yok valla.»

«Gavursun sen, yalan söylersin.»

«Sen de oluyordun, ama.»

«Geniş olsun. Tam bir terzi masası yani. Terziyim ben.»

«Tamam.» »

«Gel öpeyim bir.»

İnci, Haçik'in kurumuş dudaklarından uzun uzun öptü.

Matbaacı Ali, sobanın üstündeki küçük radyoyu aldı, yere koydu. Bir bana, bir Müfettişe baktı.

«Ben eski futbolculardanım,. dedi, Beşiktaş'ta oynadım.»

Müfettiş güldü:

«Ne oynadın?»

«Ortahaf.»

İnci pijamalar için aldığı dantelleri, düğmeleri bir kutuya dolduruyordu. Müfettiş İnci'nin müşterilerindendi. Bir hafta kalacak, gidecekti.

«Ortahaf ha?»

«Evet, ortahaf.»

Matbaacı Ali parmaklarını çıtlatıyor, gözlerini kısmış, İnci'nin elindeki kutuya bakıyordu. İnci sinirli sinirli:

«Ali bey, sen bu eve gelmeyeceksin bir daha!» dedi.

«Niye? Niye İnci? Ne yaptım ben?»

«Bacaklarıma bakıyorsun!»

«Valla değil.»

«Bakıyorsun lan!»

«Valla değil.»

«Âşıksın sen bana. Boyacı Ahmet gibi sen de âşıksın!»

«Valla değil.»

Müfettiş usul usul ayağa kalktı, Ali'nin yanına geldi:

«Kimim ben?» diye sordu Ali'ye.

Ali kekeleyerek:

«Müfettiş...» dedi.

Müfettiş korkunç bir tokat aşketti Ali'ye. Ben yerimden fırladım:

«Noldu? dedim. Noldu? Niye vurdunuz?»

Müfettiş derin derin soluyor, hırsını alamamış gibi görünüyordu. Ali'nin ağzından çıt çıkmıyordu. Burnunun sol deliğinden ağzına doğru kırmızı bir çizgi uzanmıştı. İnci elindekileri bırakmış dik dik onlara bakıyordu. Sonunda:

«Eline sağlık,» dedi.

«Nolmuş? dedim. Nolmuş yani? Zavallı bir insana vurmak iş mi? Ne yaptı ki sonra?»

Müfettiş gözlerini tavana kaldırarak:

«İnci benim yıllardır ahbabım,» dedi.

«Eee, nolmuş ahbabınsa?» »

«Bu adamı da sizden iyi tanırım.»

Ali merakla bizi izliyordu. Yediği tokadın en küçük bir etkisi olmamış gibiydi üstünde. Yüzünün her yeri seğiriyordu.

Tavırları daha da acıklı olmuştu. Müfettiş, sigarasının dumanlarını yüzüme üfleyerek:

Ben müfettişim,» diye tekrarladı.

«Yani tokat atabilirsin herkese, öyle mi?»

İnci bağırarak:

«Bok atar, dedi. Gelsin de bana atsın bakalım, görelim...»

Müfettiş koltuklardan birine yayılarak:

«Sen benim eski dostumsun İnci,» dedi.

«Hadi ulan hıyar, adam mısın sende? Müfettiş olmuşsun ama adam olamamışsın. Senin okuduğun okula ben...»

Tokat bana atılsaydı bunca içerlemezdim. Odanın içinde dört dönüyor, Müfettişin rahat görünmek ister gibi yaptığı davranışlara daha bir ifrit oluyordum. Sofaya çıkıp geri döndüm. Ali hiç oralı değildi. Burnundan ağzına uzanan kan pıhtılaşmıştı. Bir bana, bir İnci'ye, bir Müfettişe bakıyordu belbel. İçim içimi yiyor, bağırmak çağırmak, herşeyi yıkıp kırmak istiyordum. Sonunda dayanamayıp Müfettişe:

«Sizinle biraz aşağıya inelim, dedim. Konuşmak istiyorum. Daha doğrusu dövüşmek istiyorum. Evet, dövüşmek istiyorum.»

Müfettişin o rahat hali kaybolmuştu. İnci:

«Erkeksen in aşağıya, dedi. Herifçioğlu meydan okuyor işte. Müfettişim diye ona buna vurmak, caka satmak nasıl oluyor, gör bakalım.»

Müfettiş:

«Siz yaptığını görmediniz ama...» dedi.

«Ne yaptı?»

«Valla çok kötü bir şey yaptı.»

«Ne mesela?»

«Hak etti tokadı. Yani şey...»

Müfettişin yakasından tuttum:

«Ya özür dile Ali'den, ya benimle aşağıya in!» dedim.

«Sen diye konuşamazsınız benimle...»

«Benimle aşağıya in diyorum sana?» »

Müfettiş, orta boylu, göbekli hımbıl bir şeydi. Ağzı bir maymun ağzı kadar büyük, dudakları etli, kalındı.

«Peki...» dedi. Kalktı.

İnci; gülerek:

«Biz de gelelim mi yani?» diye sordu.

Müfettiş koluma girip mutfağa sürükledi beni. Kapıyı kapadı:

«Suratıma tükür, anama avradıma söv, ama benim yakamı bırak,» dedi.

«Peki niye vurdun bu zavallı herife?»

«Bayılıyorum tokat atmasına... Hepsi bu... Dişime uygun birisini buldum mu, hemen aşkediyorum tokadı. Yedek subayda alıştım buna. Tiryakisi oldum. Rüyamda bile insan tokatlıyorum valla... Nolur bırak beni...»

Gözleri ağzından daha çok yalvarıyordu. Korkmuştu. İnci kapının önüne kadar gelmiş gülerek:

«Ne o sevişiyor musunuz yau?» diyordu.

Müfettişle mutfaktan çıktık. İnci'nin odasına girdik. İnci ardımızı bırakmıyordu hiç. Ali hiç kımıldamadan aynı yerde oturuyordu. Bizi görünce irkildi. Müfettiş:

«Ali bey özür dilerim,» dedi.

Ali gülümsedi. Utanır gibi bir şeyler yaptı. İnci kollarını beline dayayıp;

«Bu evi hemen terkedin Nuri bey, dedi. Biz müfettiş s... z, tamam mı? Hadi bakalım, yallah... Bi daha da geliyim falan deme...»

Müfettiş süklüm püklüm gittikten sonra, ortalığı bir sessizlik bürüdü. Ali olduğu yere çivilenmişti sanki. Hiç kımıldamadan oturuyor, unuttuğu bir şeyi hatırlamaya çalışıyor gibi duruyordu. İnci'nin suçlu bir hali vardı. Sonunda ben patladım:

«Aferin İnci, dedim Aferin sana.»

«Noldu?»

«Eline sağlık ha? Herif kalkıyor, hiç bir neden yokken Ali beyi tokatlıyor, sen tutuyorsun eline sağlık, diye onu coşturuyorsun. Ayıp değil mi?»

Ali gözlerimin içine bakarak:

«Beni herkes dövüyor zati, dedi. Nolacak bi tokatla? Parasız mısın, yoksul musun vur abalıya olursun. Ama yine de teşekkür ederim size. Korudunuz beni. Kibar bir insansınız. Paranız var mı?»

İnci'nin hiç sesi çıkmıyordu. Elindekini eviriyor çeviriyor, ama bir türlü istediği biçime sokamıyordu. Belki de yapacağı bir şey yoktu da iş olsun diye böyle bir tavır takınıyordu.

«Ha İnci, dedim, nedir yani yaptığın?»

«Çay içer misin?»

«İçmem senin çayını.»

«İç nolursun. Valla iç ...Demli yapıyım şöyle, tentürdiyot gibi...»

Ali:

«Ben de içerim İnci,» dedi.

«Sen önce burnunun kanını yıka bi.»

Ali kalktı, elini yüzünü yıkadı mutfakta. İnci:

«Sen bilmiyorsun,» dedi.

«Neyi?» dedim.

«İşin içyüzünü.»

«Neymiş işin içyüzü?»

«Para yok oğlum, para... Senden aldığımı kiraya verdim. Vermesem çıkarır ev sahibi... Kaç aydır para mara vermiyorum.»

«Eee, nolmuş sanki?» » »

«Nolmuşu molmuşu bu işte... Müfettişten bi yüz lira alırız belki dedim. Bi hafta kalacaktı. Ama boş ver. Defettim işte.»

«Yani bunun için mi eline sağlık, dedin ona tokadı atınca?»

«Evet.»

«Ne peki, bir hafta kalacak, para vermiyecek miydi?»

«Vermez o. Mıhsıçtıdır.»

«Vermezse, koymazsın sen de. Vakıf mı bura?»

«Tam iki yıl şu odada kaldı o. Nasıl yaparım bunu? Onca parasını aldım. Ama böyle arada bir İstanbul'a gelince para mara vermez.»

«Halini görmüyor mu?»

«Görüyor ama vermiyor işte. Öööf, kovduk işte canım. Gelme bi da, dedik. Parasını kıçına soksun. İki odadan hiç olmazsa birine müşteri çıksa ah! Aksilik, bir aydır kimsecik gelmiyor. Gazeteye ilân vericem.»

Bu sıra kapı vuruldu. İnci:

«Antre!» diye bağırdı. Sonra bana döndü:

«Nasıl Fransızcam?»

Gelen, boyacı Ahmet'ti:

«Bir emrin var mı İnci abla?»

«Yerler silinecek. Sabunla suyla ama. Geçen seferki gibi silersen okurum canına. Şişirme yok ha.»

Matbaacı Ali, yine gözlerini bir noktaya dikmiş öylece duruyordu. Bana:

«Paranız var mı diye sormuştum size?» dedi sert sert.

«Var dedim, nolacak?»

Utandı. Yere baktı.

«Hiiç,» dedi.

Boyacı Ahmet, kollarını sıvamış muşamba kaplı yerleri gırç gırç siliyordu bezle. Görünüşünde en küçük bir bezginlik, bir yorgunluk yoktu. Belli ki, isteyerek, seve seve yapıyordu bu işi. Matbaacı Ali İnci'ye:

«Ben de yardım ediyim mi İnci?» dedi.

İnci:

«Sen anlamazsın böyle şeylerden...» deyip kestirip attı.

Sonra Ahmet'e:

«Şu Ezo Gelin'in Kürtçesini de oku bi yandan hadi,» dedi. Ahmet:

«Canım istemiyo İnci abla,» dedi.

İnci, Ezo Gelin'i kendi söylemeye başladı. Ama gülünçleştirerek söylüyordu. Arada bir, tuhaf, tiz sesler çıkarıyordu. Ali, gülmekten katılacaktı nerdeyse. Kirli koltuğun üstünde iki büklüm oluyor, çatlıyacak gibi gülüyordu. Bu ara kapı vuruldu. İnci türküyü kesti:

«Eğer bizim gebeş müfettiş değilse yüzüme tükürün. Kamın!»

Gerçekten de gelen müfettişti. Ayaklarının ucuna basa basa oda kapısına kadar geldi:

«İnci bi dakka» dedi.

İnci hiç oralı olmadı.

«İnci hanım bi dakka!»

İnci ağır ağır Müfettişin yanına yürüdü:

«Sana gelme demedik mi bay Müfettiş?»

«Özür dilerim İnci. Otel bulamadım valla...»

«Mani oğlum mani... Mangır yani... Çık bakalım yüz kâğıdı...»

Müfettiş, cebinden bir şeyler çıkardı, İnci'nin avucuna koydu. İnci:

«Daha daha, diye bağırdı. Bu kadar idare etmez. Amma pintisin be. Müfettiş müsveddesi sen de!»

Müfettiş pis pis sırıtıyordu. Belli ki keyifienmişti. İnci'ye:

«Nerde yatıcam ben?» diye sordu.

«Küçük odada, yaylan!»

Müfettiş hemen pantolonunu çıkarıverdi önümüzde. Ceketle palto üstündeydi hâlâ. İnci, koca bir «çüşş» çekti:

«Köylüsün nolacak! Müfettiş olmak kolay... Gelgelelim köylülükten kurtulmak zor... Şu dona da bak sen, leş gibi...»

Müfettiş, kıkır kıkır gülerek:

«Köylü efendimizdir, dedi. Hakaret edemezsin...»

İnci, yanıma kadar gelip kulağıma:

«Bu da âşık bana işte, dedi. Ahmet gibi, Ali gibi zilzurna âşık... Valla...»

Müfettiş, sanki ben orda yokmuşum gibi davranıyordu. Ceketle paltoyu da çıkardıktan sonra, gözlerimin içine baka baka:

«Siz bu pansiyonda daha yenisiniz, dedi. Ben yıllardır gelir giderim buraya. Müfettişim... Hah, hah, ha... İlk geldiğim gün bugünkü gibi aklımda. Yağmurlu bir gündü. Elimde bavullarla çıktım. Baktım, İnci şu sobanın başında ısınıyor. Bir elinde de küçük bir radyo. Kulağına dayamış radyo dinliyor. Beni görünce hiç oralı olmadı. Sanki içeri

bir banka müfettişi değil de bir sivrisinek girdi. Öyle değil mi İnci? Ha, öyle değil mi?»

«Öyle...»

«Ben ne pis adamım değil mi İnci?»

«Pis değil, pisliksin.»

«Ama bazen bana Nuri bey diyorsun. Pislik olsam bey der misin?»

«Ben pisliklere bey derim.»

Müfettiş hart hart göğsünü kaşıyordu. İnci:

«Şu pansiyona çok pis adam geldi, senden daha pisini görmedim yani,» dedi.

Müfettiş bir sigara yakarak:

«Buna inanıyorum dedi. Rekor bende. Ama bunu niçin dediğini bilmiyor değilim ha!»

İnci, elindeki makası Müfettişin yüzüne fırlatıverdi birden. Makas değmedi. İnci'nin gözleri koca koca olmuştu. Boyacı Ahmet yerleri silmeyi bırakmış, İnci'nin kolundan tutmuştu hemen. Ali, hiç bir şey olmamış gibi rahattı. Yumuşak, uysal bir görünüşü vardı. İnci, Müfettişin üstüne her an sıçrayacakmış gibi duruyordu. Soluk alıp vermeleri bile değişivermişti. Ağzını doldura doldura:

«Puçsun sen lan, diyordu. Orospu çocuğusun. Benim gibi açı mı buldun bula bula?» »

Sonra kendini yatağın üstüne atıp sarsıla sarsıla ağlamaya başladı.

İnci'nin karyolasında orta yaşlı, çivi gibi zayıf kır saçlı bir adam oturuyordu. Başında kara bir şapka vardı. Kurulmuş bir oyuncak bebek gibiydi davranışları. Ayakkabılarımı çıkarıp kendi odama girerken:

«Merhaba, hoşgeldiniz!» dedim.

«Hoşbulduk efendiiim...»

İnci:

«Gel, gel, dedi. Bak, kim var?»

Girmek zorunda kaldım. Adamın elini sıkıp karşısındaki koltuğa oturdum. İnci'nin keyfi yerindeydi. Gözlerinin içi gülüyordu:

«Mösyö İzak bu işte, dedi. Bana pazen toplarını veren. Nasıl?»

«Ne nasıl?»

«Mösyö İzak?»

Ne diyeceğimi şaşırmıştım. İzak da bir tuhaf olmuştu. İnci:

«Çok zengin bu hergele, diye sürdürdü konuşmasını. Kumaş fabrikası var kaç tane. Bize habire al git diyor ya, bakalım nolacak sonumuz?»

İzak, gülümseyerek:

«İyi olacak tabiî inşallah, dedi. Sen de, ben de iyi olacak. Ticarette korkmayacaksın. Durmadan hamle, hamle, hamle... Az kazanacaksın, çok satacaksın... Yani müşterin çok olacak... Anladi?»

«Anladi, dedi İnci. Anladi de bana bir kazık atmayasin sonunda. Ya pijamaları yapar da satamazsam?»

«Satmayan mal yoktur. Yeter ki satılık diye koy ortaya. Her şeyin bir alıcısı bulunur. Ben bir gün, Sahafların altında promenat yapıyordum. Baktım, yerde bir tahtanın üstünde bir sürü ıvır zıvır. Diş fırçası, yırtık çorap, don, tarak, falan filan... Bunlar neyse ne ya takma dişlere ne dersin? Herifin kulağına eğildim, «usta dedim, bu takma dişlere de müşteri çıkıyor mu?» Herif sert sert yüzüme baktı; «Tabiî, tabiî» dedi. Bu öyle bir «tabiîydi ki, artık başka bir şey sormaya cesaret edemedim. Düşün ki sen cici cici çocuk pijamaları yapacaksın. Kim almaz onları? Sen de kazanacaksın ben de. Öyle değil mi?» »

İnci geldi. İzak'ın kucağına oturuverdi. İki yanaklarından somura somura öptü:

«Desene zengin olacam ben de senin gibi? Allah be! Biftek yiyecem her gün. Bir de yanında şarap şöyle. Ha, İzak, milyoner olur muyum ben de senin gibi? Söylesene Yahudi çıfıt, cevap versene!»

İzak, kıskıs gülüyor, İnci küçük bir çocuk gibi sallanıyordu onun dizleri üstünde.

«Söylesene ulan Yahudi, söylesene! milyoner olamaz mıyım ben de! Ha, ha? Söylesene! Oh ya, Araplar okuyor ya canımıza...»

«Biz okuduk asıl Arapların canına...»

«Hitler yaktı ya hepinizi fırınlarda çoluk çocuk! Ulan Hitler, babanın canına rahmet! Keşke biraz daha Yahudi gebertseydin! Bizim İzak'ı haklasaydın!»

«O zaman kim verirdi sana bunca pijamalığı?» dedim.

İzak hâlâ kıskıs gülüyordu:

«O kadarına aklı ermiyor ki işte, dedi. Kadın aklı. Saçı uzun, aklı kısa.»

İnci durmadan soruyordu İzak'a:

«Ha, ben de olacam mı zengin? Biftek yiyecem mi ben de lan?»

«Olacaksın tabii. Biftek de yiyeceksin, tavuk da. Ama çalışacaksın önce. Çok çalışacaksın. Dedim ya çalışmak var önce.»

«Allah be! Sen diyorsun ya, ben olurum zengin valla. Allah be!»

«Dur, dur, tükürük oldu yüzüm gözüm hep. Ne sırnaşık karısın İnci be! Bırak yahu, bırak!»

«Pis Yahudi, şans geçsin diye oturduk kucağına senin!»

«Tamam işte, geçmiştir artık! Kalk hadi!»

İnci, İzak'ın kucağından kalktı, utangaç utangaç:

«Mösyö İzak, dedi, bana bir elli lira versene!»

İzak'ın yüzü allak bullak oldu bir anda. Ama hemen o esnaf pişkinliği geldi oturdu yüzüne. Sırıtarak:

«Kuruş param yok valla cebimde İnci, dedi. «Az önce bono ödedim yani... Tam on iki bin lira... Tam... Ha vallahi...»

İnci, boynunu büktü, üzgün üzgün bir bana, bir İzak'a baktı:

«Ne kötü şey şu parasızlık!» diye mırıldandı.

Gözlerinin perişanlığı daha da artmıştı. Bir süre hiç konuşmadı. Sonra inler gibi:

«Günlerdir ıslatılmış ekmek yemekten bıktım, dedi. Şu da olmasa (Beni gösteriyordu,) halim harap valla, arada bir, yumurta, peynir falan getiriyor garip. İzak... Mösyö İzak...»

«Buyur İnci?»

«Ha, nolur... Nolursun...»

«Ne?»

«Bir elli lira ver bana... Nolursun?»

«Yok anam yok... Bono...»

«Sonra veririm...»

«Olsa vermem mi İnci? Yani...»

«Vardır sende... Bir yirmi beş ver bari... İzak? Mösyö İzak?»

«Allah canımı alsın varsa yani! Niye yalan konuşayım?»

«Varsa ver, nolur ver! İzak?»

İzak birden kalkıp önce benim, sonra İnci'nin elini sıktı:

«İyi günler efendim. İyi günler İnci hanım. Çalışın ve çok kazanın. Çalışan kazanır.»

İnci'nin hiç sesi çıkmadı. Güle güle bile demedi. Oturduğu yerden kımıldamadı hiç. Donmuştu sanki. Yalnızdık. O bana bakıyor, ben ona bakıyordum. Bir ara:

«Verseydi ne iyi olurdu, dedi. Ne iyi olurdu. Önce bir güzel karnımı doyururdum lokantada. Sonra düğme alırdım pijamalara.» »

Sesi düşkün, zavallıydı. Kızgın kumlara fırlatılmış bir denizanası gibi pörsük, bitkin bir hali vardı.

«Bu dünyada bir puçluk var, dedi yavaşça. Ben anlayamıyorum ama muhakkak var. Benim anlayamadığım bir puçluk bu. Çok kafasızım ben. Hiç bir şey anlayamıyorum.»

«Var, dedim. Var öyle bir puçluk. Ama bütün dünyada değil.»

«Ne, söylesene? Hadi...»

«Nolacak söylesem? Üstüne üstüne yürüyebilir misin?»

«Yürürüm. Hem şimdi yürürüm. Tek başıma yürürüm.»

Güldüm. İnci bayağı heyecanlanmıştı. Yutkunarak:
«Söylemiyecek misin?» dedi.
«Tek başına yürünmez onun üstüne,» dedim.
«Kaç kişi yürünür?»
«Minyonlarca kişi gerek.»
«Peki ne bu? Dev mi, ejderha mı? Cin mi? Peri mi?»

Kalktım, pencereden aşağı baktım. Bir adam, yolun yanına oluk oluk kusuyordu. Dışarda kirli, bulanık bir güneş vardı. Her şey, ölümü hatırlatıyor gibiydi. «Herhalde sinirlerim bozuk benim,» dedim kendi kendime. «Hem iyi bozuk.» Sağdaki soldaki yapılar hep işevleriydi. Karşıdaki kirli evde çalışan dikişçi kızlardan biri, dilini çıkarıyordu bana. Ben de ona çıkardım dilimi. Besbelli yalnızdı bulunduğu yerde. Sonra eteklerini yukarı kaldırıp donunu gösterdi. Başımı çevirdim. Bakmıyormuş gibi bir tavır takındım. Ama yine de gözümün ucuyla bakıyordum. Kız neler neler, ne ayıp şeyler yapıyordu! Perdeyi çektim, İnci'nin yanına geldim.

«Sen olmasaydın, benimle yat diyecektim ona, dedi. Ama yatar mıydı sanki? Neler var bunun elinde, ne ilikler! Benimle yatmaz tabiî. Şu bacaklara bak damar damar. Ulan bir elli lira verseydi nolurdu sanki be? Nolurdu? Ha, ölür müydü? Elli lira şunun şurasında, ne ki?»

Sonra, camı açtı, basbas bağırmaya başladı aşağıya doğru:

«Ulan İzak, puşt İzak, sarı çıfıt...»

Kolundan tuttum, içeri çektim. Besbelli İzak gideli çok olmuştu. İnci'nin gözleri korkunç iki mağara olmuştu. Bana yalvarırcasına:

«Nolur beni öp, dedi. Sarıl bana... Ama kardeşim gibi... Tıpkı kardeşim gibi... Hadi...»

Sarıldım öptüm yanaklarından:
«Deli, dedim. Kaçık karı...»
İkimiz de uzun uzun gülüştük. Birden:
«Sen ver elli lira bari, dedi. Kiradan kesersin.»
Ceplerimi aradım. Elli lira çıkmadı.

«Al şimdilik şu yirmi lirayı, dedim. Yarın veririm gerisini.»

«Ne işime yarar bu? dedi. Düğme alıcam pijamalara...»

«Yarın veririm dedim işte... Yok şu an... Anlasana...»

Kapı çıt diye açıldı. Gelen boyacı Ahmet'ti.

Soğuk bir kış akşamıydı. Dışarda yemek yemekten bıkmıştım. Şöyle biraz salam, peynir, yumurta falan alıp pansiyonun yolunu tuttum. Bir şişe de şarap sıkıştırmıştım koltuğumun altına. Merdivenleri hızlı hızlı çıktım. İnci'nin evde olduğunu radyo sesinden anlardım hep. Radyo çalıyordu yine. Kapı yarı açıktı. Birden girip:

«Eller yukarı!» dedim.

İnci ellerini havaya kaldırıp:

«Gel ye, dedi. Penisilinli ekmek yiyorum.»

Baktım, gerçekten de kuru ekmekti yediği. Ama küflenmiş, yemyeşil olmuştu.

«Kız zehirlenirsin, nasıl yiyorsun bunu? dedim. Yemyeşil olmuş.»

«Penisilin oğlum, penisilin, dedi. Hastalık mastalık komaz insanda. Islattım. Pamuk gibi oldu.»

Ekmeği önünden aldım, sobanın içine attım.

«Gel, dedim, gel. Bu akşam kafayı tütsüleyelim seninle.»

Gözleri ışıl ışıl oldu:

«Şarap mı o?» dedi.

«Şarap.»

«Allah be! Ne şarabı?»

«Papaz karası.»

«Allah be!»

Ekmek almayı unutmuştum. Aşağı inip almak da zor geliyordu.

«Ekmek yok, dedim. Alıversene nolur.»

«Ver parayı, aldırayım.»

«Kime?»

«Aşağıdaki çıraklara.»

Alt katta bir konfeksiyoncu vardı.

«Giderler mi?»

«Giderler. Hem it gibi!»

İndi. Kulağım onun ayak seslerindeydi. Yalvarıyordu birisine. «Ne gerek var?» diye düşündüm. «Keşke ben alsaydım!» İnci'nin sesinin yumuşaklığı gitgide yok oluyordu. Sonunda bağırmaya başladı. İndim.

«Noluyor İnci?» dedim.

İnci, kirli bir çocuğa yumruk atıyor, ayağıyla dizlerine vuruyordu. Çocuk kendini korumaya çalışıyor, arada bir o da yapıştırıyordu. Bu, on altı, on yedi yaşlarında, üstü başı perişan çirkin bir oğlandı. İnci'yi zorla yukarı çıkardım. Çırak çocuk içeri girdi hemen. İnci'de küfürün bini bir paraydı. Kapının önüne gelince:

«Noldu yahu?» diye sordum.

İnci burnundan soluyordu:

«Bacak kadar it be! Bacak kadar it! Ulan kimim ben? Orospu mu belledin anan gibi? Ha, ibne?» »

«Noldu, söylesene?»

«Ekmek alırmış ama boşuna olmazmış!»

«Ee, ne diyor yani?»

Bu sırada, çırak oğlan süklüm püklüm yanımıza geldi. İnci, çocuğu görür görmez saldırdı üstüne yine. Sille tokat başladı vurmaya. Bir yandan da hak diye yüzüne tükürüyordu. Araya girdim:

«Dur bakalım yahu, dedim. Dur bakalım.»

Çocuk, hiç bir şey olmamış gibi gülümsemeye çalışarak, bana:

«Valla abi bi şey demedim, dedi. İnci abla bi şey aldırırken hep sigara falan verir bize. Ben de onun için böyle dedim. Şakadan dedim. O benim ablam. Sigara istedim yani. Valla...»

İnci kudurmuş gibi bağırıyordu.

«Peki oğlum, sen git.» dedim çocuğa.

İndim, yolun ucundaki bakkaldan bir ekmek alıp geldim. İnci hâlâ hırslıydı. Durmadan söyleniyordu:

«Çıkaracam bu itleri burdan. Kaymakamlığa bir kâğıt, tamam. Ne işleri varmış burda?» »

«İyi iyi, dedim, çıkarırsın... Bırak şimdi hele...»

İnci yumurta pişiriyordu. Ben şişeyi açtım. Tabaklara salam peynir koydum. Büyük bardak bir taneydi. İnci:

«Ben çay bardağıyla içerim dedi. Olsun.»

Sobanın içine iki tane meşe kütüğü attım. Yumurtalar pişmişti.

«Bu büyük şölen müziksiz olmaz!» dedim.

«Olmaz!»

«Öyleyse bir istasyon bul bakalım. Neşelenelim.»

İnci uzun aramalardan sonra bir yer buldu. Boğuk, tatlı sesli bir kadın Rumca şarkılar söylüyordu.

«Hah şöyle, dedim bayılırım Rumca şarkılara...»

«Güzel söylüyor orospu!»

[Ximeroni, ximeroni...]

İnci:

«Ben de yiyecem mi?» dedi boynunu bükerek.

«Tabii be, dedim. Ben mi yiyecem yalnız? Ne var sonra? Sanki bi şey!»

Şarapları bardaklara doldurdum:

«Hadi bakalım. A la tienne!»

«Ne demek o?»

«Sağlığına falan demek...»

İnci bir dikişte bitirdi bardağı. Fırtına gibi yiyordu. Ama daha çok ekmekti yediği. Salamdan ya da peynirden alırken gözlerimimin içine bakıyordu izin alır gibi. Başımı sağa sola çevirdiğimde, camdan karşılara baktığımda, kesilmiş yumurtaları, hırsızlık yapıyormuşcasına sokuşturuyordu ağzına. Ben bakınca ekmeğe saldırıyordu yine. Gülümsedim:

«Bırak şu ekmek yemeyi de öbürlerinden ye biraz da,» dedim.

«Sahi mi? dedi. Yiyim mi sahi? Ekmeğe alışmışım da ben...»

«Penisilinli ekmeğe...»

Ama yine de kuşku içinde gibiydi. Sözlerime inanmıyordu. Dalga falan geçtiğimi sanıyordu herhalde. Ekmekten vazgeçmiyordu bir türlü. Bir ara, o da başladı Rumca şarkıya:

[Ximeroni, ximeroni...]

«Sesim çok çirkin, değil mi?»

«Çok.»

Kocaman bir kahkaha attı. Neşelenmişti.

«Ben bu işi becerecem der misin?»

«Hangi işi?»

«Pijama işini?»

«Tabiî. Niye olmasın? Yapanlar nasıl yapıyor?»

«Korkuyorum. Ya yapamazsam? Ya olmazsa?»

Gözleri doldu. Üzgün üzgün yüzüme bakıyordu.

«Deldin yüzümü, dedim. Yeter!»

«Eşşoğlueşek!»

«Kim?»

«O!»

«O kim?»

Birden kalktı. Kendi karyolasının yanındaki şifoniyere benzeyen şeyin çekmecesini uzun uzun aradı... Sonunda bir resim buldu.

«İşte bu!» dedi.

«On ikinci mi? Zeki mi?»

«Hayır.»

Resmi elime aldım, baktım. Bıyıklı, otuz otuz beş yaşlarında, saçları hafifçe dökülmüş bir erkekti «işte bu» dedi.

«Kim ki bu?» dedim.

«Eşşoğlueşek! Şimdi geliverdi aklıma birden. Böyle bir akşamdı yine. Adı Saim miydi neydi? Bursalı. Kendini mühendis diye tanıtıyordu herkese...»

Sustu. Parmaklarıyla saçlarını taramaya başladı.

«Koyayım mı şarap?» »

«Koy.»

Çay bardağını doldurdum.

«O da şarap almıştı senin gibi ...İçtik... Hava böyle soğuk, yağmurlu... Bir ara bana, «İnci abla, dedi bildiğin yerde bir kadın var mı?» «Ne kadını lan?» dedim. «Kadın işte,» dedi. «basbayağı kadın.» Kızmıştım. Ne demekti yani bu? Pezevenk miydim ben? Ulan, dedim, senin karşında pezevenk mi var? Cebinden bir yüzlük çıkardı, avucuma sıkıştırdı. «Al şunu, dedi, al hele.» Almam, dedim. Almam senin paranı. Ben pezevenk değilim. Almam diyorum ama, sen bana sor. Gıcır gıcır, yepyeni bir yüzlük. Kız gibi. Benim cepte metelik yok. Parayı fırlattım attım. Kalktım masadan. Geldi boynuma sarıldı. «Ablam, dedi, kızma. Kızma bana. Senin bildiğin vardır, tanıdığın çoktur. Yüz, iki yüz, üç yüz veririm sana. Gözünü sevem.» Cebinden bir yüzlük daha çıkardı. Öbür yüzlüğü de aldı yerden, sıkıştırdı avucuma. «Oğlum, git şurdan, dedim. Git şurdan.» Ama aklım o paralardaydı hep. Parasızlıktan, açlıktan usanmıştım artık. Gıcır gıcır yüzlükler aklımı çelmişti. Gülümsedim. «Üç tane alırım o kâğıtlardan,» dedim. «Tamam,» dedi. Yağmur oluk gibi yağıyordu. Tanıdığım bir otelci vardı. Ağa camisinin oralarda. Kadın satıyordu. Götüreyim şunu oraya, dedim içimden. Islana ıslana vardık otele doğru. Ama bulamadım herifi. Az önce çıkmış, «Şans işte,» dedi, bizim yalancı mühendis. «Gel, dedim seni bir Rum karı var, ona götüreyim.» Bu, boylu poslu, güzelce bir kadındı. İsterikti. Evli, iki de çocuğu vardı. Hastaydı zavallı. Para için değil, zevk için yapıyordu bu işi. Kocası biliyordu. Cihangir'e doğru yürüdük. Yağmur hiç duracağa benzemiyordu. Ipıslak olmuştum. Su ta içime geçmişti. Şemsiye de almamıştık. Bursalı hiç oralı değildi. Nereye götürsem geliyordu benimle sığır gibi. «Bari şemsiye alsaydık,» dedim. «Evet, evet, dedi, Bursalı, alıyım.» Baktım gidiyor seninki. «Dur ulan, dedim, nereye?Gidilir mi şimdi?» Herifçioğlu kudurmuştu. Tek bu iş olsun da her şeye razı gibiydi. Bata çıka yürüdük yağmurlu yollarda. Evi bulmuştum. Çaldım. Kız çıktı. «Anan evde mi kız?» dedim. Gelmemiş. Haydi bakalım tersi tersine. Beynim atmıştı artık. Nereye gidecektik? Nasıl olacaktı bu iş? «Kudurdun mu sen lan? dedim. Ha

kudurdun mu?» «Ablamsın, dedi, ne yap yap, bul bana. Yalvarırım.» «Keraneye git, dedim. Keraneye git bari. Bu kadar başına vurduysa keraneye git.» «Gitmem, dedi. Pis ora. İğreniyorum. Sonra bir de korkuyorum o kadınlardan ben.» Başladım gülmeye. Hıyara bak, korkuyormuş. Sinirlerim mi bozuldu ne, ölecektim gülmekten. Baktım, bizim Bursalı da gülmeye başladı. «Hadi oğlum eve, dedim. Yok işte. Ne yapalım, şansına küs.» «O otele bi daha bakalım,» dedi. Yürüdük. Ama bir yağmur ki sorma. Bizden başka kimsecikler yoktu o koca caddede. Soluk soluğa kalmıştım. Bursalı koluma girmiş, «biraz çabuk,» diyordu durmadan. Çabuk olacak durumda değildim. Bir ara tükendim. Bir dükkânın önündeki iki basamaklı merdivene çöktüm. Yüreğim duracak gibi çarpıyordu. Kafam iyiden iyiye bozulmuştu. Ağzıma geleni söylüyorum. Basıyordum kalayı. O, durmadan sırıtıyor, «yaşşa, yaşşa,» diyordu. Kendime de kızmıştım. Neden böyle çirkin bir şeye evet demiştim sanki? Koskoca herif bir karı bulamıyor muydu kendine? Nihayet parayla satın alınan bir şeydi bu. Kalktım. «Eve gidiyorum ben,» dedim. «Anandan avradından başlarım şimdi.» Boynuma sarıldı. Türlü diller döktü. Acıdım. İnan, acıdım. Böyle zavallı bir insan olur muydu? Yine vardık otele. Herif yoktu. Gelmemişti daha.»

İnci durdu. Derin bir soluk aldı.

«Sana bir şey söyliycem ama, inanmayacaksın» dedi.

«Ne?» dedim.

«Ağladı, dedi. Hüngür hüngür ağladı. Otelin kâtibi de şaştı. «İnci abla, niye ağlıyor bu bay?» dedi. «Anası ölmüş oğlum,» dedim. «Bu koca, sırık kadar herifin anası ölmüş, ona ağlıyor.» Sonra, bizimkinin kulağına eğilip: «Seni burda parçalarım şimdi ha, dedim. Sus.» Korktu mu ne, sustu hemen. Çıktık. İkimiz de denize düşmüş gibiydik. Sobanın başında, elbiselerimi çıkarmış kurutuyordum. Bursalı, üzgün üzgün, «İnci abla,» dedi. «Ne?» dedim. Yine, «İnci abla,» diye seslendi. «Ne var oğlum?» dedim. Ezik, bölük pörçük bir sesle, «Sana tam üç yüz, benimle yat bu gece, deni. Dünya üstüme yıkılmış, ben altında kalmıştım

sanki. Beni bunca yorduğu az geliyormuş gibi şunun yediği halta bak bir de. Şu sokak var ya şu sokak, hep buraya doldu. Camı çerçeveyi indirdim. Ne kafa kaldı ne göz Bursalı'da. Kan, kan, kan... Ben açtım, parasızdım, kimsesizdim ama orospu değildim. Parayla kimse satın alamazdı beni. Sonra işte...»

«Evet, dedim, sonra?»

«Yeniden hastalandım. Kimseyi görmek istemiyordum. Herkesten iğreniyordum. Bütün camları kapatıyor, karanlıkta oturuyordum öylece. Bir noktaya bakıyordum durmadan. Üstelik de hiç bir şey düşünmeden...»

Umut'u pansiyona geldikten on beş gün sonra tanıdım. Boyu ortaya yakın, saçları kısacıktı. Güleç gözleriyle afacan bir çocuğu andırıyordu. İnci, «Gece geç geliyor, sabahleyin onda falan gidiyor,» dedi. İlk karşılaştığımızda, yerinden ok gibi fırlayıp sertçe elimi sıktı:

«Umut... Memnun oldum...»

Konuşmaya başlamadan önce, gözleri, gözlerinin yanındaki çizgiler tatlı bir gülümseyişle doluyordu. Anlıyordum ki, Umut bir şey söyliyecekti. İktisat Fakültesinde öğrenciydi. Sıvaslı'ydı. Katı, dolgun bir sesi vardı. Hemen arkadaş oluyor, kendini sevdirmesini biliyordu. O gün, matbaacı Ali de gelmişti. Böyle hep bir arada olduğumuza göre, pazar ya da bayramdı. Ali, durmadan aynı şeylerden söz ediyor, sonra İnci'nin yanına gidip, «Ha? Ha?» diyordu. İnci'nin hiç oralı olduğu yoktu. Bir ara:

«Oğlum, önce sen kendi durumunu düzelt!» dedi. Kafamı ütüleme burda. Benim derdim bana yetiyor zati.»

Ali, hiç durmadan, «Ha, ha?» diyordu. «Olmaz mı İnci? Olmaz mı?» İnci'ye yavaşça:

«Ne istiyor?» dedim.

«Ne ister, para zahir! Komşu bi kadın varmış evinin yanında da, yoksulmuş da... Falan filan...»

Ali bey, gözlerini Umut'a çevirmişti. Umut:

«Kaç lira Ali bey?» dedi.

İnci:

«Boş ver yahu, dedi. Bırak şu deliyi. Sen öğrenci adamsın. Ne gezer para sende?»

Ali, ayağa kalkarak:

«Teşekkür ederim Umut bey,» dedi.

Umut gülümsedi:

«Noldu ki? Niye teşekkür ettiniz bana?» » »

«Para vereceksiniz bana galiba...»

İnci kahkahayı bastı. Umut utanır gibi:

«Ne kadar istiyorsunuz? Elli lira kadar var bende.»

Ali boynunu bükerek:

«İki buçuk,» dedi.

Umut çıkardı, on lira verdi. Ali almadı.

«İki buçuk,» dedi.

«Prensip meselesi, dedi İnci. Ali bey prensip sahibi adamdır. Yani anlıyacağınız, Dögol gibi adamdır o.»

Umut durmadan üsteliyordu. Ama Ali hiç oralı değildi. İnci Umut'un elinden parayı kaptı, koynuna soktu.

«Düğme müğme alırım ben onunla pijamalara, dedi. Boş ver.»

Ali başını eğmiş, alttan alta İnci'ye bakıyordu üzgün gözlerle.

«Ayıp yani İnci, dedi. Biz almıyoruz, sen alıyorsun. Öğrenci o. Ayıp yani.»

Ali, ayakkabısını çıkarıp çorabından dışarı fırlamış başparmağına baktı uzun uzun. Sonra ayakkabısını yeniden geçirdi ayağına.

«Umut bey, dedi. Size bir sorum var.»

«Buyrun.»

«Bazı insanlar aç, bazı insanlar tok... Meselâ ben açım. İnci de aç. Boyacı Ahmet'te aç.»

Durdu. İnci'ye baktı.

«Evet?» dedi Umut.

«Niye bazıları aç da bazıları tok? Sen yüksek okullarda okuyorsun. Bilirsin.»

İnci, gülerek:

«Ben söyliyim mi?» dedi.

«Hayır.»
«Niye?»
«Allahtan dersin sen.»
«Çüşş... Hıyar mıyım ulan o kadar ben?»
«Şans dersin.»
«Serseri.»
«Ha, Umut bey?»

Umut'un gözleri ışıl ışıl oldu. Cevap vermiyordu. Yutkunuyor, bana bakıyordu dik dik. İnci, Ali'nin dizleri dibine oturdu:

«Ben vericem bunun cevabını Ali bey! dedi. Nolur sen bir şey deme Umut!»

«Ver bakalım.»

İnci, ayağa kalktı, söyliyeceği sözlere çok önem verir gibi bir tavır takındı. Sonra birden bir kahkaha attı. Ali:

«Noldu be? dedi. Hani söyliyecektin?»
«Bunu bilmeyecek ne var!»
«Ne peki?»
«Söylemem.»
«Söylemezsen söyleme. Umut'çuğum?»
«Aşağıdan bi kucak odun al, söyliyim.»
Ali hemen kalktı:
«Açık mı odunluk?»
«Al anahtarı.»
Umut, Ali çıktıktan sonra:
«Çok seviyorum bu Ali beyi, dedi. Ne derseniz yapıyor.»
«Âşık bana da ondan.»
«Yok canım?»
«Valla.»
Ali, kucağında odunlarla soluk soluğa döndü:
«Getirdim. Söyliycen mi?»
«Kulağına ama.»
«Niye?»
«Öyle işte.»

İnci, Ali'nin kulağına uzun uzun bir şeyler söyledi. Ali, gülmekten kırılıyordu:

«Tamam, tamam, doğru. Şimdi anladım. Hay sen çok yaşayasın emi. Çok akıllısın yani İnci. Valla. Hiç aklıma gelmemişti. Hah, hah, hah, ha...»

Ahmet'in yüzü sevinçten tutuşmuş gibiydi kapının ağzında:

«İnci abla, masa bitti. Haçik seni çağırıyor.»

İnci, korkunç bir çığlık attı. Önce Ahmet'i, sonra beni, daha sonra da Umut'u öptü. Akşam karanlığı yeni bastırmıştı ortalığı. Koşar adım indik aşağı. İnci terlikleydi. Marangozhaneye bir fırtına gibi girdik. Haçik şaşırmıştı. İnci Haçik'i tutmuş bırakmıyordu.

«Yaşa ulan Haçik! Yaşa ulan koca gâvur!»

«Bırak be yahu, dudaklarımı kanattın! Azgın karı!»

Bir ara İnci oynamaya başladı.

«Yapma be, ticarethane bura be!»

Haçik iyice kızmıştı. Umut'la boyacı Ahmet, masanın iki parçalı üst tahtasını aldılar. Çekmecelerle ayakları İnci'yle ben aldım. «Pansiyon Huzur»un merdivenlerini deliler gibi tırmanmaya başladık. İnci uyduruk bir şarkı tutturmuştu. Basbas bağırıyordu:

«Zengin oldum ulan. Zengin oldum. Kes, dik, sat! Avrupa'ya bile pijama satacam!»

Masanın parçalarını daha önceden kararlaştırılmış yere bıraktık. Şimdi iş, parçaları yerli yerine takmadaydı. İnci tasalı tasalı:

«Ee, peki nolacak şimdi? dedi. Nasıl takıp takıştıracağız bunları?»

Ahmet:

«Varıp çağırayım ben Haçik ustayı,» dedi.

Haçik, yapmacık bir ağırbaşlılıkla kirli koltuklardan birine oturdu. İnci hiç arkasını bırakmıyordu. Orasını burasını gıdıklayıp duruyordu hep:

«Ulan sana helâl koca gâvur! diyordu. Esaslı masa yapmışsın yani. Allah be!»

Haçik kurumlu kurumlu bizi süzüyordu.

«Kahve! dedi İnci'ye. Önce kahve gelsin! Sade!»

Kahveler içilip masa kurulduktan sonra, Haçik İnci'ye: «Çık bakalım üstüne, sağlam mı?» dedi.

İnci masanın üstüne «hop» deyip atladı. Bir iki gezinip:

«Gel bakalım Haçik usta, dedi. Sen de gel.»

Haçik, bir süre duraksadıktan sonra, çıktı masanın üstüne. Karşılıklı başladılar çiftetelliye. Biz Umut'la gülmekten kırılıyorduk. İnci'nin sevincine diyecek yoktu. Bağırıp çağırıyor, Haçik'in sırtına, döşüne yumruklar savuruyor, başıyla tos atıyordu. Haçik masadan indi:

«Sekiz yüz liranı alırım İnci ha,» dedi.

İnci, yüzükoyun masaya yatmış, gülüyordu:

«Zengin olayım sekiz bin al. Zengin olmadan metelik yok. Avrupa'ya pijama satıcam ben oğlum. Hey be! Yaşa Haçik! Moruk! Yuhh!»

Haçik, kendi kendine gülümsüyor, kafasını bir o yana bir bu yana sallıyordu.

O yıl, İstiklâl caddesinden Sıraselviler'e sapan sokağın içinde bir kitapçı dükkânı açmıştım. Umut, sık sık gelir, yardım ederdi bana. Dükkânı süpürür, camları siler, çöpleri dökerdi. Ama hiç müşteriye mal satmazdı. Bir gün:

«Niye müşteri geldi mi yardım etmiyorsun?» dedim.

Utanır gibi gülümsedi. Cevap vermek istemedi. Üsteledim.

«Sana hak veriyorum abi, dedi. Yani öğretmenliği niçin bıraktığını biliyorum.»

«Eee?»

«Ayıp buluyorum ticareti çok!»

«Niye?»

«Sözgelimi bir malı on liraya alıyorsun, beş lira kâr koyup on beş liraya satıyorsun. Bu çok ayıp abi.»

«Doğru, ayıp. Ben de biliyorum.»

«Kızma bana. Ticaretle hırsızlık arasında ayrım göremiyorum ben. On liraya, hani bilemedin on bir liraya al-

dığın bir şeyi niye on beşe alsın millet? Altmış yaşında bir insanın ömrü boyunca verdiği bu fazlalıkları toplarsak yüz binlerce lira eder. Bu da onun para sıkıntısı çekmemesi için yeterli olabilir belki.»

Aramızda bu konuşmaların geçtiği gün, dükkânı kapayıp çıktığımızda ince bir yağmur eleniyordu. İstiklâl caddesinin kalabalığını zor yarıyorduk. İkimiz de susmuştuk. Çok uzun boylu, erkekliği beğenmeyip kadınlığa özenmiş birisi Umut'a çarptı. Mini bir etek vardı üstünde. Boyu Umut'a göre hayli uzundu.

«Ekskiyuzmi canım,» dedi kırıtarak. Bir göz kırptı. Sesi kalındı. Umut hiç oralı olmadı. Benden ayrılıp İmam sokağına saptı. Koşuyordu âdeta. Ben de yürüdüm arkasından Durdu. Ben de durdum. Yerde bir adam yatıyordu. Uzun boylu, tiriti çıkmış birisiydi bu. Akpak bir sakalı vardı. Çamurlu kaldırıma uzanmış, öyle yatıyordu. Gözleri açıktı Yanından onca insan geçiyor, ama hiç kimse bakmıyordu bile.

«Noldu amca?» dedi Umut.

«Dileniyor herhalde,» dedim.

Simitçi bir oğlan vardı az ötemizde.

«Dileniyor, dedi. Ama bugün iyi değil pek. Mortayı çekecek galiba moruk!»

Çirkin çirkin güldü:

«Ulan moruk simit verem mi?»

Umut, eğilmiş başını kaldırıyordu yaşlı adamın.

«Çok yaşlı, dedi. Hayret yani. Bu kadar yaşlı, bu kadar eskimiş bir insan görmemiştim hiç.»

Adam, Umut'un ellerini öpüyordu. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu durmadan. Simitçi:

«Bırak abi, dedi, bırak şunu. Ölecek zati.»

Dilenci, Umut'un ellerini bırakmıyordu hiç. Sonunda:

«Bu ne?» dedi.

Gösterdiği Umut'un ceketiydi. Dinsel resimlerdeki İsa'dan hiç ayrı yanı yoktu. Mum gibi erimiş, bitmişti. Bu sırada, üniformalı bir belediye memuru geldi yanımıza.

«Durun bakalım çocuklar,» dedi.

Bizim şaşkınlık dolu bakışlarımız altında, dilencinin bütün ceplerini karıştırıp çıkardığı birkaç avuç parayı kendi cebine boca etti. Hiç pervası yoktu. Biz umurunda bile değildik. Pis pis sırıtarak:

«Dilencilik yasak yau,» dedi.

Umut, acı acı gülümsüyordu:

«Hırsızlık daha yasak ama,» dedi.

Afallamıştık. Hiç böyle şey görmemiştik çünkü. Simitçi bize göz kırptı. Dilenci inler gibi:

«Yine aldı, yine aldı,» diyordu.

Yürüdük.

«Bu bir ekmek kavgası, dedim. Başkasının ağzından bile almak var ekmeği. Ne güzel değil mi?»

«Köpekler gibi ha?»

Taş yapının ana kapısından girince, çişini eden bir adamla karşılaştık. Bizi görünce hiç istifini bozmadı. Dahası, yanından geçerken bir de yellendi.

«Çüşş!» dedim.

Cevap falan verseydi, hemen yapıştıracaktım. Pansiyon'un kapısı açıktı. Paldır küldür içeri girdik. İnci, hemen koşup karşıladı. İşaret parmağını dudaklarına götürerek:

«Hişşt...» dedi.

«Noldu?» dedim sertçe.

«Yavaş yahu, yavaş...»

Olağanüstü bir durum var herhalde diye düşündüm.

«Sayıştay üyesi, dedi yavaşça İnci. Eskiden bir ay burda kalmıştı. Yine ayağı düşmüş İstanbul'a. Uğramış bir. Çok, çok büyük adam... Baba adam...»

«Hani şu sana sulanan mı?» dedim.

«Hişşit... Suss...»

İnci'nin odasına girdim. Arkamdan Umut'ta geldi.

«Hoşgeldiniz efendim...»

Sayıştay üyesi, yüzüme bile bakmadan kolunu bir eşya gibi uzattı bana. Sanki hiç geldiğimizin farkında değildi. İnsan, bir böceğe bile böyle bakmazdı. Duruşu, bakışı, ayak ayak üstüne atışı, gelişiyle bizlere onur verdiğini söylemek ister gibiydi. Bizimle hiç ilgilenmiyor, İnci'ye pijamaları na-

sıl satacağı konusunda söylev çekiyordu habire. Konuşmasında bazı sözcükleri durmadan yineliyordu. Besbelli bunları çok seviyor, ya da karşısındakilerin bunlarla daha çok etkileneceğini kuruyordu. Hele iki sözünün başı: «Ticaret bir cesaret işidir. Arz ve talep kanunlarına göre...»ydi. Anlaşılan bizleri adam yerine koyduğu falan yoktu hiç. Her şeyden habersiz belliyordu. Öyle saçma sapan şeyler söylüyordu ki, çocuk olsa gülerdi. Konudan konuya geçiyor, bütün ülke sorunlarını bir çırpıda çözüveriyordu. Her bokluğun başı solculardı ona göre. Bu ülkede bütün uğursuzluklar, onların başının altından çıkıyordu. Onlar olmasa her şey güllük gülistanlıktı. O kadar öfkelenmişti ki, basbas bağırmaya başladı. Onca geveze İnci susmuş, hiç sesini çıkarmıyordu. Umut gülmeye başlamıştı. İnci, gülme der gibilerden ışınar ediyordu durmadan. Sayıştay üyesi kıpkırmızı olmuş, o koskoca burnunu karıştırmaya başlamıştı. Umut:

«Peki niçin kızıyorsunuz öyleyse? dedi. Hem şunu bilmiş olun ki, bir gün bütün dünya toplumcu bir düzenle yönetilecek. Bu zorunlu bir şey. Boşuna kızıyorsunuz.»

Bay Sayıştay, gözlerini iri iri açtı, bir İnci'ye bir Umut'a baktı. Umut güvenli bir tavırla:

«Evet, öyle diye üsteledi. Bütün dünya toplumcu bir düzene kavuşacak. Böylece siz de kurtulmuş olacaksınız.»

«Ben de mi kurtulacam? Neden, kimden?»

«Yanlış düşüncelerinizden, yanlış yaşamaktan... Yani, uygar, çağdaş bir insan olacaksınız. Kendiniz olacaksınız... Şimdi bir başkasısınız siz...»

Sayıştay üyesi kalkmış, Umut'un üstüne yürüyordu. Araya girdim:

«Çekil ulan!» dedi bana.

Yakasına yapıştım:

«Sözünüzü geri alın, dedim. Ulan diyemezsiniz.»

İnci kolumdan çekti:

«Durun yahu, dedi. Durun be. Noluyorsunuz deliler gibi? Kırk yılda bir geliyor Mahmut bey. Ayıp yani ikinize de. Ne var sonra, yalan mı dedikleri? Koca bir devlet memuru o. Yanlış şey söyler mi?»

«Sen sus İnci!» dedim.

İnci, Sayıştay üyesi Mahmut beyi kolundan tutup koltuğa oturttu. Herifin yüzü pancar gibi olmuştu. Durmadan:

«Yakalarımı aç İnci... Kolonya getir... Boynumu oğuştur...» diyordu.

İnci, odanın içinde fır dönüyor, adamın kollarını, boynunu oğuşturuyor, deliler gibi gülüyordu:

«Kolonya yok Mahmut bey. Ekmek olmayan evde kolonya mı olur?» diyordu.

«Beter ol!» dedim bağırarak.

Mahmut bey biraz açılmıştı. İnci'nin kollarını seviyordu. İnci:

«Ooo, diye bağırdı. Mahmut bey çok iyileşti hakkaten. Sulanma yok Mahmut bey! Kominstlik yok!»

Mahmut beyin yüzü birden ciddîleşti:

«Sen benim kızımsın İnci,» dedi.

İnci, top top pazenleri çizdiği örneklere göre kestirdi tüm. Makasçı bir tanıdığıydı. Ağırbaşlı bir görünüşü vardı adamın. İnci, onca sululuk yapıyor, ama o hiç oralı olmuyordu. Bir ara kızdı:

«Nolur yapma, giderim şimdi ha!» dedi.

İnci bozuldu. Pispis sırıttı. Ondan sonra da uslu uslu baktı durdu. Pijamalar iki yaşından yedi yaşındaki çocuklara göreydi. Yüzlerce pijama kesilmişti. Odadaki iki yatağın üstü kesilmiş pijamalarla dolmuştu hep. İnci sevinçliydi. Belli ki içi içine sığmıyordu. Umut daha kalkmamıştı. Saat ondu. Kapıya vurdum.

«Buyrun...»

Kapı çok gıcırdadığı için biraz kaldırarak açtım. Kitap okuyordu.

«Kalkmıyacak mısın?»

Güldü:

«Hep onu düşündüm bu gece abi, dedi. O adamı...»

«Hangi adamı?»

Yatağın ucuna oturdum.

«O yaşlı adamı... Dilenciyi... Uyudum, uyandım, onu düşündüm. Bir ara rüyama bile girdi. Neden öptü elimi? Neden ağladı? Belki yüz yaşında vardı yani. Hayret, nasıl öper benim elimi? Ben de bırakıvermişim öpsün diye.»

Güldüm:

«Ya o memur? dedim. O nasıldı? Bana kalırsa memur falan değildi o. Bir elbise bulmuş bir yerden... Garipleri soyuyor... Üçkâğıtçının teki.»

Umut:

«Olabilir valla, dedi. Her şey olabilir bu ülkede. Hiç şaşmam.»

İnci, kütt diye kapıyı açıp yanımıza geldi. Yorgandan doğru Umut'un parmaklarını gıdıkladı.

«Kalk yavrum kalk! On saat!»

Umut:

«Eğer dediğin gibi değilse, memurun pişkinliği çok şaheserdi, dedi. Maaşını bile bu kadar rahat alamaz insan.»

İnci ilgilendi hemen:

«Ne o be? Ne o be?»

Öğrenmeden rahat edemiyeceğini bildiğimden. Her şeyi bir bir anlattım. İlgiyle dinliyordu. Sonra bir kahkaha attı:

«Rol oğlum, rol... Elini öpmesi de, ağlaması da... Amma hıyarsınız ha... Bunu anlamayacak ne var sanki? Rol işte... Öbürü de memur falan değil tabiî... Üçkâğıtçının teki... İstanbul bura... Namusunla yaşıyım dersen benim gibi aç kalırsın... Küflü ekmek yersin...»

Usta, öbür odadan doğru İnci'yi çağırıyordu. Ama inci hiç duymuyor gibiydi. Bize dilencilerin ne katakullici olduklarını anlatıyordu. Umut:

«Sen de yapmışsın galiba dilencilik, dedi. Çok iyi biliyorsun!»

Kapı vuruldu. Ustaydı.

«İnci hanım!»

İnci, konuşmaya zorunluymuş gibi konuşuyordu. Duymadı bile makasçıyı. Adamdan ses çıkmaz oldu sonunda. Herhalde çekip gitmişti. İnci bir yığın saçmalarını şöyle bağladı:

«Ben de dilendim.»

«Yalan!»

«Valla dilendim. Buraya ilk geldiğim günlerdeydi galiba. Su yok, ekmek yok, eşya yok. Yok oğlu yok. Üstelik hastayım da. İnsanları gördüm mü kusasım geliyordu. Dışarı çıkmak istemiyordum hiç. Ne bir arayan, ne bir soran. Eski bir manto vardı, giydim onu üstüme. Başıma da bir bez bağladım. Tarlabaşı'nda yolun bir yanına oturdum. Tanıyan manıyan olur diye de ödüm kopuyordu ha... Bakamıyordum kimsenin yüzüne. İlk para veren bir ilkokul çocuğu oldu. Ha valla parmak kadar bir kız... Bakır bir on kuruş attı. Sonra eğildi, yüzüme baktı uzun uzun. O parayı hâlâ saklarım. İsterseniz göstereyim. Uğur parası o. İkincisi yaşlı bir herifti. Bir yirmi beşlik fırlattı. Gözümü çıkarıyordu az kaldı. Hiç konuşmuyor, ağzımı açmıyordum ben. Dönüp, dua etsene kız kaltak, dedi bana. İçimden ananı s...m, dedim. Ne içimden, dışımdan dedim. Ama yavaş tabiî. Duymadı. Hıyaroğlu hıyar!»

İnci başladı gülmeye. Kendini Umut'un üstüne atıp atıp gülüyordu.

«Yalan, dedim. Uyutuyorsun bizi.»

«Tabiî yalan, tabiî. Doğru mu olacak bi de?»

Ayağa kalktı, pörsümüş gözlerini pencereden yana çevirdi:

«Hayır, yalan değil,» dedi.

Sehpanın üstündeki tozlu bir biblodan bir şey çıkarıp bize gösterdi. Ciddileşmişti. Önce Umut baktı, sonra ben. Bakır bir on kuruşluktu bu.

«Küçük kızın verdiği on kuruşluk!»

Biblonun üstünde bir erkek çocuk kabartması vardı. Kanatları olduğuna göre melekti. Çocuğun orası bir nokta olarak gösterilmişti. İnci parmağıyla çocuğun orasını elleyip gülüyor:

«Kadını erkekten ayıran işte bu minnacık, ettir!» diyordu bize.

Sonra birden telâşlandı. Ocağın üstünde yemek unutmuş bir kadın gibi fırladı odadan. Makasçıyı arıyordu. Ben de çıktım. Son olarak helânın kapısına gitti:

«Hayri, orda mısın? Hayri?»

Bana dönüp:

«Gitmiş, dedi. Tühh, ayıp oldu oğlana!»

Kendi odasına girdi. Ben de girdim. Pijamalar kesilmişti. İnci:

«Helâl yani, diyordu, helâl! Kesmiş gitmiş... Esaslı oğlandır canım! Esaslı oğlandır vesselâm!»

Umut'ta geldi yanımıza. İnci:

«Aman elinizi sürmeyin ha, diye uyarıyordu bizi. Şimdi sıra dikecek adam bulmada. Aman elinizi sürmeyin. Tamam mı?»

O öyle dedikçe biz gülüyorduk. Elimizi falan sürdüğümüz yoktu zati. Umut:

«İnci abla, demin söylediğin palavraydı, öyle değil mi?» diye sordu.

İnci hâlâ:

«Elini sürme olur mu Umut? diyordu. Aman sürme canım!»

«Palavra tabiî,» dedim ben de.

Bu sefer bana döndü:

«Elini sürme nolur! Kayarsa dikemeyiz sonra, ya! Dikemeyiz! Allah be, şunlara bak!»

Umut durmadan üsteliyordu:

«İnci abla, ha? Palavraydı değil mi? Palavraydı?»

İnci dalgın dalgın:

«Nolur elinizi sürmeyin!» diye yalvarıyordu bize.

Boyacı Ahmet çoktandır görünmüyordu. İnci, küplere biniyor, demediğini komuyordu ona. Pansiyonun yolu üstündeki kaldırımda ayakkabı boyayan bu adam, hemen her gün uğrardı oysa. İnci'den yapılacak bir iş olup olmadığını sorar, varsa kendi işini gücünü bırakır koşardı. Bulaşık bile yıkadığı olurdu bazı. Ama baş görevi, yerleri silmek, bir de, aşa-

ğıdan odun taşımaktı. Bunları yaparken hiç yüksünmez, seve seve yapardı. Bir gün surat astığını, hayır dediğini görmemiştik. İnci, onun bu bağlılığını kendisine tutkun olduğunda bulur, yaptıklarını normal bir şey olarak karşılardı. Ahmet, İnci ne dese ses çıkarmaz, onun onca sövgülerine, aşağılamalarına çıt çıkarmazdı. Bir keresinde, benim önümde zavallı adamın yüzüne hakk diye tükürüvermişti. Bir an koca bir tükürük Ahmet'in burnunun ucunda sallanıp durdu. Sonra garip eliyle şöyle bir silip utangaç utangaç gülümsedi bana. İki kolu sanki binlerce kol olmuştu da onları nereye koyacağını, ne yapacağını bilemiyordu. Umut yoktu o akşam. Gelmemişti daha. İnci'ye dönüp: «Ayıp yaptığın!» deyince, bu sefer de bana başladı. Onun özel işlerine karışmaya hakkım olmadığını, evinde istediği gibi davranabileceğini, hoşnut olmayan varsa, hemen voltayı alabileceğini söyledi bağırarak. Ses çıkarmadım. Ama çok kızmıştım. Ahmet bana:

«Sinirlidir o, sinirlidir o!» diyordu habire.

Kendi odama girip yatağa uzandım. Kapıyı da kapadım. Dışardan gırç gırç sesler geliyordu. Ola ki Ahmet yerleri siliyordu. Elimdeki kitapta değildi hiç kafam. Gerçekten çok öfkelenmiştim. Bir ara, kapı ürkek ürkek vuruldu. İnci'ydi tabiî. Söylediklerine pişman olmuştu. Hiç ses vermedim. «Tık tık»ların arkası gelmiyordu. Ses vermediğimi görünce, bu kez, adımla çağırmaya başladı. Uysal, yumuşak, yalvaran bir sesti bu. İnadım tutmuştu, cevap vermiyordum. Hep aynı taktikti. Beni kızdırdığı, ya da gevezeliklerinden kurtulmak için odaya girip gelmesin diye kapıyı kilitlediğim zaman, böyle yapardı.

«Çay yapıyım mı? Ha? Çay? Tentürdiyot gibi... Valla...»

Sözde beni zayıf yerimden yakalıyordu. Kapıyı korka korka açtı. Bir burnu görünüyordu.

«Nolursun bağışla, ha?»

Yüzüne bakmıyordum. Geldi, boynuma sarıldı.

«Sen benim kardeşimsin!» dedi.

Ahmet'in görünmemesini türlü türlü yorumlayan İnci'ye:

«Belki hasta falandır, yahu, dedim. Umut gelsin de bir gidelim.»

«Ben gitmem.»

«Sen gitme, biz gideriz.»

Umut geç geldi. Saat on falandı.

«Ahmet'e bakalım istersen bir,» dedim.

«Bakalım,» dedi.

Ahmet'in evini biliyordum. Tarlabaşı'nın çirkin, dar sokaklarından birindeydi. Üstümüzü giyip çıktık. Hava yapış yapış rutubetliydi. Büyük modern hamamın köşesini dönünce, kusan bir sarhoşla karşılaştık. Adam iki büklüm olmuş, habire kusuyordu. Sonunda kusmuklarının üstüne düşüp öylece kaldı. Yanımızdan orospular geçiyordu. Soluk alıp verir gibi sövüyorlardı durmadan. Sanki esans küpüne girip çıkmışlardı. İnsanın genzi yanıyordu yanlarından geçerken. Umut birden:

«Abi hiç keraneye gittin mi?» diye sordu.

Şaşırmıştım.

«Gittim, dedim. Ama çocuktum daha. Önce almadılar. Sonra kadının biri çekti aldı beni.»

Umut şeytan şeytan güldü:

«Kaç yaşındaydın?»

«On beş, on altı, dedim. Boyum o kadar küçüktü ki, kadın, gel de emzireyim seni yavrum,» dedi.

Ahmetin evinin önündeydik. Bodrum kattı. Vurdum. Küçük kız çıktı. Adı Esmer'di. Tanıdı bizi. Tatlı tatlı gülümsedi.

«Baban evde mi?»

Başıyla «hı» dedi. Girdik içeri. Ağır bir koku vardı. Yemek kokusu, ter kokusu, helâ kokusu karışımı bir şey... Ahmet yer yatağında yatıyordu. Bizi görünce, gülümseyerek doğruldu:

«Hoşgeldiniz.»

Utanmış bir suratı vardı. Kafası sarılıydı. İkimiz birden:

«Noldu Ahmet yahu? diye sorduk. Geçmiş olsun.»

Boyacı Ahmet zor konuşuyordu:

«Dövdü itoğlu it, dedi. Çoktandır uğraşıyordu benimle zâti. Siirtli...»

Anlamıştım. Siirtli dayısıydı oraların. Herkesten haraç alır, anasını ağlatırdı milletin. Palabıyık, irikıyım bir şeydi. Ahmet, sık sık İnci'ye şikâyet ederdi Siirtliyi. Yok oraya değil, buraya koyacaksın boya sandığını, haftada şu kadar vereceksin... Durmadan sızlanırdı Ahmet.

«O gün artık can burama geldi. Benimle uğraşma Siirtli, dedim. Üç cana bakarım ben bu kutuyla: Ekmek parası... Kazanıp kazanıp sana mı verelim yani? Çek git başımdan... Bir kafa vurdu suratıma, dünyamı şaşırdım. Sonra aldı beni ayağının altına çiğnedi, çiğnedi...»

Ahmet gülümsüyordu:

«Onca insan toplanıp seyretti film gibi. Bi Tanrının kulu çıkıp da almadı beni elinden. Polis, polis, diye bağırdım onca... Nerde polis?»

Umut:

«Rapor alıp şikâyet etseydin karakola!» dedi.

«Sonra tozum kalmaz benim. Hem polis ne yapacak? Polis adamı onun. Sen bu sokağın kanununu bilmezsin. Ekmek peşindeyim ben. Hiç bir şeye yanmam, dayak yediğimi Esmer de gördü. Babasının dayak yediğini gördü... Eve gelince bir ağladı, bir ağladı...»

Her şeyi bize gülümseyerek anlatan Ahmet, dudaklarını büke büke çocuk gibi ağlamaya başlamıştı.

«Başka bi şeye yanmam, diyordu, Esmer de gördü...»

«Hele sus, dedim. Ben konuşurum onunla. Tanımıyorum ama konuşurum. Buraların kralı demek ha?»

«Kral ki ne kral! Bazı diyorum ki, dön Ahmet Erzincan'a. Ama karı razı gelmiyor. İnanın, bıktım şu İstanbul'un çirkefinden. Ne insanı insan, ne hayatı hayat!»

Esmer ürkek ürkek bize bakıyordu. Kuşkulu bir görünüşü vardı. Belki bizim de babasını döveceğimizden falan korkuyordu.

«Kız, gel hele,» dedim.

Nazlanmadı. Ezile büzüle geldi. Saçlarını sevdim. Gözlerime bakamıyordu nedense. Sonra kaçtı gitti yanımdan. Karşıdan bize bakıp gülmeye başladı.

«Öbür çocuklar nerde?»

«Kız daha gelmedi. Berberde çalışıyor. Oğlan aylak. O sinema senin, bu sinema benim.»

Ahmet'in karısını birkaç kez görmüştüm. İriyarı, esmer bir kadındı. Tepebaşı'ndaki üçüncü sınıf gazinolardan birinde çalışıyordu. Nasıl çalışıyor, ne yapıyor, bilmiyordum. O da Ahmet gibi Erzincan'lıydı. Ama İstanbul'a çabuk ayak uydurmuştu. Bir gün İnci:

«Karı Ahmet'i beğenmiyor, demişti. Ahmet'e göre güzel bir kere. Sonra para da kazanıyor. Eee, daha nolacak yani? Ahmet'e de boynuzlanmak düşüyor tabiî. Düşün ki, karı gece saat ikide, üçte geliyor bazen eve. Hem de zilzurna... Alkolik olmuş... Erzincan'ın köyünden İstanbul'a gel, sonra da asortik ol... İyi değil mi?»

Ahmet:

«Hele kalkıyım da çay yapıyım size,» dedi.

«Hadi canım, otur oturduğun yerde. Ayağa kalkacak halin mi var senin? Gidicez biz.»

Umut:

«Ahmet abi, bi dileğin var mı? dedi. Alalım.»

Ahmet gülümsedi. Başıyla «yok» dedi. Ben evin içini gözden geçiriyordum. Eşyalar hiç de kötü değildi. Ahmet, yer yatağında yatıyordu ama oturduğum yerden karşıki odada bir karyola görüyordum. Masalar, sandalyeler âdeta iyiceydi. Karşı duvarda mareşal Çakmak'ın bir fotoğrafı asılıydı. Sehpanın üstünde bir Günaydın gazetesi duruyordu. Üst sayfada, bir erkekle bir kadının yanyana çeklimiş resimleri vardı. Belli ki evlilik resmiydi: «Karı koca ısınmak için kullandıkları bütan gazından zehirlendiler.» Kapı vuruldu. Esmer açtı. Ahmet'in karısıydı gelen. Ahmet:

«Ne o Zehra? dedi. Noldu?»

Şaşırmıştı. Saat onbirdi daha.

«Işıklar söndü. Üstelik Kadir gecesi mi neymiş kimsecikler yoktu.» Sanki bizim varlığımızdan hiç haberi yokmuşcasına çoraplarını çıkarıp sandalyenin altına attı. Donuna kadar görmüştük. Çekindiği falan yoktu. Gerçekten İnci'nin dediği gibi alımlı bir kadındı. Oda buram buram alkol kokusu dolmuştu.

«Hoşgeldiniz çocuklar, dedi bize soğuk soğuk. Bizim hıyarı dövmüşler. Gelinlik kızlar gibi yatıyor. Nazlım!»

Görülmemiş bir kahkaha attı. Öyleki kulaklarım çınladı. Durmadan, Ahmet'e bakıp bakıp, «Nazlım, diyordu. Nazlım, nazlım, nazlım...» Ahmet doyurulmuş bir kedi kadar uysal ve rahattı. Yüzünde hiç bir anlam yok gibiydi. Karısı durmadan gülüyor, gülüyor, sonra «Nazlım» diye bağırıyordu. Umut:

«Bacım, Ahmet abi hasta,» dedi.

Umut kızmış gibiydi. Yerinde zor duruyordu sanki.

«Gebersin be! Erkek mi o da? İki ayakkabı boyayacak ta adam olacak. Onun bir yılda aldığını ben bir gecede alıyorum. Neyimle? İşte şuramla!»

Zehra, eteğini kaldırmış, şapşap orasına vuruyordu. Yüzünde bıçak izi gibi bir şey vardı. Saçlarına meç vurdurmuştu. Gözleri yorgun görünüyordu ama son derece iri ve karaydı. Köylülüğü atamamıştı üstünden tüm. Beyoğlu orospularının davranışları, giysilere sinen kokular gibiydi daha onda. Köyüne dönse, hemen eski Zehra oluverirdi besbelli. Bazen dil kırmak istiyor, gülünç şeyler söylüyordu. Esmer'i kucağına aldı, sevdi.

«Kızım, kızım benim, canım, gözüm... Esmerim...»

Öpüyor, öpüyordu. Çok içten seviyordu. Hiç böyle candan, kendini vererek çocuğunu seven ana görmemiştim. Yiyecekti sanki. Beş yaşındaki Esmer'in kirli ayaklarını öpüyordu.

Ahmet'in her şeyi çok önceden kabullenmiş bir durumu vardı. Hiç bir şeyde aykırılık, uygunsuzluk bulmuyor gibiydi. Zehra, Esmer'i kucağından iterek:

«Çocuklar size bir şarkı söyliyim, durun, dedi. Gazinoda en çok bunu istiyorlar benden!»

Cevabımızı beklemeden başladı. Sabırla dinledik. Şarkı bittikten sonra:

«Teşekkür ederiz!» dedim.

«Bir şey değil, nolacak canım?»

Ahmet'in yanından ayrılıp Pansiyon'a doğru yürürken hiç konuşmadık. Hamamın önündeki o kusan adam yoktu.

Kara, iri bir sokak köpeği kusmukları yalıyordu çabuk çabuk. Karanlık merdivenleri koşar gibi çıktık. İnci soran gözlerle karşıladı bizi:

«Ekselans Ahmet bey ne âlemdeler?»

«Selâmı var...»

Anlattık. Biz anlattıkça İnci küçülüyordu sanki. Hiç konuşmuyordu. Sonunda:

«Ben canına okurum o Siirtlinin, dedi. Hıyaroğlu hıyar... Dağ başı mı lan bura? Şöyle bir gösteriyim kendimi de ona, anlasın.»

«Tanıyor musun?»

«Tanımaz olur muyum? İnci abla, İnci abla, der hep bana.»

«Ama anlatırken korktun. Öyle büzüldün ki nokta gibi kaldın.»

«Yatıyor ha?»

«Yatıyor. Karısını da gördük.»

«Zehra'yı mı? Yarma gibi değil mi? Ahmet'i donunun içine alır da sallar. Bana niye bir şey almadınız? Sabahtan beri açım valla. Ekmek bile yok. İnsan gelirken, yoldaki o cızbızcıdan ekmeğin içine köfte falan koydurur.»

«Gecenin bu saatında?»

«Açım valla.»

Umut:

«Dur, ben alıyım, dedi. Belki vardır.»

Biliyordum parası yoktu. Beş lira attım cebine. Bir yerden üç yüz lira burs alıyor, üç yüz lira da Sivas'taki babasından geliyordu. Ama hiç param yok, dediğini duymamıştım daha. Gitti, geldi. Almıştı. İnci tıkınırcasına yedi. Bir de su içti.

«Yaşa Umut! Sen de olmasan yani...»

«Parayı ben vermedim. Arif abi verdi.»

«Bana akıl öğretsenize!»

«Ne aklı o?»

«Pijamaları dikecek adamı nasıl bulacağız?»

«Tanıdığın falan yok mu dikişten anlayan?»

«Öyle bikaç kişiyle olmaz oğlum. Çok olacak, çok!»

Umut, heyecanlı heyecanlı:

«İlân verelim abla, gazeteye ilân verelim,» dedi. «Param gelince ben veririm.»

İnci umutlanmıştı:

«Çok para tutmaz mı?»

«Tutsa tutsa yüz lira tutar. Nolacak, iki gün çıkar haftada.»

«Para yokki oğlum ilâna verecek... Evsahibi atar valla... Bu ay da kira vermedik...»

İnci'nin sırtına gümm diye bir yumruk vurdum.

«Ah! diye bağırdı. Sen mi verecen yoksa?»

«Ben veririm. Sonra da elin bollanınca ödersin bana.»

«Allah be! Allah be!»

«Yani ihracat başlayınca...»

Üçümüz de katılırcasına gülüyorduk. Ne olmuştu, gülecek ne vardı? Belki de gülmek istiyorduk. Belki de gülmek değildi bu. Umut'la ben susmuştuk ama İnci hâlâ gülüyordu:

«İhracat... İhracat... İhracat...»

Umut:

«Kısa bir ilân, dedi. Şöyle olsun: [Dikişçi kadın aranıyor.] Yeter...»

İnci:

«Erkek olsa ne çıkar yani? dedi. Erkek de olabilir. Sonra kadın nesi? Kız olamaz mı?»

Yine başlamıştı gülmeye:

«İyi bari be, kız mı karı mı diye bir de rapor isteyelim.»

Sinirli sinirli:

«Bırak şimdi şaklabanlığı, dedim. Şöyle deriz: [Çocuk pijaması dikecek terzi aranıyor.]»

Umut:

«Adres?» diye sordu.

«Haçik'in telefon numarasını veririz, dedi İnci. Hem yakın, hem bütün gün açık.»

İnci sabah akşam Haçik'in ordaydı. Durmadan telefon bekliyordu. İlk iki gün hiç telefon eden olmadı. Sinirinden ölüyor, yüzü hiç gülmüyordu. Çok telâşlıydı.

Umut'la ben acele etmemesini, hele ikinci ilânın da çıkmasını beklemesini söylüyor, avutuyorduk. Gerçekten de ikinci ilân çıktıktan sonra, telefonlar başladı. İnci'nin sevincine diyecek yoktu. Zıp zıp zıplıyor, «Allah be! Allah be!» deyip duruyordu. İşini çok ciddîye aldığı belliydi. Telefon edenlerin adlarını hemen bir deftere yazıyor, buluşma saati veriyor, gelenlerle de geliş sırasına göre konuşuyordu. Kendine göre sınava çekiyordu onları bir çeşit. Öğretim derecelerini, memleketlerini, evli olup olmadıklarını, çocuklarının sayısını bir bir yazıyor, sonra bir bez parçasını kıvırıp, «Alın şunu bir dikiş vurun bakalım.» diyordu. Makinası, küçücük, portatif bir makinaydı. Elektrikle çalışıyordu. «On birincinin» armağını diyordu onun için. Dikilen dikişi beğenmezse, bir patron edasıyla:

«Kusura bakmayın. Dikişiniz iyi değil. Biraz daha çalışıp öyle gelin, diyordu. Çünkü Avrupaya, Balkanlara, Ortadoğuya satacam ben bunları. Tabîî dikişin iyi olması gerek. Öyle değil mi yani?»

Kimler gelmiyordu ki! Bazı kadınlar yanlarında erkeklerle geliyorlardı. Kiminin kocası, kiminin babası, kiminin de bir yakını falandı. İçlerinde: «Ben falanca dairede müdürüm.» diyenler vardı. Tabii inanmıyorduk çoğuna. Bir gün, bir subay, yanında bir kadınla geldi. Albaydı.

«Para için değil, diyordu. Boş durmasın. Vakit geçirsin.»

İnci:

«Tabiî efendim, tabii... Hakkınız var...» gibi sözler etti bir yığın. Kadının dikişini beğendi.

«Size pijama vericem efendim, dedi. Dikişinizi beğendim.»

İnci, beğendiklerinden hemen kimlik kâğıdını istiyor, bir de elli lira kadar kapora alıyordu. Bu seçilen kişiler üç pijama dikeceklerdi evlerinde. Bu son sınavdı. Güzel dikerlerse sürekli iş verilecekti kendilerine.

Bir gün yaşlı bir adam, onbeş onaltı yaşlarında bir kızla geldi. Tonton, orta boylu bir adamdı bu. Kız, ürkek ayakta duruyordu. Adam:

«Hakçası yalnız başına gönderemedim bunu, dedi. Beyoğlu bura. Nolur nolmaz!»

İnci ilk sınavda beğenmedi kızı.

«Çok çalışacaksın kızım, çok dedi. Çocuk oyuncağı değil bu.»

Kız hiç konuşmuyordu ama adamın durumu perişandı:

«Yavrum, sen bilirsin diye yalvırıyordu İnci'ye. Yetim bu. Torunum benim. Sen bilirsin. Nasiplensin fakir. İnan, yarı aç, yarı tokuz. Millîciyim ben. Kuvayı Milliye... Siz bilmezsiniz o günleri... Çok çarpıştım, çok yara aldım... İstiklâl madalyam bile var... Yavrum, sen bilirsin... Gel etme... Millîciyim ben...»

İnci, gülerek, pattadak:

«İyi ki vatanı kurtarmışsın yani amca, dedi. Sen kurtarmışsın, içerdeki tilkiler parsellemiş parsellemiş kurulmuş üstüne... Var mı bi karış toprağın?»

«Yok yavrum yok... Nerden olsun?»

«Bak bak madalyaya doyur karnını öyleyse! Bir de belediye otobüslerinin ön kapısından gir! Giriyor musun otobüslerin kapısından?»

İnci gülmeye başlamıştı yine. Umut ışmar etti Ben yanına gittim:

«Nolursun yapma yahu, dedim. Baban yaşında adam...»

Yaşlı adam yalvar yakar oluyordu hâlâ. Belli ki gerçekten çok zor durumdaydı.

İnci, sofada bekleyenler, biraz gürültü ettiler mi, hemen kapıya gelip:

«Yavaş olun bayanlar, baylar, diye uyarıyordu onları. Burası iş yeri... Dingonun ahırı değil... Rica ederim yani... Silans!»

Biz Umut'la kıskıs gülüyorduk. Bekleyenlerin çoğunun durumu yürekler acısıydı. Sınav kapısındaki öğrenciler gibi heyecanlanıyorlar, durmadan helâya koşuyorlardı. Bazıları karınlarını tutuyordu. İçlerinde, bize torpil olmamız için yalvaranlar bile vardı.

«Nolur evlâdım, söyle de bize dikiş versin!»

Biz Umut'la her şey bi yana İnci'nin dikilecek pijamalara nasıl para ödeyeceğini düşünüyorduk. Elde avuçta para yoktu. Benim durumum iyi değildi. Umut öğrenciydi, kendi parası kendisine zor yetiyordu. Pansiyona müşteri gelmez olmuştu. Gelenler hep tanıdık oluyor, üç beş gün yatıp para falan vermeden gidiyorlardı. İnci'ye bunu sorduğumda:

«Ali beyden bin lira alacağım var, dedi. Verecek»

Ali'nin üstü başı dökülüyordu oysa. Ondan bundan para dileniyordu. Bin lirayı nerden verecekti? Bir dilim ekmeği olmayan bu parayı verebilir miydi?

«Sonra bir de şu var, dikilir dikilmez satılacak pijamalar, dedi. Sen merak etme hiç. Kaporalar da var... Üzme tatlı canını...»

İnci, bu sınav işinden şehvete benzer bir zevk duyuyordu bana kalırsa. Davranışları daha bir ölçülü olmuştu. İş gören insanların kendilerine duyduğu saygıyı duymuş gibiydi o da. Gözlerinin perişanlığı eskisi gibi değildi. Bir düzelme vardı açık seçik. Ama yine de en küçük şeylerden sinirleniyor, aşırı incelikten aşırı kabalığa saniyede geçebiliyordu. Karadenizli bir adam:

«İlla da bana dikiş vereceksin!» diye tutturmuştu.

Kendisinin terzi olduğunu, hem de usta bir terzi olduğunu söylüyor, İnci'nin, «Alın şunu dikin bakalım öyleyse!» sözüne, «Benu çimse imtihan edemez!» diye karşılık veriyordu. İnci, «Siktir git şurdan be!» diye bağırınca ortalık karıştı. Sofada bekleyen erkekler ve biz araya girdik. Bazıları, İnci'ye yaranmak için kraldan çok kralcı görünmek istiyorlar, «Hadi kardeşim, çekil şurdan be... Deli misin nesin? Ne diye sinirlendiriyorsun hamfendiyi?» diyorlardı. Adam keçi gibi inatçıydı, gitmiyordu. Oldukça da güçlüydü. Beş altı kişi yerinden oynatamıyorduk. İnci pencereyi açıp:

«Polis! Polis!» diye bağırınca adam bir anda yok oldu.

Bütün sofadakiler gülüştüler. Çok yaşlı bir kadın:

«Yani çok akıllısınız İnci hanım!» dedi kırıtarak.

Kapı çok sert vuruldu. Pansiyonda yalnızdım. Koştum, açtım. Postacı. «Telgraf!» dedi. Umut'aydı. Sivas'tan geliyor-

du. Hiç düşünmeden açtım: «Baban çok ağır. Acele gel.» İçim ürperdi. Telgrafı cebime koyup odalarda dolaşmaya başladım. İçimi bir tasa bürümüştü. Biraz sonra İnci geldi. «Bonjur!» diye bağırıyordu. Oysa saat akşamın dokuzuydu. Yanında yirmi beş otuz yaşlarında bir bayan vardı. İlk görüyordum. Tanıştırdı. Ama kadının adını bilmiyordu. Ya da unutmuştu.

«Adın neydi be?» dedi.

Kadın utangaç utangaç:

«Ayla!» dedi.

«Ha... Tamam. Ayla... Ayla hanım, Arif bey... Herhalde tanıştığınıza çok memnun olmuşsunuzdur...»

Kadın dik dik yüzüme bakıyordu. Güzel değildi ama bütün davranışlarında bir incelmişlik, bir duygululuk vardı. Sesi insanın içini gıdıklıyordu. O konuşurken elimi bir kadifeye sürer gibi oluyordum. Ağzıyla değil de yüreğiyle konuşuyordu sanki. Çok derinlerden geliyordu sesi. Belki de dalgın halindendi hep bunlar. Gözlerini bir noktaya dikiyor, ipnotize olmuş gibi konuşuyordu. İnci, mantosunu çıkardıktan sonra yanıma gelip:

«Garip bu, dedi. Başına birtakım işler gelmiş. Biraz kalacak burda.» Kadın, İnci'ye erir gibi bakıyordu.

«Ne var ki para mara verdiği yok. Elli lira verdi, o kadar. Gerisini de sonra verecekmiş. Ne zaman vereceksin kız?»

«Verir, verir, dedim. Dur hele.»

Zavallı kadın gülümsüyor, ellerini oğuşturuyor, bir bana, bir İnci'ye bakıyordu şaşkın şaşkın. Sonra cüzdanını açtı, birkaç lira bozuk para çıkardı:

«İşte İnci abla, bütün olanım bu,» dedi.

Elleri titriyordu. Yüzü sapsarıydı.

«Nerelisiniz?» dedim damdan düşer gibi.

Birden rahatladı. Para konusunu geçiştirmek istemiştim.

«Akhisarlıyım Arif bey... Öğretmendim orda. Sonra...»

İnci hemen atıldı:

«Öğretmen olduğunu gösteren bir belgen var mı bakalım? dedi. Ya da kafa kağıdın? Muhtara vereceğiz...»

Kadın yine çantasını açıp bir kâğıt çıkardı. Ben aldım. Bu, Akhisar ortaokulunda dikiş öğretmeni olarak çalıştığını gösteren, kendi isteğiyle verilmiş bir belgeydi. 1970 tarihinde sağlık nedeniyle görevinden ayrıldığını belirtiyordu. Durmadan:

«Yalan söylemiyorum İnci ablacığım, işte... diyordu. Kimlik cüzdanım evde kaldı...»

İnci dışarı çıkınca arkasından gittim.

«Kim bu?» dedim.

«Komisyoncu Niyazi verdi elime. Birisiyle nişanlanmış, o da bunu delmiş bırakmış galiba...»

«Kendi mi söyledi?»

«Hıı... Üşütmüş değil mi?»

Döndüm... Yanına oturdum. Konuşmaya başlamadan önce uzun uzun yüzüne bakıyordu insanın.

«Siz ne iş yapıyorsunuz?»

«Öğretmendim ben de. Bıraktım. Kitapçı dükkânı açtım.»

Sevindi.

«İnci abla! diye bağırdı. Arif bey de öğretmenmiş... Ne iyi değil mi?»

«Neresi iyi be? Açlıktan soluğu kokuyor öğretmenlerin benim gibi!» İnci öbür odadan doğru habire konuşuyordu. Ayla iki büklüm olmuş, tuhaf sesler çıkarmaya başlamıştı. Önce ağlıyor sandım. Ama baktım ki gülüyor. Bu bir gülme değil de bir çırpınmaydı. Hiç böylesi hastalıklık, ürkünç bir gülme görmemiştim. Tüylerim diken diken oldu. Gözümü ayırmıyordum hiç. Saçları, parmakları, bacakları, memeleri hep bir kımıltı içinde gibiydi. Ne var, niye gülüyordu? Belki beş dakka sürdü bu. Sonra birden kaldırdı başını bana doğru. Sanki uzun uzun gülen o değildi.

«İnci abla, İnci abla... Soluğu kokuyor ha? Soluğu kokuyor ha?»

Bi da başladı. Artık sıkılmıştım. Daha doğrusu ürkmüştüm. Kusuyor gibi davranışlar yapıyordu. İnci odaya girdiğinde gülüyordu hâlâ.

«Hep üşütükler bu bizim Pansiyon Huzur'a gelir zatî. Vah zavallı, vah... Para da vermedi bana... Garip işte... Üşütmüş... Sus bakalım sus... Heyy... Noluyorsun kızım? Yettin be!»

Benilder gibi baktı ikimize de:

«Sizi rahatsız ettim galiba?» dedi.

İnci çocuk paylar gibi:

«Rahatsız ettin ya, bi de soruyorsun, dedi. Kolundan tutar atarım bak! Burası Pansiyon. Adı da Huzur! Kafa dinleyecek herkes yani!»

Bu sefer İnci başladı gülmeye. Herhalde kendi söylediklerine gülüyordu. Ayla dik dik İnci'ye bakmaya başladı. Sonra dudaklarından birden:

«İnci abla, atma beni burdan!» sözleri döküldü.

«Böyle yaparsan atarım. Gülmek yok öyle uzun uzun. Arif beyi rahatsız ediyorsun. Para da vermedin hem.»

«Elli lira...»

«Elli lira ne be? İki yüz elli daha verecen.»

Ayla bana dönüp:

«Sizi rahatsız ettim mi Arif bey? dedi. Ettimse özür dilerim.»

«Hayır, dedim. Ne münasebet!»

«Güldüm de...»

İnci'ye:

«Ayla hanım pijama işinde sana yardım edebilir, dedim. Bu işin öğretmeni hem.»

Ayla:

«Tabiî ederim... Valla İnci abla... Ne istersen yaparım... Valla...»

«Çok gülüyorsun sen ama!»

«Artık gülmeyeceğim. İnci ablacığım, valla gülmeyeceğim...»

Kapı vuruldu. Umut gelmişti. Yüreğim hop etti. Hemen dışarı çıktım. Verdim telgrafı.

«Sanırım merak edilecek bir şey değildir, dedim. Üzme kendini. Hastaymış baban.»

Okudu. Yüzünde hiç bir değişiklik olmadı. Birkaç kez yutkundu sırf. Kesik kesik:

«Abi bu telgraf ölüm kokuyor,» dedi.

«Ne zaman gideceksin?»

«Şimdi.»

«Bu saatta Sivas'a...»

«Ankara'ya var her dakka...»

«Paran?»

Sustu. Gözlerime ışıl ışıl baktı.

«Yüz lira yeter mi?»

«Yeter.»

Birlikte odaya girdik. Ayla'ya «Hoşgeldiniz.» dedi. İnci telgrafı bilmiyordu. Ben söyledim.

«Ölmüştür diye git Sivas'a dedi İnci. Az üzülürsün.»

Umut gülümsedi. Sertçe:

«Olur.» dedi.

İnci Ayla'ya:

«Uğursuz geldin be!» diye bağırdı.

Ayla suçlu suçlu başını eğdi:

«Doğru, uğursuz geldim gerçekten,» dedi.

«Ne ilgisi var?» dedi Umut.

Öpüştük. Hepimize «İyi geceler» deyip merdivenleri koşa koşa indi.

Ayla:

«Uğursuz geldim, değil mi Arif abi?» diyordu.

İnci bir yumurta pişirmiş, ekmeği bana bana eliyle yiyordu. Ayla'nın gözü İnci'nin yumurtayı yiyişindeydi. «Aç herhalde,» diye düşündüm. Beti benzi solgun, dudakları kara sarıydı. Benim kendisine baktığımı görünce irkilir gibi oldu. Sanki sormuşum gibi:

«Hayır ben aç değilim.» dedi.

Eteğinin kemeriyle oynamaya başladı. Mahzunlaşmıştı. Hep geçmişte yaşıyor gibiydi.

O gece hiç uyku tutmadı gözümü. Sağa döndüm, sola döndüm, olmadı. Işığı yaktım, oturdum. Elime bir kitap

aldım, okumaya başladım. Ama kafam başka yerlerdeydi. Nerden düşmüştüm bu pansiyona? Umut'un dışında burda ilişkim olan herkes bir Dostoyevski tipiydi. Hastaydı basbayağı. Ayla'yı düşündüm. İçim burkuldu. Böylesine ezik, böylesine perişan bir insan görmemiştim daha. Acımadan da öte bir şeyler vardı ona karşı içimde. Her şeyini yitirmiş, kurduğu düşlerin parçalandığını görmüş insanların acı duyma çizgisini aşıp bir duygusuzluğa vardığı süreci yaşıyordu. Çoktandır bırakıp gitmeyi düşünüyordum burayı. Ama İnci'ye acıyordum. Hele şu pijama işini halletsin, öyle diyordum. Benim de sinirlerim bozulmuştu artık. Dayanamaz olmuştum. Üstelik, İnci'nin durmadan sözünü ettiği Kaptanı tanımıyordum daha.

Kapı çıt diye açıldı. İnci'ydi.

«Gazete var mı?» dedi.

«Ne gazetesi?» dedim.

«Basbayağı gazete.»

Kafasındaki başkaydı. Ayla'yla benden kuşkulanmıştı zâhir. Çünkü bu yeni gelen kadını kendi odasına değil, Umut'un odasına yatırmıştı.

«Yok!» dedim.

Gitti. Biraz sonra yine geldi.

«Uyuyamadın galiba?» dedi.

Cevap vermedim. Bu sefer Ayla'nın odasına gitti. Kapıyı gırç diye açtı. Işığı yaktı, söndürdü. Rahatlamıştı besbelli. Kendi odasına girerken dönüp benim odaya geldi. Bunları hep ayak seslerinden anlıyordum. Kafasını uzatıp gülümseyerek:

«Sakın bi iş yapayım deme karıya ha!» dedi.

Sinirimden cevap vermedim. Hâlâ duruyordu kapıda.

«Emi?»

Ağzımı doldura doldura sövmek geliyordu içimden.

«Sana diyorum, emi?»

«Allah belânı versin be!» dedim.

Hemen kaçtı. Kikirdeyerek girdi odasına. Aklımdan binbir çeşit şey geçiyordu. Şimdiye dek hiç düşünmediğim tuhaf tuhaf olaylar geliyordu gözümün önüne. Çocukluğumun

kararmış anıları birden parlıyordu kafamın içinde. Sözgelimi bir akşam annem ağlıyordu sedirin üstünde. Babam üzgün ve korkaktı. Annem durmadan:

«Nasıl yaptın bunu? diyordu. Nasıl yaptın? İnsan alyans yüzüğünü satar mı?»

Babam kardeşimle benim yüzüme bakıyordu sıkılarak. Annem habire üsteliyordu:

«Nasıl sattın? Nasıl?»

Süt rengi bir kedimiz vardı. Annemi çok severdi. Onun öldüğü günü hatırladım. Ağlamıştık. Tahtalardan tabut yapıp gömmüştük.

Inci yine dışarılarda dolaşmaya başlamıştı. Kuşkusunu yenememişti demek hâlâ? Kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu. Ters ters öksürdüm. Sustu. Umut'u düşündüm. Uyumuşum.

Bir sesle uyandım. Işık yanıyordu dışarda. Sofada itişmeler, kakışmalar oluyordu birtakım. Kulak verdim iyice. Bir erkek sesi yalvarıyordu İnci'ye. İnci sövüyordu ana avrat. Erkeğin ne dediği duyulmuyordu. Merak ettim. Kalktım. Kapının önünde sırıtık bir adam duruyordu. Beni görünce irkildi. Sol eli omzuna bağlıydı. Alçılıydı. Kırılmıştı besbelli. Bana bakarak:

«Buraya bir hırsız girdi de, onun için geldim, dedi. Hamama girmiş bizim.»

Karşıki hamamcılardan biriydi bu anlaşılan.

«İyi ama o kolla nasıl hırsız yakalanır? dedim. Bırak numarayı şimdi!»

İnci bir pars gibi duruyordu adamın karşısında. Ben öyle deyince bir yumruk salladı. Bir, bir daha... Herif aşağı doğru koşmaya başladı. İnci ağzına geleni söylüyordu. Koşa koşa o da indi aşağı.

«İnci, İnci!» diye seslendim.

Biraz sonra ağlaya ağlaya geldi. Ayla'da uyanmıştı. Küfürün bini bir paraydı İnci'de.

«Sus hele, dedim, sus! Otur şuraya! Kim bu it?»

«Kim olacak? Karşıdaki hamamcıların küçüğü Evli hem de. Varan iki ibu. Orospunun doğurduğu...»

Yine başladı ağlamaya. Sarsıla sarsıla ağlıyordu. Ayla şaşırmıştı.

«İnci abla, İnci abla,» diyordu yalnızca.

İnci, bir ara, pencereyi açıp basbas bağırmaya başladı. Hamamcıların altı üstü kalmadı. Gecenin sessizliğinde çın çın ötüyordu sesi. Çektim, aldım.

«Beni yalnız buluyorlar, diye ağlıyordu. Yalnızım da ondan. Elli lira verecekmiş de... Ulan orospu mu belledin beni? On üç erkekle yaşadım ben... Ama isteğimle... Sen kimsin pis hamamcı?»

Koşa koşa yine indi aşağı. Ayla heyecanlanmıştı. Ben de indim. İnci hamamın önündeydi. Güm güm camlara vuruyordu. Kapıya, gelenin babası çıktı. Evleri hamamın hemen bitişiğiydi. Yalvarıyordu İnci'ye:

«Ben onun cezasını veririm, gel etme güzel kızım!» diyordu. İnci'yi tuttum.

«Bağırmakla iş olmaz, dedim. Karakola şikâyet edelim.»

Yaşlı adam bu kez bana yalvarmaya başladı:

«Gelsin, özür dilesin bey!» dedi.

«Gelsin!» dedim.

Gitti çağırdı. Süklüm püklüm geldi kırık kollu. İnci ok gibi fırladı üstüne. Saçlarından tutup başladı vurmaya:

«Beni yalnız mı buldun? Beni parasız mı buldun? Beni yalnız mı buldun?»

Elinden zor aldık? Bir türlü yatışmak bilmiyordu. İki bekçi geldi. Belli ki hamamcıları tutuyorlardı. Durmadan bıyık buruyorlar, aç iki kedi gibi hamamcıların gözlerine bakıyordu. Biri:

«Bu saatta gürültü etme hanım, dedi. Uyuyor herkes.»

«Sittir lan!» dedi İnci.

Bekçi şaşırmıştı. Ummuyordu hiç.

«Sen bir emniyet görevlisine nasıl hakaret edersin?»

Hamamcıların babası ortalığı yatıştırdı. İnci'yi bir köşeye çekip uzun uzun konuştu. İnci uslanmak bilmiyordu. Çok hırçındı. Sonra sonra geldi yola. Yumuşadı. Merdivenden yukarı çıkarken avucundaki paraları gösterdi bana:

«Bunlara para derler oğlum, ikiyüz bangınot!»

Deminki İnci'nin yerinde yeller esiyordu. Keyfi gelmişti yerine.

«İşte adamı ben böyle yaparım. Hem döverim, hem söverim, hem de iki yüzünü alırım.»

Ayla korkulu gözlerle İnci'ye bakıyordu. Bir şey söyliyecekti ama İnci'den korkuyordu besbelli.

«Yat uyu, dedim İnci'ye. Boş ver. Pis herif bunlar. İnci dalmıştı. Boş boş bakıyordu. Birden kalktı, elindeki paraları sobaya attı. Hemen koşup sobanın kapağını açtım. Yanmıyordu. Dibe doğru bir sıcaklık vardı sade. İnci, pencereye kadar gidip geldikten sonra, sobanın alt kapağını açıp paraları aramaya başladı. Zor belâ buldu.

«Bunları dikişçilere verecem yarın,» dedi.

Kolları, ta dirseklerine kadar kapkara olmuştu.

İnci'nin iyiliği üstündeydi o gün. Yoksa böyle uzun uzun kimseyi dinlemezdi. Hep kendi konuşmak isterdi. Ayla usul usul durmadan anlatıyordu. Konuşması çok yapmacıktı. Küçük, şımarık çocuklar gibi yaya yaya konuşuyordu ağzını:

«Trenciydi babam. Biz iki kardeştik. Erkek kardeşim bir motör ustasının yanında çalışıyordu. Ben o günler enstitüde okuyordum. Dersteydik. Hademe geldi, beni çağırdı. Çıktım. Komşularımızdan birinin Ayfer diye bir kızı vardı, oydu. «Gel, dedi Abin yaralandı...» Koştum gittim eve. Bir de ne göreyim, abim def gibi şişmiş. Her yanları yanık içinde. Soluğu söndü sönecek. Babam bayılmış, dünyadan habersizdi. Annem ağlar durur. Az sonra öldü abim.»

Ayla gülümseyerek bakıyordu bize. İnci'de hiç çıt yoktu. Doğrusu bu Ayla'nın hayatını çok merak ediyordum.

«Eee, dedim, sonra?»

«Bizim ailenin durumu abimin ölümüne kadar pek kötü sayılmazdı. Geçinip gidiyorduk. Hırgür yoktu evde pek. Ama nolduysa ondan sonra oldu işte. Perişan olduk hepimiz. Babam sabah başlıyordu içmeye. İçip içip annemi dövüyordu. Vay efendim sen oğlanın tulumunu niye yıkamadın? Çün-

kü abimin yağlı tulumu nasılsa ateş almıştı. Bütün suçu annemde buluyordu babam. Annem hiç sesini çıkarmıyordu. Dayağı yiyor, babam gittikten sonra saatlarca ağlıyordu. Bu, bir gün, iki gün, üç gün değildi. Her Tanrının günü böyleydi. Borç gırtlaktaydı. Babamı sakinleştirmenin çaresi yoktu. Annemi gördükçe sinir oluyordu. Niye yıkamadın tulumu diyor, başka bir şey demiyordu. Zatî en çok abimi severdi. Beni de severdi ama onun kadar değil. Bir akşam en büyük amcam gelmişti. Ona, «abi, ölmeyi çok istiyorum dedi. Belki kavuşurum orda Necmi'ye. İnanmıyorum böyle şeylere ama bir umut işte... Milyonda bir de olsa bir umut...» Abime olan özlemi dayanılmaz bir açlık, bir susuzluk gibiydi. Gece gündüz onu sayıklıyordu. Gördüğü her insana onu anlatıyordu. Bir söylediğini belki on, yüz kez söylüyordu. Bıktırmıştı herkesi artık. Kaç boy abimin ayakkabılarını, çoraplarını severken, koklarken gördüm. Resmi avucunun içindeydi hep. Evde pek az duruyordu. Her gün üç beş boy mezara gittiğini söylüyordu bana. Annemle konuşmuyordu. Onu dövüyordu yalnız. Bir keresinde; «Hadi seninle gidelim,» dedi. «Hayır» demekten korkmuştum. «Gidelim,» dedim. Uzun uzun yürüdük. Mezarlık çok uzaktaydı. Babam abimin mezarının başında bambaşka bir insan olmuştu. Yüzü gülmüş, eski sevincini bulmuştu. Hatta şarkı bile söylemeye başladı mezarın başında. Arada bir, oğul, oğul, diye inliyor, mezarın toprağını eliyle düzeltiyordu. Annem varlıklı kişilerin evlerine gidip çamaşır falan yıkıyordu. Gün geldi, babamı attılar işten. Ben son sınıftaydım o yıl. Zor belâ bitirdim okulu. Annemin kazandığı üç beş kuruşla yaşar olmuştuk. Bir sabah kalktım ki, babam sofaya asmış kendini. Tavanda bir çengel vardı, oraya bir ip takmış asmış. Ben gördüm ilk. Hiç konuşamadım. Annemi çağıramadım. Nutkum tutulmuştu. Nice sonra annemin yanına varıp korkunç bir çığlık attım. O kadar. Annem onca dayak yemesine karşılık ağladı yine de babama. Dövündü. Erkeğim diye bağırdı. Demek, babamın kendini dövmesini haklı buluyordu. Tulumu yıkamamıştı... Yağlı tulumu...»

İnci'nin yüzü sapsarı olmuştu. Dik dik Ayla'ya baktı:

«Baban iyi etmiş kendini astığına,» dedi.

Ayla sürekli gülümsüyordu. Ondaki bu gülümseme bütün acıların, bütün dertlerin üstüne çekilmiş bir cilâ gibiydi.

«Kaç yaşındaydı baban?» dedim.

«Elli vardı.»

«Trenciydi değil mi?»

«Evet, trenciydi. Çocukluğum hep tren yollarında geçti. Nerelerde bulunmadık! İlkokuldayken küçücük bir istasyona verdiler babamı. Günde ya bir ya iki tren geçerdi. İn cin yoktu. Bir kar yağardı, nah! Kurtlar inerdi gece. Ulurlardı. Abimle aynı yatakta yatardık. Kucaklaşır yatardık. Okulumuz yarım saat ötedeydi. Ne günlerdi o günler.»

İnci uydurulmuş bir arya tutturmuştu. Arada bir duruyor:

«Hayat böyle işte kızım, diyordu. Bölüyor, topluyor, çarpıyor, çıkarıyor... Sonucu veriveriyor eline... İster kabul et ister kabul etme! Bu söz benim değil ha! Altıncı söylerdi hep. Bölüyor, topluyor, çarpıyor, çıkarıyor, sonucu veriveriyor eline... Yalan da değil hani. Neyse boş verin. Gelelim bizim pijamalara.»

İnci defterden birtakım adlar çıkarıyor, sonra onları başka bir deftere yazıyordu. Âdeta fiş yöntemiyle çalışıyordu. Birinci sınavı kazananlar altı kişiydi. Bunlara üçer pijama verilmişti. Süre üç gündü. İnci bu altı kişinin adreslerini yüksek sesle okuyor, sonra yine aryaya başlıyordu. Bir ara «Mahmure Gündem!» diye bağırdı. Sonra da başladı gülmeye. «Şişli, Hanımefendi sokak!» Ayla ciddileşmişti. Merakla İnci'ye bakıyordu.

«Hem de Şişli'de oturuyor kaltak! Apartmanda! Gel gör ki İnci'nin pijamalarını dikicem diye kıç atıyor!»

İnci koşa koşa kapıdan dışarı çıktı. Biz Ayla'yla bakışıp gülüştük. Aşağı iniyordu besbelli. Herhalde sigara aldıracak Haçik'e diye düşündüm. Az sonra elinde iki yüzlükle geldi. Paraları suratına sürüyordu.

«Hamamcıdan aldım, dedi. Sus payı. Karakola gidicem, dedim. Çıkardı yüz lira verdi. Hadi ordan be, dedim. Bi yüz daha tutuşturdu elime. Mahmure Gündem!»

Katılıyordu gülmekten. Sonra birden Ayla'ya döndü.

«Baban kendini astı ha? dedi. Demek çok seviyordu oğlunu? Benim de oğlum var Almanya'da. Ama ben hiç sevmiyorum. Babası hasta. Klinikte... Yani senin gibi hasta... Manyak...»

Ayla'nın yüzü bulutlanmıştı. Parmaklarıyla oynuyordu:

«İnci abla, istersen pijamaların düğmelerini ben dikiyim!» dedi.

Umut'un babasını tanımıyorduk ama ölümüne üzülmüştük. O akşam boyacı Ahmet de gelmişti. Hâlâ kafası gözü sarılıydı. Umut:

«Babamın mezarına toprak atamadım abi, dedi bana dönerek. Ordakiler «Sen de at, sende at,» diyorlardı. «Ben babamı gömemem,» dedim. İnsan babasının ölümüne inanmıyor sonra. En çok buna şaşıyorum. Herhalde gözümüzü açar açmaz tanıyoruz da ondan. Bizi her şeyden koruyan, ekmeğimizi getiren bir güç, bir kuvvet o. Yani masallaşıyor kafamızda biraz. Tabiî bu iyi bir şey değil.»

İnci:

«Ağladın mı?» dedi.

«Hayır...»

«Ben de ağlamadım babamın ölümünden sonra. Kaç yaşındaydı?»

«Yetmiş. Yani yetmiş yıl can çekişti. Dert, çile, parasızlık...»

İçeriye birisi süzüldü. İnci bir çığlık attı. Sayıştay üyesiydi. Paltosunun yakalarını kaldırmıştı.

«Korkuttum sizi,» dedi.

İnci'yi öptü.

«Amma soğuk ha!»

Oturdu. Bize hiç baktığı yoktu. Yalnız İnci ile Ayla'yla ilgileniyordu. Bir ara Ahmet'e:

«Noldu kafana?» diye sordu.

Sorusunun cevabını bile dinlemedi. İyice sokulmuştu Ayla'ya. İnci masanın başında kurdele kesiyordu. Gözünün al-

tından doğru da Sayıştay Üyesini süzüyordu dik dik. Kızmıştı belli. Sayıştay Üyesi soğuk soğuk espriler yapıyor, Ayla'yı güldürüyordu. Bir ara, yalnız onlar konuşur oldu odada. Hepimiz susmuştuk. Ayla öyle şeyler yapıyordu ki benim bile kafam atmıştı. Sayıştay Üyesi Ayla'nın elini tutuyordu. İnci Ayla'ya dönüp:

«Noluyorsun kızım, bura dingonun ahırı mı be?» dedi.

Bay Üye'ye bir şey demiyor, hırsını Ayla'dan almak istiyordu. Üye pis pis sırıtıyordu. Sonunda:

«Nasıl pijama işleri? dedi. Satabiliyor musun bari?»

İnci cevap vermedi. Kafası yerdeydi. Ayağıyla döşemeye vuruyordu sinirinden. Üye:

«İnci?» dedi.

«Ne var?»

«Sana diyorum!»

Ayla yerinden kalktı, İnci'nin yanına gitti:

«Ben kesiyim abla,» dedi.

İnci bir şey demeden eliyle şöyle bir itti Ayla'yı. Sayıştay Üyesi:

«Gel, gel sen, dedi. Şuraya gel.»

Ayla dikilmiş duruyordu İnci'nin yanında. Ne yapacağını ne edeceğini bilmez bir durumu vardı. Sonunda yine oturdu Üye'nin yanına. Oturmasıyla kıkırdamağa başlaması bir oldu. Üye durmadan:

«Ben Sayıştay Üyesiyim, ben Sayıştay Üyesiyim...» deyip duruyordu.

İnci, mırıl mırıl bir şeyler söyleniyordu. Sövüyordu besbelli. Üye, elindeki gazetedeki çıplak bir kadın resmini gösteriyordu Ayla'ya. Sonra başbaşa verip boğulurcasına gülüyorlardı. İnci, her an patlayacak bir bomba gibiydi. Neden sonra Ayla ayağa kalkıp ta karşıda bir yere oturdu. Durumunun tuhaflığını anlamıştı nasılsa. Bay Üye Ayla'nın yanına oturmak için can atıyor gibiydi. İnci:

«Gel de tut şunun ucundan,» dedi Üye'ye.

Masayı gösteriyordu. Biraz yana çekilecekti. Ama hiç oralı değildi yaşlı adam. Elinde gazete, Ayla'ya doğru yürüyordu. Ahmet kulağıma eğilip:

«Sayıştay üyeliğine okumuşlar getiriliyor, değil mi?» dedi.

Başımla hı dedim. Bilgisizliğinden, okula gitmemişliğinden sevinir bir hali vardı. Üye Ayla'ya:

«Ben kadın ruhundan anlarım kızım,» diyordu.

İnci:

«Bok anlarsın!» dedi yavaşça.

«Kadın ruhu bir deniz gibidir. Kâh kabarır, kâh alçalır...»

«Çüşş...» dedi İnci.

Bay Üye duymuştu herhalde. İnci'ye ters ters bir baktı şöyle:

«Anlamadım.» dedi.

İnci karşılık vermiyordu. İşiyle uğraşıyordu. Ayla durgunlaşmıştı. Aşağıdaki ana yoldan bir sarhoşun bağırtıları geliyordu kulağımıza. Her akşam hep aynı saatta bağırırdı bu herif:

«Lan anası... s.....m, yannıyooosuun...»

İnci'de onunla başladı sayıp sövmeye. Hele bu «Yannıyoosuun»u sarhoştan daha güzel söylerdi. Ama o akşam susuyordu. Elindeki kurdeleleri atıp birden sofaya koştu. Bir şarap şisesiyle döndü. Camı açıp, şişeyi fırlattı aşağı. Şangur şungur bir sesler duyduk. Sarhoşun sesi bir an kesildi. İnci, kulak kirişte bekliyordu. Biz afallamıştık. Ayla ayağa kalkmış, yapmacık biçimde eliyle göğsünü tutuyordu. Sarhoş daha sonorlu küfürlere başlamıştı. İnci camdan sarkıp karşılık verdi:

«Yannıyoosuun!»

Ahmet'e dönüp:

«Bir şişe daha bul bana.» dedi.

Ahmet aradı, bulamadı.

«Bırak şunu yahu!» dedim.

«Dalga be, dedi. Nasıl zaman geçecek başka?»

Sayıştay Üyesi yok olmuştu. Nasıl da görmemiştik? Umut hiç sesini çıkarmadan İnci'ye bakıyordu. Ayla koltuğa oturup:

«Beyefendi nereye gitti acaba?» dedi.

Ahmet:

«Yüznumaraya!» diye cevapladı.

İnci dışarı çıktı. Biraz sonra ayağının ucuna basa basa kapının önüne geldi:

«Bir bir gelin, dedi. Şenlik var!»

Ayla koştu önce. Biz hepimiz odayla sofayı birleştiren kapının önünde birikmiştik. İnci, işaretparmağını dudağına götürmüş: «Suss» yapıyordu. Ayla, gözünü helânın deliğine uydurup uzun uzun baktı. Sonra utanmış gibi bir tavırla içeri döndü. Umut gitmedi. Ben merak etmiştim. Bay Üyenin elinde bir kâğıt vardı. Ona bakıp otuzbir çekiyordu. Kendinden geçmişti. İnci yerinde duramıyor, gülmemek için eliyle ağzını tutuyordu. Doğrusu şaşırmış kalmıştım. Belki altmış yaşında vardı bu herif. Saçı başı ağarmıştı. İnci kendini yere atmış, başını avuçları arasına almıştı:

«Şeyi de amma küçük ha! diyordu. Kendisi ipiri oysa.»

Biraz sonra Sayıştay Üyesi hiç bir şey olmamış gibi geldi yanımıza. Umut'un dışında hepimiz gülümseyen gözlerle bakıyorduk ona. Hele İnci bir bite bakıyordu sanki!

«Özledik sizi yani!» dedi.

Üye, «Öhöö, öhöö» diye bir iki öksürdü şöyle!

«Ayıptır söylemesi barsaklarım bozulmuş da..» dedi.

Ahmet, Ayla, İnci çatlasıya gülüyorlardı.

«Evet.. Bi şey dokundu herhalde.. Ne o yahu, niye gülüp duruyorsunuz?»

İnci yerdeki gazeteyi alıp:

«Bunu kim kesti?» dedi Bay Üye'ye.

Bay Üye kıpkırmızı kesildi.

«Bilmem.. diye kekeledi. Bilmem.. Şey.. Yani.»

İnci cin gibi bakıyordu. Fare yakalamış bir kedi kadar keyifliydi.

Parmağını gazetenin o kesik yerinden geçiriyor:

«Noldu bu resme, noldu?» diye soruyordu.

Sayıştay Üyesi sözü değiştirmek istiyor, Umut'a sorular soruyordu.

Umut, «Evet, hayır, olabilir...» gibi kısa kısa karşılıklar veriyordu sert sert. İnci:

«Yani Mahmut bey var ya, dedi, Cumhurbaşkanı olacak adamsın sen valla!»

Mahmut bey:

«Evet kızım, evet.. Evet İnci!» diye kekeleyip duruyordu.

İnci'nin ağzından hiç düşürmediği Kaptan'ı bir cumartesi akşamı gördüm ilk. Merdivenleri hızlı hızlı çıkar, kapının önünde bir süre durduktan sonra, derin bir oh çekerdim hep. Bu «oh»tan İnci geldiğimi anlardı hemen. Tabiî radyo çalmıyor, kendisi birisiyle gevezelik etmiyorsa. O akşam yine kapının önünde «oh»umu çekmiş, içeri girmeye hazırlanıyordum ki, İnci, «yanmıyoosun!» diye bağırdı. Keyifliydi anlaşılan. İçeri girer girmez, sobanın yanında sarışın bir adamla karşılaştım. Oturuyordu. Beni görünce ayağa kalktı. Elimi sıktı. İnci odasındaydı. Ordan doğru:

«Kaptan Nazif bey, dedi. Yakında süvari olacak.»

Kaptan utangaç utangaç gülümsedi.

«Hoşgeldiniz.» dedim.

«Hoşbulduk.»

Sessiz, kendi halinde bir adamdı. Soru sorulunca konuşuyordu yalnız. İnci'de yapmacık bir neşe hali vardı. Durup dururken kahkahalar atıyor, şımarıkça şeyler yapıyordu. İçkili olduğum için bir uyuşukluk gelmişti üstüme. Gidip yatağa uzanmak istiyordum. İnci odadan doğru yalnız benimle konuşuyordu. Sanki Kaptan orda değildi. Birşeyler döndüğünü sezmiştim.

«İzninizle...» dedim kaptana.

Kaptan ne diyeceğini şaşırdı.

«Estağfurullah..» falan gibi şeyler söyledi.

İnci :

«Çay içer misin?» diye soruyordu.

Yanıma geldi. Karyolanın ucuna oturdu. Benimle çok içten konuşuyordu. Belli ki kıskandırmak istiyordu Kaptanı.

«Seninki nişanlanmış..» dedi usulca.

«Nişanlanır tabiî, dedim. Nolacak?»

Uzun uzun düşündü.

«Nişanlanır tabiî, dedi. Kim karışabilir ki?»

İnci, yalnız olduğumuz zamanlarda, sık sık Kaptan'la evleneceğinden söz ederdi. Kendisine evlenme teklif ettiğinden dem vururdu. Tabiî Kaptan da tutkundu İnci'ye. Ama kabul etmezdi İnci. Hep terslerdi.

«Ne o, üzüldün mü?» dedim.

Zorlama bir kahkaha attı.

«Üzülmek mi? Ben mi? Ben istediğimle evlenirim be! Yeter ki istiyim.. Nişanlandığı kendi gibi köylünün biri.. Nolacak memleketlisi.. Köylü.. Köylüden hayır çıkar mı? Yabanın ayısı..»

Kaptan duysun diye bağıra bağıra söylüyordu. Gitti, çay yaptı, geldi.

«Nolur, ona da ver!» dedim.

«Ölürüm de vermem!»

«Niye kızıyorsun peki?»

«Para istedim vermedi. İki yüz lira borç ver, dedim. Pijama dikenlere verecem, dedim. Yok dedi. Nişan masrafları çok olmuş ta falan filan.. Nolacak köylü.. Bir kuruş için beş takla atar.. Pijama işinde bana yardımcı olmayan dostum değildir benim. Ekmek parası peşindeyim ben. Nolurdu bir iki yüz lira verse? Varımı yoğumu bu işe koydum. Nolurdu yani? İstanbul'a her uğrayışında gelir yatar burda. Beş para vermez hem de. Parasız otel mübarek! Vakıf! Yok öyle yağma artık! Akıllandım ben de..»

İnci'nin Kaptan'la olan bütün ilişkilerini biliyordum. Tarlabaşı'nın daracık, karanlık sokaklarındaki meyhanelerinden birine götürmüştüm onu bir gece. Her şeyi anlatmıştı bana. Ondan sonra da durmadan bu Kaptan'dan söz eder oldu. Onu bazı sever görünüyor, bazı nefret ediyordu ondan. Kaptan Fransa'dan ya da İngiltere'den çorap, eşarp gibi şeyler getirdiği zaman durmadan överdi onu. Şöyle Kaptan, böyle Kaptan yakında yükselecek, süvari olacak... diye öve öve bitiremezdi. Kaptan, genellikle gece gelir, sabah erkenden giderdi. Ben o ana kadar hiç karşılaşmamıştım kendisiyle. İnci söylerdi yalnız! «Dün gece Kaptan geldi,» derdi. İnci'yle

beraber yatıyordu. O gece lokantada kulağıma eğilip şeytan şeytan:

«Ne ki bir iş yapamıyor!» dedi.

«Niye?» dedim.

«Ne biliyim, öyle işte! Durmadan oynuyor benimle. Çorba gibi karıştırıyor. Sonra da hiç bir şey yok. Sinirlerim bozuluyor. Artık almıycam koynuma.»

İnci hep böyle der, yine de Kaptan'ı kabul etmemezlik yapamazdı. Sabah oldu mu, «Bu gece Kaptan geldi.» derdi. Gülerdim, o da gülerdi. Bu gülmelerin anlamı belliydi tabiî. Bir keresinde, «Tamam dedi, oldu. Kaptan erkekleşti artık. Çok iyi çok. Kendini tedavi ettirmiş galiba..»

«İyi hadi, gözün aydın!» dedim.

Ne ki hiç Kaptan'ı gördüğüm yoktu benim. «Acaba dalga mı geçiyor?» diye düşünüyordum bazı bazı. Sonunda görmüştüm işte bu adamı. Ürkek, sıkılgan, her an kaçmaya hazır gibi duran bir insandı. İnci'ye:

«Zavallı bir hali var.» dedim.

İnci kükredi:

«Hey, dedi, hey! Sen bilmezsin onu! Önüne bakan yürek yakanlardandır o!»

«Bu gece seninle mi yatacak yine?»

«Öyle yağma yok! Hem nişanlan, hem iki yüz lira verme, sonra da benimle yat! Yannıyoosuun!»

«Kovacan mı peki?»

«Kovacam. Hiç lamı cimi yok, kovacam. Çok oldu artık. Hem kendimle oynatmam bundan sonra. Beni azdırıyor azdırıyor, sonra da püff. Hiç bir şey yok!»

Kaptan bu konuşmaları duyuyordu kuşkusuz. Ben ne kadar yavaş konuşmaya çalışıyorsam, İnci'de o kadar bağırarak konuşuyordu:

«Sonra aptal aptal şeyler söyledi bana. Yok efendim, bu pijama işine niye girmişim? Ben ne anlarmışım böyle işlerden? Boşuna kendimi yoruyormuşum. Hıyara bak! Moral vereceğine, moral bozuyor daha!»

O sabah erkenden kalkmış, tıraş olacaktım. Sofanın ışığını yakınca, sobanın yanına kıvrılmış Kaptan'ı gördüm. Hor-

luyordu. «Hayır, dedim içimden, bu, Kaptan falan olamaz. Ali bey gibi bir şey bu.» Altında hiç bir şeyi yoktu gazeteden başka. Üstünde de ince bir pike vardı. Acıdım. Ayak tırnakları sapsarı ve uzundu.

Dikiş sınavını kazanan altı kişinin evlerine İnci kendi gidecekti.

«Öyle söz verdim,» dedi. «İşimde ciddi olduğumu anlasınlar benim.»

Zor bir işti bu. Eyüp'te, Fatih'de Çengelköy'de oturuyorlardı bunlardan üçü. Biri Büyükadadaydı. Doğrusu merak etmiştim bu Büyükada'da oturanı.

«Bir öğretmen. Kocası da subay. Çok ta güzel dikiş dikiyor.»

«Peki buralara nasıl gideceksin? Cebinde ekmek, sigara paran yok. Az mı yol parası tutar?»

«Söz verdim bir kere. Karşındakini ciddî olduğuna inandıracaksın ki, saysın seni. Ona göre iş çıkarsın. Bana bir yüz lira versene! Dikilen pijamaların parasını da verecem... Kiradan kesersin..»

O günler elim çok dardaydı. Değil yüz lira, yüz kuruş bile veremezdim.

«İnan yok,» dedim.

Gözleri mahzunlaştı, yalvarır gibi oldu. Bilmem ne yapsaydım? Umut'ta da yoktu. Babasının ölümünden sonra onun durumu da bozulmuştu adamakıllı. Bir yerden burs falan alıyordu ama bu çok az bir şeydi. Sahaflarda bir dükkânda çalışmaya başlamıştı. Birkaç saatlik bir işti bu. Herhalde üç beş kuruş alıyordu ordan. Umut:

«Ben halledecem bu işi İnci abla, dedi. Sen merak etme hiç!» İnci'nin gözleri ışıldadı:

«Allah be! Nasıl Umut? Ha? Nasıl halledecen?»

Umut sevinçle bakıyordu ona:

«Sen karışma işte! Halledecem ben!»

İnci, Umut'a sarılmış öpüyordu.

«Dur, gıdıklanıyorum!»

Benim küçük bir valiz vardı. Onu alacaklardı. Zati çok bir şey değildi içine koyacakları. Topu topu on sekiz pijamaydı. Valizi Umut taşıyacaktı. İnci'nin keyfine diyecek yoktu.

«Ben artık büyük iş adamıyım!» diyordu.

Umut bir ara kayboldu. Şöyle bir kırk beş dakka falan sonra döndü. Üstünde o gocuğa benzeyen paltosu yoktu. Hiç ses çıkarmadım. Anlamıştım. İnci farkında bile değildi. Aynanın önüne geçmiş, saçlarını tarıyordu habire.

«Bende de amma burun var ha! deyip gülüyordu. Kleopatra gibi tıpkı! Burnu benim gibi olan kadınlar akıllı olurmuş! Ben bir dâhiyim!»

İnci koyveriyordu kahkahayı. Umut önde, o arkada merdivenlerden indiler. Yapayalnız kalmıştım. Ayla gece gelmemişti.

O gün bayramdı. Dükkânı açmıyacaktım. Canım şöyle yatmak, kafa dinlendirmek istiyordu biraz. Sessizliğe yalnızlığa susamıştım. Ama az sonra Ayla geldi.

«İnci abla yok mu?» dedi.

«Yok.» dedim.

Yorgundu. Gözleri kapandı kapanacak gibiydi. Bu, uykusuzluktan çok, bıkmışlıktan, usanmışlıktan gelen bir yorgunluktu. Ben öyle seziyordum. Gözlerinin altı mor mordu. Bakarken, gülerken, konuşurken, hep bayılıyor gibiydi. Bu Ayla'ya ne zaman baksam burnuma bir eter kokusu gelirdi sanki! Bunu Umut'a da söylemiştim. Çok gülmüştü.

«Evli misiniz Arif bey?»

«Evliyim. Dün gece gelmedim galiba?»

«Evet. Burda bir arkadaşın evinde kaldım. Bırakmadı beni, Lâleli'de oturuyor. Akhisarlı..»

İnanmadım. Yalan söylüyordu.

«Yalan söylüyorsun Ayla.» dedim.

Böyle damdan düşer gibi, «Yalan söylüyorsun.» dememe şaşırmıştı. Kekeledi. Rengi değişti:

«İnci abla durmadan para istiyor, diye inledi. Haklı tabiî. Onun da yok.»

«Eee?»

«Birisiyle yemek yedim Boğaz'da. Elli lira para verdi. İçki de içtim biraz. Bira.»

«Hani Olgunlaştırma Enstitüsüne girecektin?» dedim.

Uzun uzun yüzüme baktı. Sanki ilk kez görüyordu beni. Üzgündü.

«Almadılar,» dedi. «Klinikte yattığım için almadılar.»

Ayla'nın hiç bir sözüne inanasım gelmiyordu nedense. Yalanını yakaladığımdan falan değildi bu. Ama bende o böyle bir duygu uyandırmıştı.

«Üstelik müdire hanım güldü de..»

«Kimdi yemek yediğin adam?»

«Gaziantepliymiş... Durakta yanıma geldi... Konuştuk... Sonra gittik..»

«Daha önce hiç böyle gitmiş miydin birisiyle?»

«Hayır, ilk.»

«Yattınız mı?»

«Rica ederim Arif bey? Ben şey miyim yani?»

«Ece, hiç bir şey olmadı mı peki? Öpmedi mi?»

«Öptü iki kere. Biri takside. Öbürü lokantadan çıktıktan sonra, köşede. Çiğ köfte ve nakı kokusu duydum yalnız.»

Güldüm. Ayla'nın en büyük özelliklerinden biri en gülünç şeyleri bile ciddî ciddî anlatabilmesiydi.

«Peki niye demin yalan söyledin, arkadaşımın evine gittim dedin?»

Bir kedi gibi yanıma sokuldu, başını omzuma koyup ağlamaya başladı. Benim soruma verilecek cevabı buydu herhalde. Ben hiç kımıltısız duruyordum. Belki öyle bir on dakka ağladı. Ağlaması yumuşak, bir nabzın atışı gibi düzenliydi. İçimde ona karşı sevmediğim bir acıma duygusu uyanmıştı. Saçlarını sevdim. Parmaklarını bir bir tuttum. Sol elinin küçük parmağında sarı taşlı bir yüzük vardı. Yavaş yavaş benden ayrılıp odadan çıktı. Az sonra kapının aralığından baktığımda onu uyuyor gördüm.

Umut'la İnci ta ikindide geldiler. Yorgunluktan bitmişlerdi. İnci'de küfürün bini bir paraydı. Kimlik kâğıdı ve elli lira vermeyen iki kişi yanlış adres yazdırmışlardı. İnci küplere biniyordu:

«Zati anlamıştım o zaman. Nüfus kâğıdımız evde kaldı, sonra getiririz, demişlerdi. Yanlarına para almamışlardı... Hep masal tabiî... Anlamıştım canım...»

Ayla uyanmış, gözlerini oğuşturuyordu.

«Tabiî, dedim. Sen dâhi bir karısın. Anlamaz mısın? Ama nasıl kazıkladılar seni! Altı pijama gitti böylece!»

Damarına damarına basıyordum. Ben böyle dedikçe, o ver ediyordu kadınlara küfürü. Ayla bu durumda gelmiş, elindeki elli lirayı İnci'ye vermeye çalışıyordu. İnci şaşalamıştı. Dik dik Ayla'ya baktı.

«Neredeydin dün gece? Kısa gecenin kârı bu elli lira galiba?»

Sonra bana döndü:

«Aha bak, dedi, pijamaların zararı çıktı bile.»

İnci, öbür dört kişiden aldığı pijamaları valizden çıkarıp masanın üstüne bir bir yaydı. Kimini beğeniyor, kimini hiç beğenmiyordu. Bazı pijamaları bize de gösterip yuh çekiyordu. Sonra Ayla'ya veriyordu onları.

«Sen de bi bak bakalım hocanım, dün gece çok yorulmuşsundur ama...»

Ayla, bir uzman gözüyle uzun uzun inceliyordu İnci'nin verdiklerini. Sonunda iki kişinin dikişi beğenildi oybirliğiyle. Pijamalar onlara verilecekti. İnci'ye takılmak için:

«Yahu İnci, dedim, bugün Türkiye'nin kurtulduğu gün sayılır. Bayram. Sen tutmuşsun nelerle uğraşıyorsun?»

İnci, çirkin bir kahkaha attı:

«Türkiye kurtulmuş ama İnci kurtulamamış nedense! Sahi bugün bayram mı yahu?»

Kapı yarı aralıktı. İnci'nin sesi geliyordu kulağıma. Yavaş yavaş bir şeyler mırıldanıyordu. Elimdeki kitabı bırakıp yatağın içinde biraz doğruldum. Kulak kabarttım. Dua ediyordu herhalde.

«Allahım, Allahım...» diyordu durmadan.

Ayaklarımın ucuna basa basa kapının önüne geldim. İyice duyuyordum artık sesini:

«Allahım sen bana yardımcı ol... Güzel Allahım... Çok çektim... Çok parasızlık gördüm... Aç, açık yaşadım, bir kırık ekmeğe muhtaç oldum. Şu pijama işinde benim yüzümü ak çıkar... Üç beş kuruş kazanayım nolur... Allahım, büyük Allahım, istersen hemen yaparsın, nolacak sanki? Sen çok büyüksün! Senin için pijama neymiş? Ossaat yaparsın... Dakkada yaparsın. Ha, nolur, biraz da beni gör... Beni gör yani... Verdiğin yere tonla vermişsin... Bize gelince elin sıkı... Olur mu ama? Biz senin kulun değil miyiz?»

Gülmemek için kendimi zor tuttum. Öyle gülünç şeyler söylüyordu ki, acaba sarhoş falan mı diye düşündüm. Sanki bir arkadaşıyla konuşuyordu.

«Şu yandaki Rum'a doldurmuşsun parayı... Hele şu karşıki hamamcılara... Oluk oluk akıtmışsın... Bana gelince zırnık yok... Ha, Allahım? Nolursun be... Nolursun ulan hergele...»

Artık kendimi tutamadım. Güldüm. Ama ağzımı kapadım elimle. O, durmadan konuşuyordu.

«Haçik'e de öyle... Önce vermedin, vermedin, sonra doldurdun... Tam sekiz ay sinek avladı zavallı... Gel de şimdi gör... Zengin oldu koca gâvur... Ama iyi insan hakçası... Bana bir masa yaptı, o biçim... Ha, Allahım, olmaz mı? Biraz da beni kollasan yani? Ben de senin kulun değil miyim? Ne yaptım sonra ben sana? Hadi para vermiyorsun, bir koca bul bari bana...»

Kendimi zor tutuyordum. Çatlıyacaktım artık. Bir komisyoncu ya da çöpçatanla bile böyle konuşulmazdı. Dudaklarımı ısırıyordum gülmemek için.

«Kuru ekmek, yumurta yiye yiye imanım gevredi valla... Kendin kimbilir neler yiyorsun yukarda?»

İnci, söylediği bu son söze kendi de güldü. Hi, hi, hi, diye sesini duydum. Amma da gülüyordu. Tanrıyla konuşması bitmişti herhalde. «Yannıyoosun» diye bağırıyordu artık. Kapı vuruldu. Koşarak açtı.

«Vay beyim vay, vay Ali bey vay! Bu surat ne böyle? Savaşa mı girdin? Noldu yahu?»

Ali bey usul usul bi şeyler söylüyordu. Merak etmiştim. Odadan çıktını.

«Hoşgeldin Ali bey. Ne o, geçmiş olsun!»

«Hoşbulduk canım. Sağol.»

Ali beyin yüzü gözü sarılıydı. Herhalde evdekiler dövmüştür, diye düşündüm. İnci'nin odasına geçti. Her zamanki koltuğuna oturdu. Suratındaki sargılardan ötürü kendisine gösterilen ilgiden memnun olmuşa benziyor, arada bir hindi gibi kabarıyordu. Bir kahraman gibi görüyordu besbelli kendini. Bütün ilgilerin kendisinde toplandığını bildiği için, objektife poz verir gibi duruyor, başını sağdan sola, soldan sağa çeviriyordu. Bir iki «öhö, öhö» diye öksürdükten sonra:

«Köpek ısırdı,» dedi.

Sonra söylediği sözün etkisini anlamak için, bir İnci'ye bir bana baktı. İnci:

«Karın ısırdı burnunu herhalde!» dedi.

«Valla köpek ısırdı, valla!»

Ali beyin suratı sargılar içinde daha bir gülünçleşmişti. İnci eğilip eğilip bakıyordu. Dahası, eliyle burnuna, gözüne falan dokunuyordu Ali'nin.

«Kuduz iğnesi oluyor musun?»

«Yoo, para yok ki!»

«Ya kudurursan?»

«Seni ısırırım önce!»

Ali, hırr yaptı İnci'ye doğru. İnci gerçekten korktu. Geri geri çekildi.

«Hoşşt!» dedi.

Ali gülerek:

«Beni köpek gibi dört ayak koştura koştura köpek yaptın zati, dedi. Bir iki buçuk versene!»

«Bırak şimdi iki buçuğu da, nasıl ısırdı seni köpek onu anlat!» dedi İnci.

«İki buçuk ver anlatayım!»

«Bende metelik yok. Canımı sıkma şimdi. Anlat hadi.»

Matbaacı Ali gözlerini kırpıştırarak:

«Ben köpeği öpüyordum, o beni ısırdı,» dedi.

İnci güldü.

«Hepsi bu kadar mı?»
«Önemli olan bu.»
«Hak etmişsin.»
«Niye?»
«Köpek öpülür mü?»
«Isırsa mıydım yani?»
«İllâki bi şey mi yapman gerekti?»
Baktım tartışma sürecek:
«Sokak köpeği miydi?» diye sordum.
«Evet sokak köpeği. Tasması falan yoktu.»
İnci bana:
«Umut ne diyordu sokak serserilerine, işsiz güçsüzlere?» diye sordu.
«Lumpen proleter.»
«Demek Ali bey seni lumpen proleter bir köpek ısırmış!»
«Ben anlamam öyle gâvurca sözlerden... Şehzadebaşı'nda dolaşıyordum pazar günü... Baktım yola bir köpek uzanmış... Elini ayağını oynatıyor. Bir soluyuşu var körük gibi... Belli ki ağulamışlar... Tepesinde de bir yığın insan... Sanki film seyrediyor mübârekler... Köpek yardım bekler gibi öyle kuşkulu kuşkulu bakıyor... Durun bakalım falan deyip öne geçtim... Köpeğin başını sevdim usul usul... Elimi karnında gezdirdim... Cici de bir köpekti ha... İçimden öpmek geldi o an... Öpüverdim şöyle kafasından... Sen har diye ısırmaz mı beni. Vay nankör hayvan! Hem de tam burnumdan... Bir kan, bir kan sel gibi... Hemen yandaki eczaneye gittim... Sardırdım... İnci? Versene bi iki buçuk... Nolur?»

«Yok para mara be!.. Ben hadımım diyorum, sen hani çoluk çocuk, diyorsun.»

«Ne yaparsın öyle işte... İnanır mısın İnci, çoktandır kimseyi öpmemiştim... Yani aklına başka türlü öpme gelmesin... Dostça bir öpme, arkadaşça... İçimden geldiydi onu öpmek... Daha doğrusu bi şeyi öpmek istiyordum ben... Nerden bilecen böyle olacağını... Çoktandır hep şanssızlık, şanssızlık... Bir de ordakilerin gülmesine ne dersin? Hah, hah, hah diye basmazlar mı kahkahayı? Sanki çok gülecek bir şey var! Öyle değil mi yani İnci? Ben de insanım. Benim de

birisini öpmek, sevmek hakkım değil mi? Yok mu böyle bi şeye ihtiyacım? Eve gidiyorum, almıyorlar. «Rahatsız etme bizi!» Bir zamanlar matbaam vardı. Bol param vardı. O zaman böyle değillerdi. Sayarlardı, korkarlardı. Evin içinde herkesten ilgi, sevgi görürdüm. Ama ne zaman ki sermayeyi kediye yükledik, şamar oğlanı olduk. Yüzümüze bakan bile yok şimdi. İnanır mısın, bazı o koca koca çocuklarımı kucağıma alıp öpmek, okşamak istiyorum. Oysa onlar sövüyor bana. Ha, İnci? Ne dersin?»

«Bırak bu saygı sevgileri canım! Seninle benim neyimize saygı, neyimize sevgi? Ben pijamaları satıp zengin olacam, gör bak o zaman sevgiyi, saygıyı! Orospu da olsan, ibne de olsan var mı paran, korkma! Herkes sayar seni. Temenna durur karşında. Anladın mı matbaacı Ali efendi?»

«Doğrusun İnci. Valla çok doğrusun! Parasız oldun mu can çekişen köpek bile ısırıyor!»

«Isırır tabiî. Üstüne başına bak. Köpekler de anlıyor yoksulu zengini. Çocukluğumuzda, mahallenin köpekleri üstü başı lime lime dilenci kılıklı kimselere havlarlardı yalnız...»

«Valla çok doğru İnci. Valla çok doğru. Sen hakkaten çok akıllısın!»

«Dâhiyim ben ulan!»

«İnci?»

«Nee? Para mı?»

«Yok be İnci... Yok be... Şey... Benle dans etsene... Komparsitayı biliyorum ben... Hadi...»

Ali İnci'yi belinden tutmuş zorla döndürmeye çalışıyordu. İnci katılırcasına gülüyor:

«Dur yahu gıdıklanıyorum, diyordu. Böyle tutulmaz... Şöyle... Hah... Tamam.»

Ali'yle İnci gelişigüzel dönüyorlardı odanın içinde. Ali «Tat tat ta ta ta» diye komparsitayı çalıyordu ağzıyla. Bu gülünç dans birkaç dakka sürdü böyle. Sonunda İnci Ali'yi itti.

«Oldu mu?»

«Oldu. Teşekkür ederim.»

«İyi üşüttün Ali bey! Hey gidilerin Ali beyi hey. Neydin bir zamanlar? Beşiktaşta oynadın değil mi?»

«Ortahaf.»

«Gol attın mı hiç?»

«Penaltıdan attım. Ortahaflar kolay kolay gol atmaz İnci.»

Ali bey birden kalktı. Allasmarladık falan demeden çekti gitti. İnci, bana dönerek günde belki yüz kez sorduğu soruyu sordu:

«Ben bu pijama işini başarabilir miyim, ha? Ne dersin?»

«Tabiî, tabiî, dedim. Muhakkak başarırsın.»

Odama geçtim. Elime bir kitap alıp uzandım. Biraz sonra İnci yine başlamıştı mırıldanmaya:

«Sen bilirsin güzel Allahım, sen bilirsin...»

Kapıyı çektim.

Umut, İnci'den izin alarak bazı arkadaşlarını Pansiyona getiriyordu. Küçük odaya çekilip toplumcu kitapları inceliyorlardı habire. Önce bir bölüm okunuyor sonra onun açıklanması yapılıyordu. Çok ağır başlı bir çalışmaydı. İnci:

«Amma da ders çalışıyor yavrucuklar!» diyordu bana.

Ben de:

«Evet, çok çalışıyorlar... Sınıflarını geçecekler bu yıl,» diyordum.

Umut'un pek okula gittiği yoktu gerçekte. Nerde bir grev var, hemen damlıyordu oraya. Hep işçilerin arasındaydı. Onlara kitaplar götürüyordu durmadan. Bazen fabrika önlerinde bildiri dağıtıyordu işçilere. Kaç boy yüzü gözü şiş içinde gelmişti Pansiyona. İnci, «Noldu?» diye sorunca, cevap vermiyor, gülüyordu yalnızca. Bir yığın işçi arkadası vardı. Bir keresinde, perişan bir durumda geldi dükkâna. Yüzü gözü morarmıştı. Zor tanıdım. Ama güleçliğini bırakmamıştı hâlâ elden.

«Öldürecekler seni bir gün,» dedim.

«Damar sertliğinden ölmek istemem zatî.»

«Noldu yine?»

«Bildiri dağıtıyorduk. Polisler aldı, götürdü.»

«Dövdüler ha?»

«Dövdüler. Önce bir odaya soktular. Hemen anladım tabiî. Duvara dayandım, bekledim. Üç kişi sille tokat girişti. Onların görevi dövmek, benim görevim bildiri dağıtmak. Herkesin bir görevi var.»

Durdu, gözlerimin içine baktı uzun uzun.

«Ben burda birisini bekliycem abi, dedi. Buraya gelecek. Tarif ettim. Bulur herhalde.»

«Kim?»

«Bir arkadaş. (N) fabrikasında işçi. Esaslı bir oğlan. Adı Kemal.»

Kemal tam zamanında geldi. Koca, kalın elleriyle elimi sıktı:

«Kemal!»

Umut'la öpüştüler.

Umut:

«Hadi, dedi, biz gidelim.»

Kemal'le sonra arkadaş olacaktık. Onu ilk gördüğüm an bende uyanan duygular, onun ölüm haberini aldığım ana kadar hiç değişmiyecekti. Yağız bir delikanlıydı. Bıyıkları daha bir heybet veriyordu görünüşüne. Sık sık pansiyona geliyor, hatta üç beş gece kaldığı oluyordu bazı. Kaldığı gecelerin parasını hemen veriyordu İnci'ye. İnci memnundu. Müfettişin de bulunduğu bir akşam, Türkiye'nin geleceği konusunda bir tartışma açılmıştı. Bu tartışma benimle Müfettiş arasındaydı. Umut'la Kemal susmuş dinliyorlardı. Ayla pijamaların kurdelelerini kesiyordu masada. Müfettiş:

«Ahlâk olmadı mı bir ülkede hiç bir şey olmaz, diyordu. Önce ahlâk... Ahlâk her şeyin başıdır...»

Bu sözlerle İnci'yle ben koca bir kahkaha attık. Bıkmıştık Müfettişin bu sözlerinden artık. İkide bir «ahlâk, ahlâk...» diye başlardı. İnci:

«Öyleyse senin baban ahlâksız!» dedi.

Müfettişin gözleri iri iri oldu. Beynine koca bir demir yemişti sanki.

«İnci kendine gel, diye inledi. Sözünü geri al. Benim babam saygıdeğer...»

Umut'la Kemal'e bakıyordu ürkek ürkek. İnci:

«Kendi ağzınla söyledin,» dedi.

«Neyi?»

«Babamın yaptıklarını... Baban tapuda çalışıyordu, değil mi?»

«Evet...»

«Kendin söylemedin mi rüşvet aldığını? Seni öyle okuttuğunu?»

«Bunun namussuzluk, ahlâksızlık neresinde? Herkes alıyor hem rüşvet! Babam almasa başkası alacak!..»

«Saçmalıyorsun canım. Öyleyse ahlâksızlık ne peki? Rüşvet almamak mı?»

Müfettiş kem küm ediyor, konuştukça saçmalıyordu. Sonunda bana:

«Ne yani, Türkiye'yi sosyalizm mi kurtaracak? dedi. Böyle mi demek istiyorsunuz?»

Müfettiş öyle şeyler yapıyordu ki, deminden beri susan Umut'la Kemal gülmeye başlamışlardı. İnci kahkahalar atıyor, ara sıra yuhh diye bağırıyordu. Müfettiş:

«Yazıklar olsun sana İnci!» dedi. «Sen de bunların arasında öyle olmuşsun. Yazıklar olsun!»

Gülmelere Ayla'da katılmıştı. Hiç bir şey söylemiyor katıla katıla gülüyordu. Müfettiş kapıya kadar gidip:

«Komünistler molacak!» diye bağırdı.

Sonra kapıyı hızla çekip gitti. Bir an sessizlikten sonra ilk konuşan Kemal oldu:

«Bir insanın bunca bilgisiz olması ne kadar zor, dedi. Bravo yani Müfettiş beye! Bilgisizliğin okulunda okumuş sanki!»

Müfettiş gittikten sonra İnci'nin yüzü bir hoş oldu. Durgunlaşmış, konuşmaz olmuştu. Biraz sonra sofaya çıkıp beni çağırdı:

«Sahi, öyle mi? dedi. Komünist mi bunlar? Sen de öyle misin?»

Güldüm:

«Nolur söyle, dedi. Sen bilirsin. Eğer böyle bir şey varsa beni atarlar bu evden. Bir bit yeniği varsa. söyle. Bu Kemal'den kuşkulanıyorum zati. Ha?»

Durmadan zorluyordu beni.

«Boş ver, işine bak sen, dedim, ikisi de namuslu, has kişiler. Sen ne anlarsın öyle komünistlikten, sosyalistlikten? Pijamaları dikmeğe bak sen.»

«Ben bu pijama işinde başarı kazanacam, di mi?»

Cevap vermedim. Bıkmıştım artık. Kemal'le Umut kalktılar. Umut:

«Bildiri dağıtacağız abi, dedi. Bir de o dergiyi dağıtacaz.»

Çıktılar. İnci damdan düşer gibi:

«Ben de sosyalistim, ne var yani? dedi. Benim on ikinci bal gibi komünistti. Tam bir kızılcık yani, at tencereye, şurup yap. Yalnız bu Kemal'den kuşkulanıyorum. Başıma iş açabilir benim...»

Kapı küt diye ardına kadar açıldı. Gelen İnci'nin bir tanıdığıydı. Bir kere daha gelmişti önceden. «Trafik amiri, demişti İnci. Ta çocukluktan tanırız birbirimizi. Aldığı rüşvetleri göstermeğe gelir hep bana...» Elinde bir «James Bond» çantası vardı adamın. Çantayı bırakmadan İnci'yi kucaklayıp öptü.

Ayla'yla el sıkıştı. Bana da:

«Merhaba delikanlı!» dedi.

Karyolalardan birine ilişti.

«Çay içerim ben!» dedi.

«Ne var o çantada?»

İnci göz kırpıyordu anlamlı anlamlı.

«Nolacak kız, dedi Amir, para tabiî... Bu memlekette bir ben miyim namuslu? Önce ırın mırın ettik, yapmayalım, etmeyelim, dedik. Baktık çoluk çocuk açız... Sonra biz de çanta doldurmaya başladık. Ehliyet sınavı vardı bugün... Hey İnci hey, namus dediğin lüks bir şey kızım... İşe yaramıyor, karın doyurmuyor... Hem bu bolluk bir ay... Sonra sıra başkasında... Ne toplayabilirsen kâr...»

İnci kurnaz, kurnaz gülüyordu:

«Geçen sefer geldiğinde açmamıştın çantayı, bu sefer aç bari... Yabancı yok. Azıcık para görsün gözümüz. Cebimiz görmüyor, gözümüz görsün. Ha. Saim bey? Açsana bi? Görelim şunları, ne kadar yolmuşsun? Geçenki ne kadardı? Allahını seversen söyle, ne kadardı?»

Saim bey kıskıs gülüyordu. Pişkinliğine diyecek yoktu doğrusu. Bizi ilk kez görmesine karşılık, çekinmiyordu. Yaptığını çok normal buluyordu besbelli. Çantayı açar açmaz, İnci bir çığlık attı. Ayla, gözlerini dikmiş, ilk gördüğü bir şeye bakarcasına bakıyordu. Bunca parayı hepimiz ilk kez görüyorduk muhakkak. Trafik amiri pis pis sırıtıyordu bize. Sanki çok büyük bir marifet yapmıştı.

«Geçen sefer, tam on yedi bin sekiz yüz elli yedi liraydı, dedi. Tamıtamına...»

İnci'nin nutku tutulmuştu. Konuşamıyordu. Bir süre sonra açıldı çenesi.

«Ne yapacan bu kadar parayı? Yenir mi bu?»

«Kat alıcam, kat... Yarınını güven altına almak gerek bu Türkiye'de. Bakmışın vurmuşlar kıçıma tekmeyi... Çoluk çocuk ne yaparım ben o zaman?»

«Katın var ya...»

«İkinci kat... Birinde kendim oturuyorum... Öbürünü de kiraya verecem... Hakkım değil mi yani? Nolmuş?»

Trafik amiri limon yer gibi ağzını şapırdatyordu durmadan. İnci heyecanlanmıştı. Paralardan ayıramıyordu gözlerini:

«Bir yüz lira versene Saim bey!»

«Sulanma yok!»

«Nolur, bir yüz lira ver ulan! Binlerce lira para var orda. Versen nolur sanki? Borç. Şu pijamaları satıyım, veririm valla. Çok ihtiyacım var be abi! Hadi Saim bey... Açım namussuzum. Kuru ekmek yiyorum valla. Saim bey?»

Saim bey oralı değildi hiç. Çantayı kapadı.

«Vermem, boşuna yalvarma!»

İnci'nin gözleri iki kuyu ağzı gibi oldu yine. Hırsla Ayla'ya baktı. Ayla tam trafik amirinin yanındaydı.

«Sizi şikâyet edicem, dedi Ayla. Arif beyle İnci abla da tanık...»

Saim bey öyle bir kahkaha attı ki, masanın üstündeki işlemeyen saat zil gibi ses çıkardı.

«Et kızım, et, dedi. Şikâyet edeceğin benim on katımı alıyor yalnız. Bunu da bilmiş ol. Tanık ha! Tanık da ne be? Tanık... Tanık...»

İnci trafik amirinden öc alırmış gibi:

«Ben sosyalistim artık, biliyor musun? dedi. Oh ya, sosyalistim işte... Canım sağolsun... Yaa... Okuycaz canınıza...»

Trafik amiri çatlarcasına gülüyordu İnci'nin söylediklerine.

İnci, Ayla'yı besleme gibi kullanmaya başlamıştı. Ona yerleri sildiriyor, bulaşık yıkatıyor, dahası helâyı bile temizletiyordu. Ayla hiç ses çıkarmıyor, «Peki İnci ablacığım, peki İnci ablacığım,» diyerek verilen her işe koşuyordu. İnci ona bazen, «Kız orospu,» bazen de «Ayla Hanım» diyordu. Benimle biraz konuşacak olsa hemen bir iş tutuşturuyordu eline. Ayla'nın gündüzleri ne yaptığını merak eder olmuştum iyiden iyiye. Bütün gün ne yapıyordu? Ne yiyor, ne içiyordu? İnci'yle birlikte idare ediyor desem, olacak şey değildi bu. Çünkü İnci bir dilim ekmeğe kendi muhtaçtı. Herhalde arada bir dışarı çıkıyor, orospuluk falan yapıyor, diye düşünüyordum. Bir akşam, yemek yemeden Pansiyona gelmiştim. Kapı kapalıydı. Vurdum. Ayla açtı. İnci'yi sordum. Ağlamaya başladı.

«Noldu, niye ağlıyorsun?»

«Dövdü beni.»

«Niye?»

«Kurdeleleri yarım santim kısa kesmişim. Değil oysaki. Saçlarımdan tuttu, duvara vurdu kafamı.»

«Nerde şimdi, yatıyor mu?»

«Yatıyor. Kimse rahatsız etmesin beni, dedi. Rahatsız edenin dedi... Sövdü işte...»

Kapıya vurdum, bekledim bir süre. Ses yoktu. Bir daha vurdum. Öfkeli bir ses:

«Kim o, diye bağırdı. Rahatsız etmeyin beni.»

Kapıyı açıp ışığı yaktım.

«Kalk, dedim sertçe. Kalk!»

«Rahatsız etme beni Arif bey. Çok kötüyüm.»

«Kalk, diye bağırdım, kalk!»

Korktu. Gözleri derinlere kaçtı. Çabuk çabuk kalktı:

«Noldu, dedi, bir şey mi var? Yangın falan mı yoksa? Polis falan mı geldi yoksa? Ev sahibi mi?..»

«Hayır, dedim. Ben geldim yalnız.»

Rahatlamıştı. Şortunu düzeltti. Ayla'ya baktı dik dik.

«Yakıcam ben bu pijamaları!» dedi.

«Niye?»

«İşte... Moralim bozuk... Yandaki Rum karı geldi... O da Kaptan gibi konuştu aynı... Boşuna girmişim ben bu işe... Yazıkmış çalışmalarıma... Moralim bozuldu... Yakıcam...»

«Boş ver başkalarının sözüne sen, dedim. Becerecen bu işi, göreceksin!»

«Sahi mi?»

«Tabiî sahi.»

«Ben de Ayla da çok açız. Bize bir şeyler al sen bu akşam. Hele bu...»

Ayla'yı gösteriyordu. Ayla çocuksu çocuksu gülümsüyor, ayaklarının ucuna bakıyordu.

«Günlerdir bir şey yemiyor. Nasıl yaşıyor, kafam almıyor? Yine ben ekmek falan yiyorum. Bize bir şeyler al... Açız biz... Aç... Anladın mı? Kendin karnını doyurup doyurup geliyorsun buraya! Ama biz açız...»

Üstüme yürüyordu. Kendimi suçlu hissettim. Oysa ben de bir şey yememiştim daha. Açlık başına vurmuştu besbelli. Sinirlerini bozmuştu. Ceketimi yırtacaktı nerdeyse.

«Aç olunca daha yalnız hissediyorum kendimi, dedi. En yalnız insan benim bu dünyada şimdi. Çünkü açım. Ayla'yı dövdüm. Acıdı mı kafan?»

Yumuşamıştı. Gülümsüyordu. Cevap vermedim.

«Ayla'yı dövdüm, diye tekrarlıyordu habire. Saçlarından tutup kafasını duvara vurdum. Orospuluk yapacam, dedi bana.»

«Yalan! İnci abla, yalan! diye haykırdı Ayla. Yalan söylüyorsun! Öyle bir şey demedim ben. Demem de...»

«Tamam, dedim, tamam. Bırakın şimdi. Şurdan gidip köfte alıyım ben.»

İnci atıldı:

«Şarap da al, elma da...»

Ayla hâlâ:

«İnci abla, yalan... İnci abla, yalan,» diyordu.

Merdivenlerden ininceye kadar kulaklarımda onun sesi yankılandı hep. Sanki beynimin içine yapışmıştı Ayla'nın sözleri: «İnci abla, yalan... İnci abla, yalan...»

Ayla, ilk bardağı su içer gibi içti. Hemen sarhoş oldu tabiî. İnci daha çok ekmek yiyordu. Keyiflenmişti. İkisinde de bir çekingenlik vardı. Ayla ikide bir kaşlarını düzeltiyordu parmaklarıyla. Bu bir tikti onda. Üstünde vişne çürüğü bir elbise vardı. Tek tek bakıldığında bütün organları için güzel denebilirdi. Ağzı, burnu, gözleri, bacakları, yüzünün çizgileri oldukça düzgündü. Ama genel görünüş olarak çirkin bir izlenim bırakıyordu ilk bakışta. En küçük gülüşlerinde bile memelerinin ucu titriyordu. İnci, köfteyle ekmeği ağzına sokuştururken:

«Bunu böyle görme ha, dedi. Evlenmiş ayrılmış. Üç ay durabilmiş ancak. Dayanamamış. Bozuk çıkınca herif dellenmiş. Anlatsana...»

Ayla kıpkırmızı olmuştu:

«Nolursun İnci abla...»

«Anlat kız... Yatağa başka kadın aldığını anlat...»

«Orospuydu eve aldığı ama... Genelev orospusu... Beni üzmek için sırf... İçip içip geliyordu... Yanında da o pis karı... Üçümüz birlikte yatıyorduk. İstersen yatma. Döve döve öldürüyordu beni. İlk zamanlar dayağa dayanıp yatağa girmiyordum. Kaçıyordum. Ama sonra sonra alıştım. Kadınla neler neler yapıyordu yatakta! Baştan kulaklarımı kapadım, sırtımı döndüm. İnsan alışıyor her şeye... Bir yerden sonra doğal geldi. Hatta zevk bile duymaya başladım. Ne tuhaf değil mi?»

«Neden yapıyordu bunu? Kız çıkmadın diye mi?»

«Evet, kız çıkmadım diye. Aç bırakıyordu beni. Komşular durumumu anlayıp yemek falan getiriyorlardı. Onlara da engel oluyordu. Sonunda duramadım, kaçtım. İğrenç bir insandı, iğrenç... Tek kelimeyle...»

İnci gülümseyerek dinliyordu Ayla'nın anlattıklarını. Mutlu bir görünüşü vardı. Kendi gibi mutsuz bir insanın varlığını gördüğü için seviniyor gibiydi sanki:

«Senden özür dilerim Ayla, dedi. Saçından tuttum, duvara çarptım. Ama öyle demiyecektin sen de bana. Demiyecektin. Ben böyle sözlere dayanamam. Kızarım. Sinirli insanım.»

Ayla o yapmacık tavırlarıyla ezile büzüle:

«Demedim öyle ben İnci abla, demedim,» diye inliyordu.

«Dedin. Ben kendi kulağıma mı inanayım, sana mı? «Orospuluk yapıyım bari, dedin. Nasıl olsa kaybedecek hiç bir şeyim yok. Onurdu, şerefti her şey ayaklar altında kaldı...» Aynen böyle dedin işte. Ben para isteyince dedin.»

«Demedim, demedim. Düş görmüşsün sen!»

«Hatta şöyle dedin: Para için kendimi satmak orospuluk sayılmaz ki!»

«Nasıl da söylüyorsun bunları İnci abla? Ne zaman, nerde dedim?»

Artık sabrım kalmamıştı. Sık sık aynı tartışma sürdürülüyordu hep.

«Nolursunuz bunu bırakın bu gece olsun! dedim. İçim sıkıldı valla.»

«Tamam, dedi İnci, tamam. Sustuk. Yalnız şu var, söyledi o sözü. Bunak değilim ben. Karşımdakinin dediğini demediğini bilirim.»

Ayla erir gibi bakıyordu İnci'ye.

«Tamam, dedim, sus!»

İki kadın kadeh tokuşturdular gülümseyerek.

İnci, dikiş sınavını kazanan iki kişiye ilk olarak on beşer pijama verecekti. Süre bir haftaydı. Dikişçiler kesilmiş bezleri kendileri alacaklardı Pansiyona gelip. Diktikten sonra İnci'yi bekliyeceklerdi. İnci nedense böyle karar vermişti.

Otuz kesilmiş pijama büyük bir törenle dikişçilere verildi! İnci hemen çay yaptı. «Uğurlu olsun!» dedi kendi kendine. Pijama başına dört lira veriyordu. Şunu şöyle, bunu böyle yapın diye dikişçilere sıkı sıkı öğütlerde bulundu. Bir söylediğini yüz boy söylüyordu belki. Bazen söylev çeker gibi konuşuyor, konuşmaları kendinin de tuhafına gidince, «yaşşaaa» diye bağırıyordu. İki dikişçi kadın sinsi sinsi gülümsüyor, ses çıkarmadan dinliyor görünüyorlardı. Onların tek söylediği: «Tabiî, tabiî, evet, anladım, pekâlâ...» gibisinden sözlerdi. Kadınlardan biri Fatih'te oturuyordu. Kocası bakkaldı. Öbürü Büyükada'daydı. Burnu hafif kalkık, elmacık kemikleri ileriye doğru çıkıktı. İnci bile: «Erkek olsam sulanırım valla!» diyordu. Oysa İnci kolay kolay kadın beğenmezdi. Kadın, «Bizim bey, bizim bey,» diye konuşuyordu hep. Arada bir: «Bizim albay» diyordu. Fatihli, tam bir Anadolu kadınıydı. Bütün davranışları, sözleri süssüz, doğaldı. Topraktan yeni çıkmış bir soğana benziyordu. Yusyuvarlaktı. İnci'nin verdiği çayı öyle bir höpürdete höpürdete içti ki, öbür kadın sinirli sinirli baktı. O, durmadan «Zaman geçsin canım, diyordu, sıkılınam hiç olmazsa.» Fatihli, «Kocamın çok borcu var, diyordu. Ona yardımım olsun, dedim. Tokat'tan geleli iki yıl oldu. Durumumuz iyi değil pek.» İnci, ince ince gülümsüyor, patron tavırları takınıyordu. İki kadın dikecekleri on beş pijamayı ellerindeki çantalara doldurmuşlardı. Büyükadalı:

«Artık ben gidiyim İnci hanım, dedi. Siz geleceksiniz, diyi mi almaya?»

İnci:

«Evet, evet, ben gelicem, dedi. Siz zahmet etmeyin.»

Kadın dik dik bana bakıyordu. Herhalde orda bulunmam, kendilerini izlemem canını sıkmıştı. Bakkalın karısı:

«Ben de kalkıyım, geç kaldım,» dedi.

İkisi de ayaktaydılar. Subayın karısı öbür kadına yiyecek gibi bakıyordu. Kızmıştı herhalde. Onunla yanyana gitmek, onuruna dokunuyordu olaki.

«Siz buyrun. Ben biraz daha kalıyım!» dedi.

Oturdu. Öbür kadın gitti. Üç beş dakka sonra o da gitti çantasını alıp.

İnci'nin Kemal'den öğrendiği bir söz vardı. Sık sık kullanırdı bunu:

«Hıhh, dedi, küçük burjuva nolacak! Bakkalın karısını yakıştıramadı yanına. Benden, benim gibi garipten dikiş alır, sonra da bakkalın karısıyla yanyana yürümez.»

Kapıda bir kadın duruyordu. Sert bakışlı, uzunca boylu, iri kemikli bir kadındı bu. Yanında bir oğlan çocuğu vardı:

«Affedersiniz...»

«Buyrun?»

İnci hemen koştu. Ben de ayağa kalktım.

«Ben Kemal'in karısıyım, dedi. Sanırım burda kalıyormuş.»

Konuşması biraz kabacaydı ama kelimelerin hakkını vererek konuşuyordu. Başında örtü vardı. Üstü başı pek yeni değildi.

«Buyrun oturun, dedim. Kemal bugünlerde hiç uğramadı. Ne buraya, ne de dükkâna.»

«Burda kalmıyor mu? Duyduğuma göre burda kalıyormuş.»

«Arada bir uğruyor. Bazen de üç beş gece kaldığı oluyor. Sürekli değil ama.»

«Göremez miyim kendini acaba?»

«Kesin bir şey söyleyemem. Bakmışın şimdi çıkmış gelmiş, bakmışın on beş yirmi gün hiç görünmez.»

«Bir aratsanız nolur?»

«Bir şeye ihtiyacınız mı var?»

Kadın yutkundu. Bir şey söylecekti. söyleyemedi. Sanki sözler boğazında düğümlenmiş kalmıştı. Ne yapacağını şaşırdığından çocuğun saçlarını seviyordu habire. Başıyla:

«Evet,» dedi.

Anlamamış gibi:

«Ne? dedim. Para falan mı?»

«Eveet... ev... et..., diye kekeledi. Bıraktı gitti bizi çoluk çocuk. Yarı aç, yarı tokuz günlerdir. Babama yazdım;

«Öyle adamla evlenmeseydin. Ben sana söylemedim mi?» diye cevap verdi. Acaba bulamaz mısınız kendini?»

«Nerde oturuyorsunuz?»

«Gebze'de. Kira falan da veremiyoruz.»

Kemal'in durumunu biliyordum. Çalıştığı fabrikadan çıkarmışlardı üretime yararlı olamıyor diye. Sabahları hâlde yük taşıyor, öğleden sonra Parti'de çalışıyordu. Bir yandan da sürekli okuyordu. Karısının, çocuğunun durumuna çok üzülüyordu. Evlendiğine bin pişmandı. Seçtiği yolu, her şeyden, herkesten daha çok seviyordu.

«Ne yapıyım abi, diyordu. Evlenince bir tek kadın ve birkaç çocuğu kurtarmak için uğraşıyorsun. Oysa bu ülkede kurtarılacak milyonlarca kadın ve çocuk var. Yanlışımı kabul etmiyor değilim. Evlenmiyecektim. Ama oldu bir kere. Bizimkiler zorladı evlen diye. Eve günlerdir gittiğim yok. Yalnız geçenlerde iki yüz lira gönderdim birisiyle. Tuttuğum yolun daha doğru bir yol olduğuna inanıyorum ben. Çocuk sevgisi, karı sevgisi paraya bağlı bir sevgi. Ben her akşam eve ekmek getirmesem, ne çocuk sever beni, ne de karı... Böyle sevgiyi ne yapıyım ben? Kadın çalışır, çocukların geçim parasını da devlet öderse, o zaman belki sağlıklı bir sevgi doğabilir. Bilmem yanılıyor muyum?»

«Peki seninkiler nasıl yaşayacak şimdi?» dedim.

Kemal uzun uzun düşündü. Sonra kararlı bir tavırla:

«İsterse çalışabilir, dedi. Sonra babası varlıklı. Gidebilir onun yanına. Benim görevim daha büyük. Ya da bana öyle geliyor...» .

Yine de üzgün olduğu belliydi. Konuşurken durmadan saçlarıyla oynuyordu.

«Öyle değil mi abi?» dedi. Ben kırk sekiz lira gündelik alıyordum fabrikada. Her şeyi teptim çıktım. Türkiye'nin ancak toplumcu bir düzen içinde güzelleşeceğine inanıyorum. Bütün kavgam, bütün savaşım bunun için. Böyle düşünüyorum ben. Kim ne derse desin böyle düşünüyorum. Karısının ve çocuğunun sevgisini kazanmış bir baba olmak yetmiyor bana. Ben bu davaya her şeyimi koydum... Ölmek de var...»

Heyecanlanmıştı. Yüzü kıpkırmızı oldu. Ceketinin uçlarıyla oynuyordu.

Kadının sesi titriyordu konuşurken:

«Kemal'den ummazdım, dedi. Beni de Kerem'i de çok severdi. Akşam oldu mu zor dururdu dışarda. Hele Kerem'in hastasıydı. Ama noldu, nasıl oldu, bilmiyorum. Nazar değdi bize!»

Ağlamaya başladı. Çocuk anasının yanaklarından öpüyordu «ağlama» diye. Âdeta duygulanmıştım. İnci:

«Kemal bey akıllı çocuk ama neden böyle yapmış hayret! diyordu. Eee, ne diycen, erkek işte... Boş ver, sen de bulursun bir tane.»

Kadın dik dik İnci'ye baktı. Ayağa kalkarak:

«Özür dilerim, rahatsız ettim,» dedi.

Yanında çocuk, dik, sağlam bir yürüyüşle kapıdan çıktı.

Yüreğim kopacak gibi uyandım. Elimle göğsümü tuttum. Sanki tam sol göğsümün üstünde bir kuş kanat çırpıp uçmak istiyor ama uçamıyor gibiydi. Öleceğimden korktum. Işığı yaktım. Yatağın içinde oturdum. İnci'nin sesiydi. Alabildiğine bağırıyor, sövüyordu. Kalktım, kapıyı açıp baktım. Kaptan çırılçıplaktı. İki eliyle önünü kapamış, titreyip duruyordu öyle. İnci habire kafasına kafasına ver yansın ediyordu yumruğu. Gık dediği yoktu Kaptan'ın. Çok korktuğu belliydi. İnci'yi kolundan tuttum, ittim. İnci hâlâ:

«Benimle ne oynuyorsun lan? diye bağırıyordu. Beni ne diye karıştırıp duruyorsun? Karıştırıyorsun, karıştırıyorsun, sonra da bir iş yapamıyorsun. Senin erkekliğine sıçıyım, emi? Bir de nişanlanmışsın. Karıyı nasıl becerecen?»

«Sus, dedim, sus! Amma pis karısın be!»

Kaptana:

«Siz de öyle durmayın, gidin giyinin canım!» dedim.

Kaptan ezik pörçük İnci'nin odasına girerken İnci bir daha yüklendi zavallıyı. Ensesine yumruklar savuruyor, kıçına ayağıyla vuruyordu:

«Erkek misin sen? Erkek misin sen?»

Saata baktım, gecenin ikisiydi. Ayla'yla Umut dik dik çıplak Kaptan'a bakıyorlardı. Şaşırmışlardı. Ayla durmadan bana:

«Nolmuş Arif abi, nolmuş?» diye soruyordu.

Parmağımı dudağıma götürüp, «suss» dedim. Kaptan giyinip sobanın yanına oturdu. Hiç de öyle utanmış gibi değildi. Daha önce gördüğümde de böyleydi. Her şeyi doğal bulan bir görünüşü vardı.

İnci:

«Oturma oraya, dedi. Çık git bu evden! İşin yok burda! Benimle oynayamazsın sen! Köylü! Erkek müsveddesi!»

Umut yavaşça:

«İnci abla, yapma nolur...» dedi.

Besbelli acımıştı Kaptan'a. İnci Kaptan'ın başına horoz gibi dikilmiş:

«Çık git diyorum sana, diye bağırıyordu. Çık git, yallah!»

Kaptan anlatılmaz bir gülümseyişle:

«Şimdi otel bulamam İnci, diye kekeledi. Bu saattan sonra... Durayım işte şurda...»

Umut'la Ayla'ya yatmalarını işaret ettim. Kaptan'ın yüzündeki ince bir çizikten boynunun altına doğru kan sızıyordu. Herhalde İnci'nin tırnağı yırtmıştı. İnci'ye:

«Nolursun artık yeter, dedim... Yarın sabah erken kalkıcam. Uyumalıyım.»

Ama o hiç oralı değildi. Kaptanın başından ayrılmıyordu:

«Bana bak, bana! Yüzüme bak hele! Sende hiç utanma yok mu be? Madem bi iş beceremiyorsun... Yüzüme bak diyorum... Madem bi iş beceremiyorsun, neden giriyorsun koynuma? Ha? Delirtecen mi lan beni? Bir de nişanlandın ha? Neyle haklıycan karıyı? İki gün sonra boynuz tabiî...»

Kaptan, İnci'nin yüzüne anlamsız anlamsız bakıyor, hiç bir şey demiyordu. Ezilmeye, horlanmaya alışmış insanların rahatlığı içindeydi. Yüreğinde neler dönüyor bilinemezdi tabiî. Gecenin bu saatında pantolonunu, gömleğini giymiş, kravatını takmış öyle duruyordu. Kravatını yakasının üstünden geçirmişti aceleyle. Bir ara İnci'ye:

«İnci, ben de insanım, dedi. Nolur yapma. Yapma yani.»

Kahretmiş bir hali vardı o an:

«Senin için insanlar horlanacak, sövülecek birtakım yaratıklar, biliyorum. Ama biz yılların dostuyuz. Yapma İnci... Yapma...»

Ben kendi odama geçtim. Uykum iyice kaçmıştı. Uzandım. Kapıyı kapamadım. Çünkü bağırtılar biraz sonra yine başlayabilirdi. Uyku arasında korkunç bir çığlıkla uyanmak deli gibi ediyordu beni. Işığı söndürmüştüm. Biraz sonra fıskos konuşmalar başladı. İnci'yle Kaptandı. Kaptan, usul usul ders verir gibi bir şeyler söylüyordu. İnci'de çıt yoktu. Dinliyordu hep. Kaptanın ne söylediklerini duyamıyordum. Bir ara İnci:

«İki yüz lira olmaz, dedi. Üç yüz. Anamı ağlattın benim aylardır, oyna, oyna, azdır beni... Sonra? Söylesene, sonra?»

«Hiç bir şey yok...»

«Niye gitmiyorsun doktara?»

«Yavaş nolursun İnci... Yüzü sonra vereyim... Yavaş konuş...»

Bir para hışırtıları oldu. Belli ki Kaptan İnci'ye para veriyordu. İnci sesini iyice yavaşlatmıştı. Bir şeyler diyor, sonra kıskıs gülüyordu. Paralar keyfini yerine getirmişti anlaşılan.

Bu pansiyonda kalmanın artık çok güç bir şey olduğunu düşünüyordum yattığım yerde. Bunu çok önceleri de düşünmüştüm ama türlü nedenlerle ayrılamamıştım. Sinirlerim iyiden iyiye bozulmuştu. Gece bir çıt sesi olsa benildiyordum. Hele böyle bağrışma çığrışma oldu mu günlerce uyku girmiyordu gözüme. Gelgelelim İnci'ye acıyordum. Hele şu pijama işini halletsin öyle çıkarım, diyordum hep. Ben çıksam hali dumandı. Ayla'nın pek para verdiği yoktu. Umut, babası öldükten sonra, para yönünden çok zorlanmaya başlamıştı. Arada bir Müfettiş gibi, Sayıştay üyesi gibi «Dost, arkadaşız» diyerek gelip üç beş gün kalanlar vardı. Ama onların para mara verdikleri yoktu hiç. Pişkin pişkin geliyorlar, otel parasından kurtuldukları için kendilerini akıllı, kurnaz sanıyorlardı besbelli. Umut durmadan yalvarıyordu:

«Nolur abi, gitme... Perişan olur bu... Hele şu pijamaları bitirsin...»

İnci'yle Kaptan bir ara kikirdemeye başladılar. Herhalde öpüşüyorlardı. Çünkü bir şapırtı geliyordu kulağıma. İnci sesini yavaşlatıyor, yavaşlatıyor, sonra birden bağırıveriyordu:

«Yüz lirayı verecen ama...»

«Sus yavaş... Uyumamışlardır daha...»

«Doktora göster kendini... Daha gençsin... Ne bu böyle?»

«Göster...»

«Yavaş...»

Bilmem hangisi, benim odanın kapısını kapadı. Hiç uyumak gelmiyordu içimden. Günlerce uyumuş, uyanmış gibiydim. O gün aldığım gazetelerden birini alıp resimlerine aptal aptal bakmaya başladım. İçimi bir sıkıntı kapladı. Her şey kirli ve çirkindi bu odada. Pencerenin tahtasına çakıyla «NAZMİ» yazılmıştı. Yıllar önce yazıldığı belliydi. İçimden bilmediğim yerlere kaçmak, bir daha hiç dönmemek geliyordu. «Sinirlerim iyice bozuldu!» diye düşündüm. Perdenin aralığından karşıda ışığı yanan bir oda görülüyordu. Ama hiç insan falan yoktu. İnci'yle Kaptan hâlâ sofadaydılar. «En iyisi ışığı söndürüp uyumaya çalışmak,» diye içimden geçirirken odanın kapısı ürkek ürkek vuruldu. Ses vermedim. İnci:

«Arif bey!» diye çağırıyordu.

Cevap vermeden kapıyı açtım. Sertçe:

«Ne var? dedim. Ne istiyorsun?»

«Çay yaptım, içer misin?»

Kaptan da söze girdi:

«Buyrun Arif bey. Çay içelim. Buraya gelin, hem daha sıcak.»

Hiç bir şey söylemeden yanlarına oturdum. Kaptan her zamanki gibi rahattı. «Bazı duyguları nasırlaşmış herhalde!» diye düşündüm içimden. İnci, şen şakrak, çay dolduruyordu bardaklara.

«İç, iç!» diyordu bana.

Sanki dünkü hakaretleri Kaptan'a yağdıran o sinir küpü İnci bu değildi.

«Az yavaş konuş, dedim. Uyuyanlar var.»

«Para mı veriyorlar sanki? Umut'ta başladı vermemeye.»

«Utan be, dedim. O gün paltosunu sattı çocuk senin pijamalar için.»

«Doğru. Hakkaten. Ona bi sözüm yok canım. Nasıl olsa verir Umut. Has oğlan o. Aslan. Ama bu Ayla nolacak? Başımda dert. Pijamalara, ev işine yardımcı olmuyor değil, ama ben kendi boğazımı doyuramıyorum. Bazen para mara görüyorum elinde. Nerden alıyor, nasıl buluyor, bilmiyorum. Bi haltlar karıştırıyor ya dur bakalım. Şüpheleniyorum ondan. Belâ...»

Sıkılmıştım. İnci, ne bana, ne Kaptan'a konuşmak fırsatı vermiyordu hiç. Kaptan kaşla göz arasında burnunu karıştırıyor, sonra sandalyenin kenarına siliyordu.

«Hadi bana eyvallah, dedim. İyi geceler. Yatıcam ben.»

Kaptan benilder gibi olmuştu. O kadar birdenbire kalkmıştım ki, şaşırmıştı âdeta. O da ayağa kalktı:

«Güle güle Arif bey... Mersi...»

Yatakta bir sağa bir sola dönüyor, Kaptan'ın niye bana «mersi» dediğini bulmaya çalışıyordum.

Pansiyonla ilişkisi olan hemen herkes İnci'nin pijamalarına yardım etmeyi bir görev biliyordu. Boyacı Ahmet'in altı yaşındaki kızı Esmer bile ellerini iyice yıkayıp düğüm olmuş kurdeleleri çözüyordu akşamları. İnci hepimize: «Irgatlarım benim, diyordu, ırgatlarım...» Sonra ufka bakar gibi bizi süzüyor, «Önemli olan bir açlığın son bulmasıdır,» diye söyleniyordu. Ardından da basıyordu kahkahayı.

«Benim on ikinci derdi bunu hep. Önemli olan bir açlığın son bulmasıdır. Dur bakayım, bir sözü daha vardı keratanın... Hah... Türkiye sürekli bir sovgunun hikâvesidir... Ne söz ama... Söze bak bir kere... Komünistti canım... Bal gibi komünistti hıyar... Doğru ama yani... Trafik amiri Saim bey çantayla topluyor paraları... Daha onun aldıkları devede

kulak... Bütün yırtıcı hayvanlar toplanıp bir av yapacak olsalar, en küçük payı kim alır? Kedi tabiî... İşte Saim beyin aldığı da kedi payı... Daha aslanlar var aslanlar... Vatan kurtaran aslanlar... Bunlar benim sözüm değil valla... Hep on ikinci söylerdi... Hah, hah, hah...»

Pijamalar dikildikten sonra iş satmaya kalıyordu. İnci:

«Beyoğlundaki dükkânlar kuyruğa girecek, göreceksiniz! diye övünüyordu habire. Avrupaya çocuk pijaması satacam ben... Ortadoğuya... Araplara... Balkanlara...»

«Araplar o sıcakta pijama mı giyecek yani sen pijama diktin diye?» dedim bir gün.

Bu sözüme Ayla dakikalarca güldü. Bazı bazı böyle gülme nöbetlerine tutuluyor, durmadan gülüyordu. İnci kızdı:

«Yeter ulan, ne var gülecek?»

Ayla'nın aldırdığı yoktu. Kendi gülme dünyasına çekilmişti yine. Neden sonra sustu. Hiç gülmemiş gibiydi sanki. İnci:

«Böyle gülüp duracaksan sittir git buradan,» dedi.

Ayla cevap vermedi. Elindeki numeratörle küçük küçük bezlere pijamaların numaralarını vuruyordu masanın üstünde. İnci tekrarladı:

«Anladın mı? Güleceksen böyle, cehenneme kadar yolun var. Hem para vermiycen, hem de kıkır kıkır...»

Ayla:

«Doktora gidicem İnci abla, dedi. Param olunca doktora gidicem. Elimde değil, valla... Beni sinir hastanesi gibi bir yere yatırmışlardı, orda geldi bu gülme hastalığı bana... Orda delileri öyle fena dövüyorlardı ki İnci abla... Tedavi ediyorlarmış sözde...»

«Seni de dövdüler mi?» dedim.

«Yoo, beni hiç dövmediler. Ama öbürlerini dövüyorlardı. Ben usluydum. Kendi halimeydim. Kimseye bir zararım dokunmuyordu. Bir adam vardı, kırk kırk beş yaşlarında, onu çok dövüyorlardı ...Verilen yemeği yere döküp öyle yiyordu. Çok çok dövüyorlardı onu hastabakıcılar... Dayak yerken: «Nesrin, Nesrin!» diye bağırıyordu. Ağlıyordu çocuk gibi... Bir daha yemeği dökmeyeceğine yemin billah ediyor, ama

ondan sonra yine döküyordu. Tabii yine dayak... Artık «Nesrin, Nesrin,» diye ağlamalarından usanmıştım onun... Öbür hastalar «Nesrin» takmışlardı bu zavallı adamın adını... Bazen onu açlıkla yola getirmeye çalışıyorlardı. Döktüğün için yemek vermeyeceğiz, diyorlardı... Açlıktan öleceksin... O zaman bir köşeye çekiliyor, ürkek bir tavşan yavrusu gibi korkulu gözlerle çevresini gözlüyordu. Küsüyordu aklı sıra. Bir iki gün hiç yemek komuyordu ağzına. Onu bir gün, yine yemeği döküp öyle yediği için çırılçıplak soyup dövdüler. Herkesin gözü önünde... Öyle güldüm ki o an, öyle güldüm ki... İşte ondan sonra...»

İnci:

«Bırak palavraları! diye kesti Ayla'nın sözünü. Senin sinirlerin boku yemiş. Ondan gülüyorsun...»

«Yok valla İnci abla, değil. «Nesrin, Nesrin» diye ağlayan o zavallı adamı çırılçıplak gördükten sonra böyle gülmeye başladım ben. Öyle acayip bir adamdı ki o, yemek vermedikleri zaman, duvarları, yerleri yalardı diliyle...»

«Açlık kızım... Kıç bile yalatır insana... Açlık bu, boru mu? Hadi bakalım, hadi, numaraları iyi vur. Kaydırma...»

İnci, sözü dönüp dolaştırıyor, sonunda pijamalara getiriyordu. Kiminle konuşursa konuşsun, pijamaların sözü edilmeden olmuyordu. Bu işi başaracağına yüzde yüz inanamıyordu besbelli. Kafasında birtakım kuşkular vardı. Bunları silmek istiyor, bu nedenle de herkese soruyordu:

«Bu pijama işini iyi akıl ettim, değil mi? Zengin olurum, değil mi?» »

Bu sorular hep onaylama bekliyordu. Ters karşılık verenler İnci'nin düşmanı, destekleyenler dostuydu. Onun pijama üstüne konuşmaları artık bana bir saatın tiktakları gibi gelmeye başlamıştı. Bazen bilinçsizce, evet ya da hayır diyveriyordum. Bu evet ve hayırlar onun kafasındaki düşünceye ters düşerse, «Ne, sende mi yani?» diye başlıyordu konuşmaya. O zaman sözü düzeltiyor, onun istediği biçimde konuşuyordum. Bir keresinde Ayla, onun geceleri bile pijajma sayıkladığını söylemişti bana.

«Taze taze pijamalar!» diye bağırıyormuş uykusunda.

«Aman sakın söyleme beni! dedi. Kızar sonra.»

Söylemedim ama bu «Taze taze pijamalar» sözü Pansiyonda bir türkünün nakaratı gibi olmuştu. İnci pijama konusunu açar açmaz ben hemen:

«Taze taze pijamalar,» diye bağırıyordum.

Buna İnci de katılıyordu:

«Taze taze pijamalar!»

Ayla korkulu gözlerle bana bakıyordu. Çok çekiniyordu İnci'den. Kovacağından korkuyordu. Ama İnci'yi iyi anlamıştı. O, biraz sinirlense kendine, hemen pijamaların getireceği büyük paralardan söz ediyor, onun yüreğini güçlendiriyordu. O zaman İnci:

«Deme yahu! Allah be!» diye çığlıklar atmaya başlıyor, Ayla'ya:

«Aferin işte, hep böyle moral ver bana!» diyordu.

İnci benim pijamaları sık sık inceliyor, onlardan kendine göre esinleniyordu. Bazen üç pijamayı da bulamıyordum yerinde. Hemen İnci'den soruyordum tabiî. Suçlu suçlu pijamaları getiriyor, «Modellerine baktım,» diyordu. Bir gece yatarken sarı pijamamın adamakıllı sökülmüş olarak yatağın üstüne serilmiş olduğunu gördüm. Cepleri bile sökülmüştü. Kendi kendime güldüm. Hiç bir şey sormadım. Ertesi gün bana:

«Çok kötü bir modeli var senin sarı pijamanın dedi. Giyme onu!»

«Giyilecek durumu yok zâti! dedim. Ama öbürlerini giymek istiyorum!»

Beyoğlu'ndaki tiyatrolardan birinde yerli yazarlarımızdan birinin bir oyununu görmüş, gece geç zaman Pansiyona dönmüştüm. Her yanlarına pislik sürülmüşe benzeyen bu yapının merdivenlerini tırmanırken korkuyordum açıkcası. İncecik cılız bir ışık söndü sönecek gibi yanar, bizi bu dünyadan ayıracak son soluğu düşündürürdü nedense bana. İki katın merdivenlerini çabuk çabuk çıkmış yorulmuştum. Üçüncü kata vardığımda kulağıma birtakım sesler geldi. Durdum. Yüreğim güm güm vuruyordu. Saata baktım, on ikiyi on geçiyordu tam. Kadın sesi:

«Geliyor galiba,» diyordu.

İnci'nin sesiydi. Yavaş yavaş tırmanmaya başladım yine. Tam dördüncü katla bizim kat arasındaki merdivenlerde, İnci, bir sandalyeye oturmuş duruyordu öyle. Sokak fotoğrafçılarına resim çektirir gibi oturmuştu. Pis pis sırıtıyordu bana. Başında da pos bıyıklı bir bekçi vardı. Önce, anahtarı içerde unuttu falan diye düşündüm. Üstünde ta nuh nebiden kalma deri bir ceket vardı. Giydiği eteğin içine üç İnci daha rahat sığabilirdi. Gözlerindeki gözlükler yusyuvarlaktı. Şaşırmıştım.

«Ne o yahu, dedim, noldu?»

İnci'nin keyfine diyecek yoktu. Sandalyeden kalkmış, bekçinin sırtını seviyordu.

«Yaşa bekçi dayı, yaşa sen! Sen de olmasan haraptı halim!»

Bekçi:

«Hadibana eyvallah!» dedi.

«Güle güle canım. Güle güle. Beklerim.»

İnci şımarık çocuklar gibi boynuma sarılıyor:

«Gelmiyeceksin diye çok korktum valla,» diyordu.

«Noldu, anlat be? dedim. Noldu?»

«Hiç sorma, hiç! İşler bildiğin gibi değil...»

Sandalyeyi alıp koşa koşa kapının önüne kadar çıktı, sonra kapının önündeki düzlüğe fırlatıverdi onu.

«Önce sen gir!»

Merakım daha da artmıştı. Doğrusu çekinik gibi olmuştum.

«Ne var allasen? dedim. Anlat? Umut nerde, Ayla nerde?»

Kapının önünde dikilmiş duruyorduk öyle.

«Korkuyor musun yoksa? Ne biçim erkeksin yani? Girsene!»

Girdim. Işığı yaktım. Küçük radyo çalıyordu. Adamakıllı atmıştı kafam:

«Konuş be, dedim. Noldu?»

Dünyanın en önemli olayını söylüyormuşcasına:

«Aşağıdaki terzi adam var ya, yaşlı, öldü, dedi. Ben babamın ölümünde ağlamamıştım ama bunda ağladım.»

«Korktun da mı girmedin içeri?»

«Sen de amma gelirmişsin mübarek! Saatlarca merdivende otura otura anam ağladı. Bekçiyle konuş bre konuş... Korktum valla... Şansızlığa bak ki Umut'la Ayla da gelmediler... Bilmem ne cehennemde ikisi? Çok korktum yani... Giremedim içeri.. Saat ona kadar yandaki Rum kanlarda oturdum. Sonra geldim eve... Baktım kapı kapalı... İçerde kimse yok... Aldı mı bir titreme beni... Hemen aşağıya indim. O gördüğüm bekçi var ya, hamamın önünde dikilmiş duruyordu öyle. Tıpkı ağla kazığı gibi. Hele gel, dedim. Durum böyle, böyle... Umutlandı galiba... Hemen geldi. Bana bak, sulanmak yok ha, dedim. Sen Türk bekçisisin... Damarlarındaki asil kan.. Mahsus diyorum tabiî. Kansızlıktan ölüyor zavallı..»

İnci gülüyordu:

«Valla çok üzüldüm şu adama be! Çok, çok... Kimi kimsesi yoktu. Kalakaldı ölüsü orta yerde. Elli iki lira kırk beş kuruş çıktı cebinden...»

«Niye ölmüş?»

«Kalp. Sabahleyin sigara verdi bana. Sabahleyin...»

«Gömdünüz mü?»

«Hem iyi gömdük. Bi daha çıkamaz.»

«Ama çıkacakmış gibi korkuyorsun. Baksana eve bile girememişsin!»

«Vah zavallı adamcağız vah! Bana çok yardımı olmuştu doğrusu. Büyük makasını verdi. Model buldu. En iyisi de moral verdi bana hep. «Hiç korkma kızım, giriş, diyordu. Niye başaramayacak mışın?» Vah adamcağız vah! Vah...»

İnci böyle konuşurken, onun bu adama ilk geldiğim günlerde nasıl sayıp sövdüğünü hatırladım birden. Bir gece terzinin sesiyle uyanmıştım. Evin giriş kapısından yukarı bağırıyordu. Sarhoştu besbelli.

«İnci... İnci... İnci kızım... Yavrum... Kapıyı aç, İnci...»

Bazı bazı dış kapı kapanırdı nedense. Gecenin sessizliğinde hayli gür çıkıyordu terzinin sesi. Bir de sarhoşluğun verdiği rahatlık vardı üstünde. Basbas bağırıyordu:

«İnci, İnci, güzel kızım, kapıyı aç...»

İnci birden:

«Ne düşünüyorsun? dedi. Çay yapıyım mı?»

İrkildim.

«Hatırlıyor musun? Amma sövmüştün ona, dedim, ölene...»

Utanır gibi oldu. Boynunu büktü, öyle baktı gözlerime.

«Ağladım ama ölüsüne, dedi. Çok üzüldüm. Tek kimsesi yok dünyada. O yanında çalışanlar var ya hep kaçtı gitti. Boyacı Ahmet, en alt kattaki kunduracı, onun çırağı, bir de Ahmet'in iki boyacı arkadaşı yardım ettiler cenazeye... Ne kötü şey şu yalnızlık... Ağladım inan... Ölüsü sapsarıydı... Ne çirkin sarı... Hâlâ gözümün önünde... Keşke bakmasaydım...»

«Amma sövmüştün adamcağıza...»

«Nur içinde yatsın, iyi adamdı...»

İnci ökseye tutulmuş bir kuş gibiydi. İnadına üstüne üstüne gidiyordum. Sonunda:

«Dur çay yapıyım,» deyip mutfağa daldı.

Artık sese dayanamayıp İnci'yi uyandırmıştım. İnci ok gibi fırlamış inmişti aşağıya. Demediğini komuyordu adama. O habire alttan aldıkça, İnci horozlanıyordu.

«Senin hakkın var mı benim müşterilerimi uyandırmaya? Söyle ahlâksız herif?»

«İnci kızım, ben ettim, sen etme... Oldu bir yol... Anahtarı almamışım yanıma... Ben ettim sen etme... Bi daha yapmam. Tamam mı kızım? Tamam mı güzel kızım? Bağışla bu sefer... Yavrum...»

İnci ağza alınmayacak küfürler savuruyor, hemen kaymakama başvuracağını, kendisini yerinden attıracağını söylüyordu.

Tepsiyi masanın üstüne koydu:

«Çay da çay ha, dedi. Senin trafikçiye aldırdım. Hani çantalı var ya ona. «Bir de Dunhill al lan,» dedim. Aldı. Almasın da görsün...»

Ayla'yla Umut gülerek içeri girdiler. Ayla hemen:

«Tiyatrodan geliyoruz, dedi. Çok güzel bir oyundu.»

«Hayret, dedim. Raslantıya bak sen. Ben de tiyatrodaydım.»

İnci kıskanmıştı. Umut'a ters ters baktı.

«Yani biz adam değil miyiz Umut? dedi. İnsan bir bilet de bana alır.»

Umut:

«Haklısın İnci abla, dedi. Ayla'yla tam tiyatronun önünde karşılaştım. «Gelir misin?» dedim. «Gelirim,» dedi. Girdik... Birlikte gideriz bir gün.»

«Yok, gelemezdim ben zâti. Aşağıdaki yaşlı terzi var ya, o öldü. Onu gömdük.»

İnci aynı şeyleri onlara da anlatmaya başladı heyecanlı heyecanlı:

«Kimse yoktu cenazede tabiî. Garipti. Fukaraydı. Böyle kimsenin cenazesinde kim olur? Zengin olacaksın! Çelenkler yığın yığın o zaman... Gazetelerde ilânlar çarşaf çarşaf... Hey be... Pijamaları satıp ben de zengin olacam... Benim cenazede kalabalıktan geçilmeyecek, iğne atsan yere düşmeyecek...»

İnci gülüyordu:

«Oyun güzeldi ha?»

Ayla kırıtarak:

«Ağladım ben İnci abla, dedi. Tam bir aile dramıydı.»

Umut bana dönerek:

«Otobüste çok hoş bir şey oldu Arif abi, dedi. Biletçi kapının bozulduğunu, açılmadığını söyledi şoföre. Şoför ne yapsa beğenirsin? Arabayı durdurdu, biletçiye doğru: «Bozuk olmayan ne var? Her şey bozuk, dünya bozuk, memleket bozuk, insanlar bozuk,» diye basbas bağırmaz mı? Önce delirdi falan sandım. Ama sonra sakin sakin yerine oturup arabayı sürdü.»

«Sabahtan akşama kadar sinir mi kalıyor zavallılarda?» dedim.

«Ama çok ilginç. Türkiye'de hemen herkes sağlıklı saptamalar yapabiliyor artık. Ama yol ve yöntem konusunda korkunç karışıklık var. Doğrusu şoförün o durumu çok, ama çok ilginç geldi bana. İnanır mısın, onu düşünmekten oyu-

nu doğru dürüst izleyemedim. Neden bunca etkilendim, bilmiyorum. Şoförün o taşması herkesi suspus etti arabada. Belki de uzun uzun düşündürdü...»

İnci çayını höpürdete höpürdete içerek:

«Ne var bunda ilginç olacak yani?» dedi. «Biz her gün bağırıyoruz aynı şeyleri.»

«Doğru ama davranışlarda ilginçlik var. Düşün ki içerisi tıklım tıklım insan dolu. Şoför ayağa kalkıyor, basbas bağırıyor. Zaman, yer ve durumlar bambaşka...»

«Bırak felsefeyi oğlum. Sinirlendi şoför zaar. Büyütecek ne var bunda? Bu ülkede her şeyin bozuk, bombok olduğunu hayvanlar bile anladı nerdeyse...»

Ayla iki bardak daha getirip kendine ve Umut'a çay koydu:

«O yaşlı babanın söyledikleri çok hoşuma gitti benim de. Oyunda yaşlı bir baba vardı. Karısına şöyle diyordu: Hayır hanım, hayır... Kimseye mal bırakıp da ölümüme bayram ettiremem ben... Hele o genç kızın durumu... Karnını doğru dürüst doyuramıyor, ama aklı fikri hep süste, giyimde...»

«Küçük burjuva, dedi Umut. Dünyanın en salgın hastalıklarından biri küçük burjuvalık. Koleradan, tifüsten daha salgın... Yok, yok, şoförün durumu beni daha çok etkiledi oyundan. On oyun görsem bu kadar etkilenmezdim. Hayret yani...»

Ayla cebinden çıkardığı kâğıt paralarla oynuyordu. Bu paraları nerden buluyor anlayamamıştık. Bazı bazı elli lira, yüz lira görüyorduk elinde. Bir keresinde:

«Burda bir akrabam var, o veriyor demişti.»

İnci onun orospuluk yaptığından dem vuruyordu habire.

«Ben kadınım, anlarım, diyordu bana. Şöyle gözünden anlarım. Şıp diye...»

Umut yatmak için ayağa kalktığında, İnci Ayla'ya:

«O elindeki paarlara el koyuyorum, dedi. Dikişçi kadınlara vericem.»

Ayla elindeki bütün paraları İnci'ye uzattı. İnci, inanamamış gibi uzun uzun Ayla'ya baktı.

Halaskâr sokağındaki orospuların bağırtıları Pansiyondan rahatlıkla duyulabiliyordu. Hele bir kavga talan oldu mu kulakları tıkamaktan başka çare yoktu. Böyle durumlarda İnci:

«Orospular delirdi yine!» derdi.

Bir pazar sabahı kıyamet kopmuştu o sokakta yine. Bağrışmalar, çığlıklar, polis düdükleri gırlaydı. Pencereden sarkıp aşağılara baktım. Kimsecikler görülmüyordu. Kapı vuruldu birden. İrkildim. Bu saatta kim olabilirdi? Gittim, açtım.

«Günaydın!»

Orta yaşlı, oldukça iyi giyimli bir adamdı bu. Üstünde çok iyi dikilmiş, siyah bir palto vardı. Ayakkabıları pırıl pırıldı.

«Günaydın, dedim. Buyrun.»

«İnci hanım uyuyor mu?»

«Uyuyor.»

«Uyandırın lütfen. Ben evsahibiyim.»

İnci uyanmış, yattığı yerden doğru kart bir sesle:

«Kim o? Kim o?» diye bağırıp duruyordu.

Kapıyı açtım:

«Ev sahibiniz geldi, sizi arıyor!» dedim.

İnci afallamıştı. Hiç bir şey söylemiyor, aptal aptal yüzüme bakıyordu. Beti benzi atmıştı. Kapıyı ardına kadar açtım:

«Buyrun efendim, buyrun,» dedim.

Ayla da uyanmıştı. İnci hâlâ o durumdaydı. Ev sahibi:

«Günaydın İnci!» dedi.

«Günaydın efendim!»

Ayla yavaş yavaş kalktı. Adama:

«Buyrun efendim, buyursunlar,» dedi.

Ev sahibi, inceleyici bir gözle bana, Ayla'ya, odanın içindeki eşyalara bakıyordu. İnci'nin nutku tutulmuştu. Ne bir şey söylüyor, ne de kımıldıyordu. Ayla'nın üstünde eski, rengi atmış, buruş buruş bir gecelik vardı. Bir sandalye uzatıp:

«Buyrun oturun!» dedi.

İnci biraz biraz kendine gelmeye başlamıştı:

«İhsan bey, çoktandır...»

«Evet efendim, çoktandır gelemiyorduk. Bugün geldik. Ee, nasılsınız bakalım? Hasta gibi bir haliniz var...»

İhsan bey hâlâ ayaktaydı.

«Beyfendi oturun, dedim. Ayakta kaldınız.»

«Zararı yok, zararı yok, otururuz.»

Oturdu. Bir av köpeği gibi havayı koklayıp:

«Odanın havası çok pis. Açar mısınız biraz camı?» dedi.

Bunu kime söylemişti, anlayamamıştım? Ayla camları tek tek açtı. Dışarının gürültüsü olduğu gibi doldu içeri. İnci'nin eli ayağı dolaşıyordu birbirine:

«Çay içer misiniz İhsan bey? Yani çoktandır... Bu gürültü...»

«Hayır efendim, sizle görüşmeye geldim yalnız... Mahsus bu zamanı seçtim ki, bulabileyim sizi... İnci hanım?»

«Buyrun efendim? Buyrun beyefendi?»

«Niçin ödemiyorsunuz kiranızı? Topu topu üç yüz lira. Niçin yoruyorsunuz beni yani? Üstelik pansiyon yapmışsınız burayı? İmalâthane yapmışsınız.»

İhsan bey, Ayla'yla bana, ordaki eşyalara bakar gibi bakıyordu.

«Kim bunlar?»

«Arif bey, Ayla... hanım...»

«Kendini kapının önünde bulursun İnci... Hadi burayı pansiyon yapmışsın ses çıkarmadık... Bari kiranı öde canım...»

İnci, ellerini oğuşturuyor, boynunu büküyor, gülümsüyor gibi tavırlar takınıyordu ev sahibinin karşısında. Gözlerinin perişanlığı korkunç bir biçim almıştı yine.

«Kapının önünde bulursun kendini İnci... Avukatımla konuşmadım daha... Anladın mı?»

«Ödiycem efendim... Valla efendim... Ödiycem... Siz bilirsiniz beyfendi... Hepsini ödiycem... Şey yani... Namuslu bir insanım ben...»

Umut da kalkmıştı. Ama gelen adamdan haberi yoktu daha. Lavaboda dişlerini fırçalıyordu:

«Bütün toplumculara günaydın!» dedi.

Arkasından da bir kahkaha attı. Üçümüz aynı anda sandalyede oturan ev sahibine baktık. Adam dudağını «Vay canına!» der gibi büktü. İnci'nin yüzü allak bullak olmuştu. Ben Umut'un daha ileri gitmesini önlemek için:

«Misafirimiz var Umut,» dedim.

«Geliyorum. Ali bey mi?»

Korkum İnci içindi. Herif azrail gibi sabah sabah gelmiş, İnci'yi para diye zorluyordu. Umut'un keyfi yerindeydi. Oysa böyle sözler söylemezdi pek. İnci kekeleyerek:

«İhsan abi, pijama işine başladım, bütün kazandığım parayı vericem size,» dedi.

Eliyle, masanın üstündeki kesilmiş pijamaları gösteriyordu. Ayla, adama:

«İnci abla çok para kazanacak, çok!» diyordu.

İnci:

«Evet İhsan abi, çok para kazanacam... Yani kira verecek param olacak...» diye söyleniyordu bana bakarak.

Umut hızla içeri girdi:

«Hoşgeldiniz efendim...»

İhsan bey başını salladı.

«Ne kadar da çok müşterin var İnci. Bu kadar parayı ne yapıyorsun? Niye vermiyorsun kiranı?»

«Şey efendim... Demin de söyledim ya, vericem... Ben muayenehanenize gelir, takdim ederim.»

«Ne zaman?»

«Bir ay içinde efendim.»

«Bir ay çok. On beş gün içinde. Tam üç kira borcun var.»

«Evet efendim... Sayın abim... On beş gün içinde...»

Umut eğilmiş İnci'ye bakıyordu. Onu hiç böyle şaşırmış, perişan görmemişti besbelli. İhsan bey birden kalkıp kapıdan çıkarken, Umut'a doğru:

«O düşünceleri kafandan at delikanlı, dedi. Daha çok küçüksün. İyi şeyler değil onlar. Hayata ters şeyler yapma.»

Ev sahibi gittikten sonra, İnci'yi bir titremedir aldı. Görülmemiş bir şeydi bu. Dişleri birbirine vuruyor, vücudu zangır zangır titriyordu. Eli ayağı buz kesmişti. Dudakları mos-

mordu. Yatağa yatırdık. Kolonya yoktu. Kollarına bacaklarına masaj yapmaya başladık. Ama boşunaydı.

«Üstümü örtün!» diyordu.

Soğuk soğuk terliyordu durmadan. Ne yapacağımızı şaşırmıştık. Ayla'ya:

«Hemen bir çay yap,» dedim.

Umut:

«Gidip bir ilâç alayım mı?» dedi.

Pazardı. Kimbilir nöbetçi eczane nerdeydi? İnci'nin titremesi çayı içince biraz azaldı. Ama yine de inliyor, «of, of» diye sesler çıkarıyordu. Ayla habire:

«İnci ablacığım, İnci ablacığım...» diyordu.

Gerçekten korkmuştu. İnci derin bir uykuya daldı. Umut:

«Noldu? Noldu?» diye Ayla'yla bana soruyordu. İnci bir saat kadar sonra uyandı. Üzgün üzgün bize bakıyor, kafasını sallıyordu. Gözleri küçücük olmuştu sanki.

«Korkma, dedim. Bir çare düşünürüz elbet.»

Umut, İnci'nin başını seviyor:

«Noldu sana? Noldu sana?» diyordu.

İnci kendi kendine bir şeyler söyleniyordu deliler gibi.

«Sen, dedi bana... İnci, dedi... Pis herif... Sen, dedi... Beni atabilir burdan... Korkuyorum yani...»

«Bir çay daha içer misin?»

«Yok, içmem... Ne yaparım beni atarsa? Ha? Sen, dedi bana... İnci, dedi. İnci hanım, demedi... Bir kere dedi İnci hanım... Sonra hep İnci dedi... Çıkarırsa? Keşke girmeseydim bu pijama işine...»

Umut:

«Bize de diskur çekti giderayak, dedi. Ha, ha, ha, ilginç bir tip... Sen üzme kendini abla...»

Halaskâr sokağındaki gürültüler durmuştu. Yoldan geçen simitçilerin sesinden başka bir şey duyulmaz olmuştu. Ayla gözünü İnci'den ayırmıyordu hiç. İnci:

«Bana bakıp durma öyle, dedi. Şöyle şu yana geç. Ne var da bakıyorsun?»

Ayla söyleneni yaptı. Umut:

«Simit yer misin İnci abla?» dedi.

«Yok... O beni çıkarmaya kalkışsın, yakarım bu evi ben de... Dökerim benzini, yakarım...»

Titreme yine gelmişti İnci'ye. Ama önceki gibi titremiyordu artık. Üçümüz gözlerimizi dikmiş ona bakıyorduk. O da bize.

Ev sahibinin geldiğinin ertesi günü Umut'la İnci, dikilen pijamaları almaya gittiler. Hepsi otuz pijamaydı. İnci, benim orta büyüklükteki valizi akşamdan boşaltıp içini iyi bir silmişti. Bütün gün ne yaptıklarını merak ettim durdum. Pijamaları alabilmişler miydi? Güzel dikilmiş miydi pijamalar? Lokantadan çıktıktan sonra dosdoğru Pansiyona gittim. Pijamaları alabilmişler miydi? Güzel dikilmiş miydi pijamalara bakıyorlar, hayran kalıyorlardı. Bu arada benim de düşüncem soruldu:

«Çok güzel, dedim. Bu kadar güzel çocuk pijamalarını kim almaz?» İnci'nin gözlerinin içi gülüyordu:

«İmanımız gevredi ama Umut'la. Ta Büyükada'ya gittik. Değil mi Umut? Ha?»

Umut'un hiç sesi çıkmıyor, gülümsüyordu yalnız. İnci, Umut'un boynuna dolanmış habire öpüyordu onu:

«Senin iyiliklerini nasıl unuturum ümidim benim? Ümidim...»

«Ümit değil, Umut!»

Ayla pijamaları hastasına bakan bir doktor gibi inceliyor, başıyla «Hımm, hımm» yapıyordu. Kurdeleleri, düğmeleri o dikecek, ilikleri o açacaktı. İnci hamamcıdan aldığı paraları iki dikişçi kadına vermişti. Ev sahibinin etkisini hâlâ atamamıştı üstünden. Gözleri dalıp dalıp gidiyordu bazı. Arada bir oturduğu yerden kalkıyor, anlamsız davranışlar yapıyordu. Belli ki kafasında tek bir düşünce vardı. Hep onunla savaşıyordu. Ayla kurdeleleri dikmeye başlamıştı bile. İnci birden:

«Şu an aklıma ne geldi, biliyor musunuz çocuklar? dedi. Ibrahim...»

«İbrahim kim?» dedim.

«Orta ikiden belge aldım ben. İbrahim diye bir oğlan vardı bizim sınıfta. Hayret... Şimdi aklıma o geldi. Şeytan gibi bir oğlandı. Küçücük, cin bakışlı... Şimdi ellisine merdiven dayamış bir moruktur tabiî. Belki de ölmüştür. Türkçe öğretmeni dövmüştü onu bir gün...»

Ayla elindeki pijamayı masaya bırakıp:

«Neden İnci abla?» diye sordu.

«Hikâye yazacaktık kompozisyon dersinde. Konu sınırlı değildi. İstediğimiz konuyu işleyecektik. Hikâyesine bozuldu herifçioğlu İbrahim'in. Gerici bir öğretmendi. Hayret... Nerden geldi aklıma bu şimdi?»

«Ne yazmıştı İbrahim?»

«Sözde adamın birinin çok sevdiği bir kuşu varmış... Başka da hiç bir sevdiği yokmuş o kuştan başka... Bir gün bu adam öyle yoksullaşmış, öyle yoksullaşmış ki, o en sevdiği kuşunu kafesten çıkarıp kesmiş. Sonra da yemiş...»

«İbrahim dayağı hak etmiş ama!» dedim.

Umut'la Ayla gülüyorlardı. İnci:

«Olabilir ama canım, dedi. Açlık bu... Yenir, ne var yani? Valla yenir.»

«Açsın galiba.»

«Yo, yo, sandviç yedik gelirken Umut'la. Üstüne bir de ayran, ohh... Nerden geldi aklıma şimdi bu?»

Dışarda şakır şakır bir yağmur başlamıştı. Durmadan gök gürlüyordu. İnci dışarının her aydınlanışında iç çekiyor, mırıl mırıl bir şeyler söyleniyordu. Dua ediyordu besbelli. Ayla:

«Ben böyle havaları çok severim, dedi. Şöyle uzanacaksın sedire... Demli çay yanında... Dışarda şakır şakır bir yağmur...»

«Bir de kedi olacak ama, dedim. Hemen dizinin dibinde mırıl mırıl bir kedi olacak.»

İnci sözümü keserek:

«Bu herif beni atabilir mi Arif bey? dedi. Blöf mü yoksa?»

«Korkma, dedim. Hiç bir şey yapamaz.»

«Yakarım evi. Benzin döker yakarım. Daha önceleri siz derdi bana hep. İnci hanım, derdi. Şimdi uşağına seslenir

gibi sen, diyor it. İnci, diyor. Karısıyım sanki hergelenin. Ah şu pijamaları bi satabilsem!»

Ayla:

«Bunda ne var kızacak İnci abla peki? diye sordu. Kuşu yemişse yemiş...»

«Solculukmuş böyle şeyleri yazmak... Hah, hah, hah... Ne zamanda yaşıyoruz be? Atamaz diyi mi Arif bey? Bir avukatla konuşsam mı bunu? Atamaz...»

«Şimdi onu bunu bırak ta, bu pijamaları ne yapıcaz, onu düşünelim? dedim. Herhalde otuz pijama yarına hazır olur. Düğmeleri dikilir, ütülenir, falan filan...»

«Olur tabiî... K... mağazasıyla konuşacam. Tam yirmi beşten... Nasıl? Tane başına yedi buçuk kalır bana. Oh be! Zengin olıcam... Ev sahibi...»

«Yarın hemen konuşsan iyi olur. Birkaç hafta içinde yüz dikilmiş pijama birikir burda...»

«Doğru, gidip konuşayım yarın.»

İnci çabuk çabuk odadan dışarı çıktı. Sofadaki sobanın önünde bir süre durup Umut'un yattığı küçük odaya girdi. Kulağım hep onun çıkardığı seslerdeydi. Kapıyı kapadı. Biz üçümüz kalmıştık İnci'nin odasında.

Ayla:

«Geceleri hiç uyumuyor İnci abla, dedi. Dün gece hep uyanıktı.»

Umut:

«Ev sahibinden çok çekiniyor, dedi. Yolda bütün konuşmaları ev sahibi üstüneydi, bugün. Pijamalar eskisi gibi ilgilendirmiyor onu artık. Oysa daha kendisini vermesi gerekirdi. Bakıyım mı bir?»

Umut çıktı. İnci'nin girdiği kendi odasının kapısını açtı:

«İnci abla, İnci abla...»

Sonra yine bizim yanımıza geldi.

«Arif abi bi dakka...»

İnci karyolanın ucuna oturmuş, başını avuçlarının arasına almıştı. Hiç sesi çıkmıyor, öylece duruyordu. Donmuştu sanki. Yanına kadar gittim:

«İnci, İnci!» diye sarsaladım.

Kımıldamıyordu hiç. Uyumadığı belliydi. Yavaşça:

«Bırak beni nolur! dedi. Hiç kimseyi görmek istemiyorum.»

Yüzü bitkindi. Gözleri yine derinlere kaçmaştı Umut'a:

«Tut şunu kolundan hele!» dedim.

Kaldırıp yürüttük. Yüzünü yıkattık. Hepimiz türlü sözler ediyorduk güldürmek için onu. Ayla gelmiş, gıdıklıyordu. Sonunda güldü. Umut'la ikimiz güçlendirici sözler söyledik yüreğini. Kendisini yalnız bırakmıyacağımızı, gerekirse, bütün kira borçlarını ödeyebileceğimizi anlattık. Bunu nasıl yapacağımızı bilmiyorduk tabiî. Umut:

«Daha olmazsa işportada satar, yine satarım, diyordu. Sen merak etme İnci abla.»

İnci:

«Yaşşa Umut» diye bağırdı? Sonra birden donuklaştı yine:

«Ama benim pijamalarım işportalık mal değil ki!»

Radyoyu iyice açtım:

«Yarın akşam ıslatalım bu pijama işini, dedim. Ben bir şeyler alırım. Ha?»

İnci hep bildiğini okuyordu:

«İşportada olmaz. Umut...»

«Yani veremezsek hiç bir mağazaya...»

«Niye veremiyelim? Şunların güzelliğine bak...»

Ayla sevinmişti. Durmadan:

«Yarın akşam içiyoruz, ha? İçiyoruz ha? diyordu. Ahmet efendi de gelsin. Çok yardımı dokunuyor bize. Ahmedo... İnci ablanın Ahmedosu...»

İnci, camdan karşılara bakıyordu. Yağmur durmuştu. Radyoyla birlikte şarkı söylüyor, bir ayağıyla da yere vuruyordu usul usul.

«Hiç olmayacak şeyler geliyor aklıma bugün... İbrahim'i de nerden düşündüm durup dururken? Öff, kafamın içi çok pis... Lağım gibi pis... Mortayı çekinci beni içine sokacakları tabut nerde acaba şimdi? Acaba ağaç mı daha? Bir depoda tahta olarak mı bekliyor? Beni yıkayacak karı ne ya-

pıyor şu an? Nerde? Amma kir çıkar benden be? İki ay var, yıkanmıyorum. Ha, ha, ha, ha... Yarın içiyoruz, öyle mi? Allah be! Bana kim yazacak Almanya'ya mektup?»

İnci arasıra Almanya'daki kocasından, oğlundan, söz ederdi bize. Demesine göre, kocası bir klinikte yatıyordu orda. Erken bunama olmuştu. Oğlu ise, hem çalışıyor, hem okuyordu. İkisi de aynı kentteydiler. Kocasından boşanalı çok olmuştu ama yine de ona «kocam» diyordu. Sözde kocasının anası babası çok varlıklı kişilerdi. Fabrikaları vardı. Ama oğullarıyla birlikte yaşarken, zeytini bile sayarak koymuşlardı İnci'nin önüne.

İnci kendi oğlunu sevmiyordu hiç. «Onların sözüne uydu gitti, diyordu gâvur ellere...» Azmi'den kendisinin boşandığını söylüyordu habire.

«Korkmağa başlamıştım. Sakindi ama sinirli davranışlar yapıyordu arada bir. Bana değil, başkalarına... Beni gördü mü kuzu olurdu. Son celsede çok yalvardı bana. «Beni bırakma İnci dedi. Mahvolurum ben. Bırakma beni...» Gelgelelim kararımı vermiştim. Üç celsede ayrıldık. Zâti yatmıyorduk da... Kardeş gibi bir şey olmuştuk.»

«Kendin yazsana, dedim. Orta ikiye kadar okumuşun.»

«Nolur yaz bana Arif bey. Benim yazım kargacık burgacık.»

Kâğıdı masanın üstüne koydum:

«Söyle.» dedim.

«Ben mi söyliycem? Ha, peki yaz... Yaz bakalım...»

[Canım cığerim oğlum Çetin,

Annen olmam dolayısıyla seni aramam herhalde normal bir şeydir. Hem de çok normal... Çünkü annenim bir defa. Neden aramayacak mışım? Sen benim biricik oğlumsun. Şu hayatta, şu dünyada senden başka kimsem yok benim. Baban hasta mı yine? Kimbilir ne kadar büyümüşsündür! Hiç beni düşünüyor musun? Yani anneni? Oğlum ben çok yalnızım. Burda bir ev tuttum. Onu pansiyon olarak çalıştırıyorum. Üç müşterim var. Ne ki yetmiyor. Ev sahibi geldi, çıkarıcam seni, dedi. Yavrum ben ne yaparım atılırsam? Acaba bana ayda elli mark kadar gönderemez misin? Ben annenim senin. Seni

ben büyüttüm. Hiç aramıyorsun onu. Aşkolsun yani! Acaba gönderebilir misin? Elli mark yeter. Dua ederim sana. İnan, aç geçiyor günlerim. Çetin, yavrum, beni evden ata...]

İnci önümden kâğıdı çekip aldı, parça parça etti:

Hayır, mektup göndermiyeceğim, dedi. Ben on beş, on altı yaşındaki kıçı boklu oğlumdan para dilenemem. Gururlu kadınım ben. Hayır.»

Umut'la Kemal'in arkadaşlığı bir düşünce arkadaşlığıydı. Nasıl tanışmışlar, nasıl arkadaş olmuşlar, bu konuda bir bilgim yoktu. Bildiğim tek şey, Umut'la Kemal'in bir ara aynı odada kalmış olmalarıydı. Umut bir öğrenci örgütüne, Kemal ise bir partiye bağlıydı. Umut Türkiye'nin kurtuluşunu M.D.D.'e bağlıyor, Kurtuluş Savaşında da aynı şeyin yapıldığını söylüyordu. Kemal'in buna çıkışları son derece sertti. O, işçi sınıfı önderliğindeki bir kavgayı ve yöntemi savunuyordu. Bir araya geldiler mi başlıyorlardı hemen tartışmaya. Söylenen sözler hep aynıydı. Hiç biri karşısındakini inandıramıyordu. Bazı bazı çok sert tartışmalar geçiyordu aralarında. Ama sonra öpüşerek ayrılıyorlardı hep. Umut, Kemal'e göre daha duygusaldı. Sözgelimi Kemal, Umut'un İnci için uğraşılarına bir anlam veremiyordu. Umut'un İnci'ye olan yardımlarını usdışı, bütünüyle duygusal, giderek feodal bir sevgi olarak nitelendiriyordu:

«Bireyi değil, insanı kurtarmamız gerek, diyordu durmadan. İnci pijamaları satsa, milyoner olsa, nolur? İnci'den başka Türkiye'de kim kurtulur? Kimin karnı doyar? Söyle Umut, cevap ver... Üstelik, kendini bölüyorsun böylece... Hem okul, hem toplumcu çalışmaların, bir yandan da İnci'nin pijamaları...»

O gün, Kemal, Pansiyonda karısını bekliyordu. Konuşacaklar, kesinkes bir karara varacaklardı. Her zamankinden daha sinirliydi:

«Marifet mi yani yaptığın? Bırak kendisi yapsın pijamalarını? Kiranı mı vermiyorsun? Veriyorsun. Eee, daha ne yani? Sonra kim bu kadın?»

Umut birden:

«Açlık nedir, bilmiyorsun sen! diye bağırdı. Parasızlığın insanları ne duruma sokabileceğini bilmiyorsun. Senin elinden bütün yaşama olanaklarını alalım bakalım, neler yaparsın? Bir de korku var... En önemlisi de bu... Açlık korkusu... Açlık korkusu açlıktan daha beter... Bu korkunun bütün vücuduna, bütün hücrelerine bir ağu gibi yayıldığını düşün.»

«Dediklerin doğru olabilir. Ama bir kişi, iki kişi, yüz kişi, on bin kişi kurtulsa, ne değişir Türkiye'de?»

«Hiç bir şey.»

«Öyleyse? Kendini mi tatmin ediyorsun? Sor bakalım ona, bugün seçim olsa, kime verir oyunu? Kendini bu duruma düşürenlere vermez mi?»

«Verir... Öyle diyor bazen zâti...»

«Peki...»

«Karar verdim. Bu kadını açlıktan kurtarmaya karar verdim. Hepsi bu. Böbürlenmek için falan değil. Kendimi tatmin için falan değil. Karar verdim işte. Çünkü ilk kez açlığa, açlık korkusuna böylesine yakın oldum ben. Anlatamıyorum düşündüklerimi... Yani öyle bir şey ki bu, anlatamıyorum... Gözlerine dikkat ettin mi onun?»

«Ben sana öyle milyonlarca göz göstereyim Türkiye'de.»

«Böylesini gösteremezsin... Açlık korkusu dolu iki kuyu onlar. Öff, insan bakamıyor yani...»

İkisine de biraz yavaş konuşmalarını, öbür odadan İnci'nin kendilerini duyabileceğini söyledim. Kemal, Umut'un üstüne üstüne gidiyordu:

«Parçalanmış bir kadın bu. Küçük burjuvalığın bütün pisliklerini üstünde taşıyor. Küçük burjuva canlı bir vücut gibidir tıpkı. Kendine yararlı olanı yutar sindirir, yararlı olmayanı posa gibi atar dışarı. Bugün koysunlar avcuna beş yüzü, seni ipe gönderir şöyle... Bana bunca yardımı dokundu demez...»

«Hadi canım, o kadar da değil artık.»

Umut gülümsüyordu:

«Yani...»

Kapı vuruldu.

«Geldi seninkiler!» dedim Kemal'e.

Bu buluşmayı ben hazırlamıştım. Kadın ikide bir bana geliyordu çocuğuyla. İnci'nin önceden haberi vardı. Kemal'in karısıyla çocuğunu bulunduğumuz odaya aldık. Kadın üzgün ama sağlam görünüyordu. Önce bizimle sonra Kemal'le tokalaştı. Umut:

«İstersen biz çıkalım?» dedi.

«Sahi, dedim, biz çıkalım.»

«Yok, diye karşı geldi Kemal. Nasıl olsa biliyorsunuz her şeyi. Ne sakıncası var? Öyle değil mi Fatma?»

Kadın başını sallayarak:

«Tabiî, tabiî!» dedi.

Kemal küçük oğlu Kerem'i tutmuş yanaklarından öpüyordu. Çocuk bizden sıkılmış gibiydi. Sanki babasını ilk kez görüyordu. Ama zamanla alıştı. Başını babasının dizlerine koymağa, ona nazlı nazlı gülümsemeye başladı. Her iki taraf ta konuşmak için uygun bir zaman arıyorcasına tedirgindi. Bir türlü başlıyamıyorlardı. Sonunda Kemal:

«Her şey bildiğin, duyduğun gibi Fatma, dedi. Ben bu işe gönül verdim. Şimdiye kadar hiç bir şey beni bunca kendine bağlamadı. İnandığım bir şey var. Bunu gerçekleştirmek için canla başla çalışıyorum. İşten atıldım. Ama yine de yılmadım. Açlıkla eğitemediler beni. Hamallık yapıyorum şimdi. Hâlde sandık taşıyorum. Memnunum. Eskiden sen ve Kerem için çalışırdım. Şimdi bütün Fatmalar ve Keremler için çalışıyorum. Ya da bana öyle geliyor. Başta kendimin, sonra da senin ve Kerem'in ölümüne hemen razı olabilirdim. Yeter ki bu pislikten kurtulsun Türkiye... Yaptığım işi çok seviyorum... Ama çok... Kim ne derse desin...»

«Peki niye evlendin benimle?»

«Haklı bir soru bu. Ama evlendiğim günlerde bilinçli bir insan değildim. Bazı şeyleri hiç mi hiç bilmiyordum. Bugünkü aklımla evlenmezdim tabiî...»

Hadi beni düşünmüyorsun, ya oğlunu? O nolacak? Sosyalistim demek kolay. Senin sosyalistliğin çoluğu çocuğu sokakta bırakmak mı?»

«Söyledim. Kabahatım evlenmek oldu. Sosyalistlik yalnız kendi çocuğunu değil, başkalarının da çoluğunu çocuğunu düşünmektir Fatma. Senden ve Kerem'den utanmıyorum. Sen çalışır ona bakabilirsin. İş buluncaya kadar babanın yanında kalabilirsin. Ne biliyim, bir çare bulunur muhakkak...»

«Orospuluk ta yapabilirsin de...»

«Çok ayıp Fatma! Ummazdım...»

«Peki ne yapıyım ben? Babam zâti kızgın seninle evlendim diye ...Hem iş nerde? Nasıl bir iş yapabilirim ben? Şimdiye kadar hiç çalışmadım ki dışarda...»

«Her iş yapabilirsin Fatma. Ben hamallık yapıyorum. İş iştir. Bir fabrikaya gir.»

Fatma bıçak gibi gülümsedi. Bizim ne düşündüğümüzü anlamak ister gibi önce Umut'a sonra bana baktı. Bakışları yardım dilenen bir insanın bakışları değildi. Arkadaşı olduğumuz için bizim de Kemal gibi düşündüğümüzü sanıyordu besbelli. Alaylı, iğneleyici bir tavır takınmıştı bize karşı. Durmadan sağ bacağını sallıyor, camdan yana bakıyordu.

«Demek öyle, dedi. Başımızın çaresine bakıcaz?»

Kemal kızar gibi olmuştu:

«Nolur bu işi bu kadar büyütme canım, dedi. Sözün kısası çalışacaksın işte. Hepsi bu. Niçin çalışmak bu kadar zoruna gidiyor sonra? Ne var bunda kendine yediremiyecek? Sana her şeyi bütün çıplaklığıyla koydum ortaya. Yalan söylemedim. Benim inandıklarım, bunlar, bunlar bunlar, dedim. Yapabileceğimi, yapamıyacağımı açık açık söyledim. Yani kısacası mertçe davrandım sana karşı.»

«O kadar mertçe davrandın ki, bu parmak kadar çocukla sokaklarda koydun beni.»

Geldiğinden beri sağlam görünüşünü elden bırakmayan Fatma, birden ağlamaya başladı. Üçümüz de onun ağlayışına bakıyorduk öyle. Çocuk annesinin karnına gömmüştü başını. Sıkıntılı sessizliği bozan Kemal oldu:

«Yine söylüyorum bak, seni ve Kerem'i çok seviyorum. Gelgelelim kendime görev bildiğim işi daha çok seviyorum. Beni anla nolur! Boşanalım. Evlen. Mutlu ol.»

Fatma birden ayağa kalkıp «Tuu» diye Kemal'in yüzüne tükürdü.

«Utan söylediklerinden, utan. Ne biçim erkeksin sen?»

Kerem'in elinden tuttu, ne bizim, ne de Kemal'in yüzüne bakmadan çıktı gitti. Umut, kadın gittikten sonra:

«Sen haklısın, dedi. Ne var ki ben senin davrandığın gibi davranamam. Çok katısın. Seni beğeniyorum gerçekte.»

Kemal hüzünlenmişti. Hiç sesini çıkarmadan duruyordu öyle. Umut'u uzun uzun süzdükten sonra:

«O da haklı, dedi. O da haklı.»

Öbür odadan bir ut sesi geliyordu. İnci'nin yaşlı bir kadın komşusu vardı, o gelmişti herhalde. Arada bir gelir, «gam dağıtırdı.» Kendi demesine göre. «Atatürk'ün huzurunda çalmıştı bir zamanlar.» Bir keresinde resim de göstermişti bize. Cümbüş çalıyordu. Gerçekten de saray gibi bir yerdi burası. «Dolmabahçe» demişti. İçimden, «Herhalde öyledir» diye düşündüm. Ağırbaşlı, onurlu bir kadındı. Yaşı yetmişi geçiyordu ama sesinin güzelliğini yitirmemişti. İçten, duygulu, kendini vererek çalıp söylüyordu. Dünyada en önemli şeyin müzik olduğunu kabul etmişti. Dünyada tek sığınağı cümbüşüyle utuydu. Kimi kimsesi yoktu. O da İnci gibi kirada oturuyor, iki odasını pansiyon olarak veriyordu.

«Nevin hanım gelmiş, dedi Umut. Hadi gidip dinleyelim.»

Kemal:

«Ben gidiyorum, hadi eyvallah,» dedi.

Biz Umut'la İnci'nin odasına girdik. Hiç ses çıkarmadan oturduk. Nevin hanım kendinden geçmişti yine. İnci pijamaları naylon torbalara sokuyordu. Şarkı bitince selâmlaştık.

«Parmaklarım oynamıyor çocuklar, dedi Nevin hanım. Romatizmadan... Nerde o eski Nevin? Konservatuvarın ilk beş öğrencisi... O zaman, Darülelhan denirdi... Durun size de çalıyım bir şarkı... Son olsun...»

[Seni sevda çiçeğim tâcı serim...]

İnci'nin pijamalarını kutlamak için verdiğimiz sözü hemen yerine getirmemiştik. İnci durmadan beni zorluyor:

«Yalancı, hani içki alacaktın, pijamaları ıslatacaktık!» diyordu. Bir cumartesi bu işi yapmaya karar verdik. Pansiyon çevresinde pijamalara emeği geçenler toplanacaktık bir araya: Ahmet, Ayla, Umut, İnci ve ben. Ama düşündüğümüz gibi olmadı. Matbaacı Ali'yle Umut'un arkadaşlarından birisinin babası, geç zaman da Sayıştay Üyesi geldi. Üç şişe şarap, yolun başındaki cızbızcıdan dört beş porsiyon köfte almıştım. Eve geldikten sonra, boyacı Ahmet'e para verip elma, portakal, beyaz peynir, konserve, fıstık falan da aldırdım. İnci'nin keyfine diyecek yoktu. İkinci Dünya Savaşı yıllarının giysilerine benzeyen giysilerini giymiş, o ünlü gözlüklerini takmıştı yine. Durmadan boynuma sarılıp yanaklarımdan öpüyor:

«Komprador oldun kâfir, zengin oldun!» diyordu.

Karyolaların, masaların üstü naylon geçirilmiş pijamalarla doluydu hep. Şöyle bir yüz kadar vardı. İnci onları ellemeye bile korkuyor, bir ateşi tutar gibi tutuyordu. Biri elini sürecek olsa:

«Aman, aman!» diye kapıyordu pijamayı hemen.

Küçük masayı kendimize göre donatmış, oturmuştuk.

«Müziği unuttuk, dedi Ayla. Açıyım mı İnci abla radyoyu?»

Odayı bir gitar sesi doldurdu. Hepimizi etkilemişti. Öyle bir süre hiç konuşmadan durduk. Sonra ben bardaklara bir bir şarap doldurdum. Umut:

«Ben şarap içmem Arif abi, dedi. İki şişe bira aldım. Bira içicem. İsteyen içebilir bira.»

Hemen herkesin gözü şaraptaydı. Ayla durmadan:

«Çok çok sarhoş olıcam!» diyor, sonra başlıyordu gülmeye.

«Hadi bakalım pijamaların şerefine!» deyip kaldırdım şarap dolu su bardağını.

«Milyonerliğimin şerefine!»

«Sağlığınıza!»

«İyi günlere!»

«Mutluluğumuza!»

Ayla'yla İnci yarışırçasına yiyordular. Ahmet, çekine çekine ondan bundan bir iki alıyor sonra duruyordu. İnci'yle Ayla birinci bardaktan sonra iyice sarhoş olmuşlardı. Aralarında bir şeyler konuşup başlıyorlardı kikireşmeğe. Oysa İnci Ayla'ya karşı hep hot davranırdı. Ama ne de olsa özel bir geceydi bu! Herkes kendini eğlenmeye, birbiri için iyi şeyler düşünmeğe zorunlu hissediyordu belli ki, İnci'nin göğsünde eflatun renkte yapma çiçekler vardı.

«Nasıl çiçeklerim?» dedi bana.

«Güzel ama solmuş biraz.»

Ayla şarap bardağını bize doğru uzatıyor, kadeh tokuşturmak istiyordu.

«İnci abla sen gençliğinde çok güzelmişsin!» dedi.

«Burnum biraz iriydi işte!»

Hepimiz güldük bu söze. Umut yudum yudum içiyordu birasını. Yüzünün her zamanki güleçliği daha da artmıştı. İnci ikide bir onun boynuna sarılıp:

«Aslanım benim, aslanım! diyordu. Pijamaları satacaz, de mi? Ya satamazsak? Ya elimizde kalırsa?»

«Sen korkma hiç... Satarız...»

İnci bu kez bana döndü:

«Ha, satar mıyız dersin Arif bey?»

«Takma kafanı... Bu akşam pijama lafını bırak hele... Satılır elbet.»

Kapı ürkek ürkek vuruldu. İnci:

«Sayın bay matbaacı Ali'nin vuruşu bu,» dedi.

Gerçekten de oydu. Gözlerini iri iri açmış, bize bakıyordu.

«Gir, dedik, gir! Çabuk!»

Burnu iyileşmişti. Yaranın izi kalmıştı yalnız.

«Köpek öpüyor musun hâlâ Ali bey?» dedim.

Cevap vermedi. Ters ters baktı bana. Umut kendi yerini vermek istediyse de oturmadı.

«Simit yedim iki tane, dedi. Tokum.»

«Simitle doyulmaz,» dedi İnci. «Gel yahu!»

Matbaacı Ali masaya yaklaştı, bir köfteyi ekmeğin içine koyup hırsla yemeğe başladı:

«Inci, zengin oldun ha... Pijamaları dik dik sat... Zengin oldun kız... Ha?»

«Daha satamadık oğlum. Satıcaz... Ev sahibi...»

İnci ağzına bir elma parçası atarak:

«Ev sahibi beni çıkaramazmış, dedi. Bir tanıdık avukat var ona sordum, öyle dedi. Hele versin mahkemeye, yakarım bu evi.»

Ayla yine gülmeye başlamıştı. İnci sigaranın dumanlarını Ali'nin ağzına üflüyordu. O da derin derin içine çekiyordu.

«Sana sigara içiriyorum oğlum. Bu iyiliğimi unutma. Hadi bir şarkı söyliyelim. Eğlenmek için toplandık bu akşam.»

İnci abuk sabuk bir şeyler mırıldanmağa başladı. Sözde şarkıydı bu. Ayla da katıldı. Matbaacı Ali kapının dibine çökmüş, bizi süzüyordu. Şarkı bitince, İnci ayağa kalktı:

«Size bir teklifim var, dedi. Herkes ömrünün en mutlu ve en boktan anını anlatsın bakalım...»

«Nolacak yani? diye sordu Ali. Anlatsa nolacak?»

İnci iyice sarhoş olmuştu. Şarabı su içer gibi içiyordu:

«Ya da taklit maklit yapsın!»

«Sen sarhoş oldun İnci ha? Çocuklaştın adamakıllı...»

«Arif bey, Umut, Matbaacı Ali, Ahmedo... Dinleyin beni... Biz burda iki kadınız. Ben ve Ayla... O benim kızım yerinde... Soruyorum şimdi, bir erkek olarak kimi seçersiniz? Onu mu beni mi? Beni tabiî, değil mi? Ha, Umut? Arif bey, Ali bey?»

Matbaacı Ali damdan düşercesine:

«Ayla'yı tabiî be, dedi. O körpecik, sen kartoloz...»

İnci bir köpük gibi söndü bu sözleri duyunca. Uzun süre hiç konuşmadı. Saat on bire doğru Sayıştay Üyesi geldi. Arkasından da Umut'un arkadaşının babası. Bay Üye çakırkeyifti. İnci'yle kucaklaştılar.

«Burda mı kalacaksın yoksa?»

«Yok, seni göreyim, dedim İnci. Otelde yer ayırttım. Ama istersen kalırım.»

Hep birden gülüştük. Üye sert sert bize baktı. Kızmıştı. Ne ki o yukardan bakan hali kalmamıştı pek. İnci'nin verdiği şarabı bir yudumda içti.

«Susamışsın,» dedi İnci:

«Susadım... Müstehcen fıkra bilen var mı aranızda? Varsa anlatsın. Hadi çocuklar... Gülmek istiyorum.»

Ayla:

«Size yakışmıyor ama beyefendi,» dedi yılışarak.

Umut yiyecek gibi bakıyordu Üye'ye. Patladı patlayacaktı. İnci:

«Müstehcen ne be? dedi. Kapı gıcırtısı gibi bir söz... Müs... teh... cen...»

«Açık saçık demek, dedi Üye. Ayıp demek...»

«Sen hiç aç kaldın mı Mahmut bey?»

«Yoo, niye kalıyım ki İnci? Enayi miyim ben?»

Bu ara kapı vuruldu. İnci açtı.

«Buyrun.»

«Umut'u arıyorum, efendim. Galiba burda kalıyormuş?»

Umut hemen fırladı. Kapının önündeki adamın elini öptü:

«Buyrun amca... İçeri buyrun...»

«Rahatsız ederim...»

«Rica ederiz... Buyrun...»

Yaşlı, ak saçlı, tonton bir adamdı bu. Umut'un İnci'nin odasından getirdiği o kirli koltuğa oturmadan önce, hepimizle tek tek el sıkıştı.

Durmadan:

«Rahatsız ettim, çok özür dilerim, diyordu bize. Çok çalıştım burayı bulmak için. Elimde adres herkese sordum.»

Umut'la konuşmalarından oğlunun öğrenci olaylarında ağır yaralandığı anlaşılıyordu. Konuşurken gözleri doluyor, ikide bir «Oğul, oğul» diyordu. İç Anadolu'nun bir ilinden gelmiş, oğlunu aradığı hiç bir hastanede bulamamıştı. Yurttaki arkadaşları ağır yaralı olarak bir hastaneye kaldırıldığını söylemişlerdi. Umut'un en yakın arkadaşıydı. Bilse o bilir diye gelmişti yaşlı baba. Umut:

«Ben o gün yoktum, dedi. Benim de duyduğum böyle Hastane hastane sorduk, izine raslayamadık.»

Bay Üye:

«Çok şansız bir babasınız, diye fısıldadı. Oğlunuz, bir anarşist, bir komünist, demek ki... Hı, yazık... Şu cennet ülkeyi neye çevirdiler?»

Baba kinle Üye'ye baktı:

«Ben bir babayım beyfendi, dedi. Sizin herhalde çocuğunuz falan yok.»

«Olsaydı keserdim böylesini?»

İnci:

«Cart...» diye bağırdı. Sonra başladı gülmeye. Bay Üye ters ters İnci'ye baktı.

«Çocuğunuzu iyi eğitememişsiniz... İyi bir ahlâk verememişsiniz ona...»

İnci bağıra bağıra gülüyordu:

«Bari sen böyle konuşma Mahmut bey. O gazeteyi hâlâ saklıyorum.»

«Hangi gazeteyi? Ha, şey... Evet efendim, evet...»

Üye, Babaya dönerek, bir iki öksürdü:

«Ben bir Sayıştay üyesiyim... Daha doğrusu üyesiydim... Bir ay kadar önce emekli oldum...» dedi.

«Cumhurbaşkanı da olabilirsiniz ama Türkiye'yi tanımıyorsunuz. Hiç bir şey bilmiyorsunuz. Rahatlığınız bir duvar gibi örmüş sizi...»

«Çok iyi tanıyorum hem. Türkiye bir cennettir. İnsanlar hayatından memnundur. Bal gibi memnundur. Ama bu keratalar ortalığı bombok ediyorlar...»

«Doğru, bazıları için cennet. Ama üç beş kişi bunlar. Geri kalan milyonlar...»

İnci:

«Ben hayatımdan memnun değilim Mahmut bey dedi. Acaba Türkiye'de yaşamıyor muyum?»

«Çalışan insan aç kalmaz!»

Baba kızmıştı. Gözlerini iri açarak:

«Beyefendi, dedi, bir ömür boyu karın doyurmak için yapılan çırpınmalara hayat diyorlar bu ülkede. Oysa ha-

yat, karın doyduktan sonra yaşanılan doğru, haklı, temiz zevklerdir. Bir işçi ya da memur sekiz saat çalıştıktan sonra, bir de gece işi bulup çalışırsa buna hayat değil işkence denir. Adam yirmi beş otuz yıl çalışmış emekli olmuştur. Ama yine de çalışmak zorundadır. Özel bir yerde iş bulur. Zorunludur buna. Peki nedir bu? Yaşamak mıdır? Ancak öldükten sonra dinlenebilenlerin çoğunluk olduğu bir ülkeye nasıl cennet dersiniz siz? Üstünde başında olmayan, karnını bile doyuramayan Anadolu insanın emeği bikaç şehirde apartman, özel otomobil, metres, şu bu olarak billûrlaşmış... Bu mu cennet ülke? Siz bir namussuzsunuz açıkçası. Çünkü yalan söylüyorsunuz... Çünkü...»

Üye ayağa kalktı. Yüreği duracak gibi soluk alıp veriyordu:

«Ne, namussuz ha? Benim kim olduğumu hâlâ anlamadın mı yoksa sen? Ben koskoca Sayıştay üyesiyim, üyesiydim... Üyesiydim, evet... Sen bana...»

«Beyefendi sizin Sayıştay üyesi olmanız, namussuz olmamanız için bir neden değildir. Ben bir ilkokul öğretmeniydim. Küçük bir memur... Ama namusluydum... Yetiştirdiğim çocuğumdan da onur duyuyorum.»

Mahmut bey kendini sandalyeye bütün ağırlığıyla bıraktı. Kırılacak gibi gıcırdadı sandalye.

«İnşallah ölmüştür oğlun!» diye inledi.

İnci, koca bir «çüşş» çekti. Umut ayağa fırladı:

«Çok oldun be! Yeter artık... Sapık herif... Diplomalı cahil...»

Umut'u kolundan tutup oturttum. Üye'ye:

«Bir babanın duygusallığıyla oynuyorsunuz, dedim. Üstelik çok yanlış şeyler söylüyorsunuz. Anlaşılan tuzunuz çok kuru. Çalışan aç kalmaz, diyorsunuz. Tam tersi. Çalışan aç, çalışmayan toktur bu ülkede. Genellikle böyledir...»

Matbaacı Ali oturduğu verden doğru:

«Hırbo nolacak! diye bağırıyordu. Mahmut beye. Hırboğlu hırba! Nerden geldi bu akşam?»

Mahmut bey iyice yalnız kalmıştı. Bir iki sağına soluna baktıktan sonra, cebinden bir beş liralık çıkarıp Matbaacı Ali'nin önüne attı:

«Al köpek, dedi. Şimdi de benden başkalarına havla bakalım!»

Ali gerçekten de beşliğin üstüne bir köpek gibi atladı. Ne ki İnci «Hoştt» diye bağırınca gerisin geriye oturdu yerine. Ayla kendini yere atmış, hem gülüyor, hem dönüp duruyordu. Mahmut bey Ayla'nın bacaklarına bakıyordu dik dik. Ahmet küçük bir kurşunkalemi bulmuş avucunun içine hesap yapıyordu. İnci birden ayağa kalkıp Mahmut beye:

«Ben bir cins köpek olsaydım, daha iyi ömür sürmez miydim? diye sordu. Bir pekinuva olsaydım mesela? Ha Mahmut bey?»

İnci ağlıyordu. Matbaacı Ali ağlıyordu. Babanın şaşırmış bir görünüşü vardı. Boyacı Ahmet hesap yapıyordu avucunun içine hâlâ. Ayla başka bir dünyada yaşıyor gibiydi. Umut:

«İçki sinirlerini bozdu herkesin.» dedi.

Ben ayağa kalkıp:

«Bu akşam neşelenmeğe karar vermiştik, dedim. Hani noldu? Şu halimize bakın! Hadi bakalım, şerefe! Sağlığınıza!»

Herkes bana bakıyordu anlamsız gözlerle. İnci bardağındaki şarabı Ayla'nın üstüne dökerek:

«Pansiyon Huzur ha? Pansiyon Huzur burası ha? Pansiyon Türkiye!» diye bağırıyordu.

Yüz kadar pijamayı iki küçük valize doldurup ben, İnci ve Umut dükkân dükkân dolaşmaya başladık. Hava güzeldi. Valizlerden biri benim, öbürü Umut'un elindeydi. Girdiğimiz ilk dükkân çok kalabalıktı. İnci girgin, iş bilir kişiler gibi tavırlar takınıyor, hiç tanımadığı kimselere türlü diller döküyordu. Davranışlarının zorlama olduğu belliydi. Güleç yüzü, acemi bir elin kâğıt üstüne çizdiği gülümseyen suratlar gibiydi. İnsanlar karşısında öyle inceliyor, öyle kibarlaşıyordu ki, Umut'la ben birbirimize bakıp gülümsüyorduk.

«Hürmetler ederim beyefendi... Hürmetler ederim hamfendi... Satış müdürünüzle konuşmak istiyordum efendim... Beyefendi bir istirhamım var, çok güzel, çok cici çocuk pijamaları yaptım da, size bir gösteriyim, dedim. Özür dilerim efendim... Rahatsız ettim...»

Konuşmaları hep bu türdü İnci'nin. Bazen sesini öyle alçatıyor, öyle yumuşatıyordu ki, dilenciler bile böyle konuşamazdı hakçası. İlk girdiğimiz mağazanın sahibi bir Yahudiydi. Pijamaları çıkartıp tek tek baktıktan sonra:

«Malım vardır bayan, dedi. Gelecek sezon artık...»

İnci hâlâ yalvarıyordu:

«Ama böylesi değil sizinkiler. Ben gördüm vitrindekileri. Şu süslere bakın bir. Kurdelelere bakın. Hele pazeni...»

Dışarı çıktığımızda bastı kalayı İnci:

«Madem malın var, niye çıkartıp bakıyorsun ulan çıfıt? Anasını avradını s.....in Yahudisi!»

Hava güzel olduğundan yürüdüğümüz cadde çok kalabalıktı o gün. Elimizde valizlerle yürümek hayli zor oluyordu. İnci önden yürüyerek yol açıyordu aklı sıra bize. Girdiğimiz ikinci mağazada şöyle bir yarım saat kadar bekledik. «Satış müdürü dışarı çıkmış, ne zaman geleceği belli olmazmış!» İnci habire sigara içiyor:

«Beni mi buldun lan dışarı çıkmak için?» diye söylenip duruyordu. Sonunda kabak kafalı, kısa boylu, göbekli birisi geldi yanımıza.

Yukardan yukardan bakıyordu bize.

«Haydi göster bakalım, göster, neymiş?»

«Şey efendim... Pijama... Bakın bir... Bakın sayın müdürüm ...İnanın çok temiz bir iş... Dikişine bakın şunun... Hem ucuz...»

«Kapa canım kapa... Lâzım değil... Tonla çocuk pijaması var depoda...»

«Ne açtırıyorsun öyleyse ulan? Senin karşında uşağın mı var hıyar?»

İnci kızmıştı. Yere düşen pijamalardan birini aldı, uzun uzun baktı. Eliyle iyice sildikten sonra pijamanın naylonunu öptü.

«Onlar benim her şeyim...»

Kabak kafalı adam şaşırmış kalmıştı. Ne diyeceğini bilemiyor, habire yutkunuyordu.

«Hıyaroğlu hıyar, almayacaksın madem...»

Belli ki İnci önceki adama olan kızgınlığını da bundan çıkarmak istiyordu.

«Sövmeyiniz madam... Polis ça...»

«Ben gâvur değilim bana bak. Ağzını topla! Senin anandır madam! Hıyar!»

Genç, güzel bir tezgâhtar kadın İnci'ye yardım ediyor, kaşıyla gözüyle de kabak kafalıya ışınar ederek «çekil git» diyordu. İnci, şişirile şişirile patlama noktasına gelmiş bir balon gibiydi. Her an bir olay çıkarabilir, camı çerçeveyi indirebilirdi. Valize koyduğu her pijamayı öpüyordu bir yol. Kapıdan çıkarken hakk diye tükürdü paspasın üstüne. Umut'la ben derin bir oh çektik. Gideceğimiz üçüncü dükkân Pangaltı'daydı. Yürümeye karar verdik. İnci'nin kızgınlığı geçmemişti hâlâ. Kendi kendine söyleniyordu durmadan. Arada bir bize dönüp:

«Ya satamazsam, ya elimde kalırsa bunlar?» diye soruyordu. Her soruşta yüzü biraz daha tasalanıyor, kararıyordu. Kafası pijamadan başka bir şey düşünemez olmuştu artık. Umut bana:

«Sen istersen gelme abi, dedi. Dükkânda biri var mı?»

«Var tabiî, dedim. Söz verdim, gelicem.»

Girdiğimiz dükkânda yaşlı bir bayan karşıladı bizi. Bu sefer ben konuştum. İnci söz söyleyecek durumda değildi. Kinle kadına bakıyordu. Pijamaları iyice gözden geçiren kadın:

«Gerçekten çok iyi dikilmiş, dedi. Kurtlarım sizi.»

İnci'nin gözleri ışıl ışıl oldu. Olduğu yerde şöyle bir dönüp gülümseyerek:

«Teveccühünüz hamfendiciğim, dedi. Sağolun...»

«Ne ki bu yıl çocuk pijaması stokumuz çok fazla... İsterseniz konsinye bırakın bir düzine kadar?»

İnci'nin yüzü allak bullak oldu yine. Kadına yalvarır gibi bakıyor, hiç bir şey söylemiyordu. Nutku tutulmuştu sanki.

«Konsinye bırakamayız efendim, dedim. Prensip...»

İnci'nin yüzündeki yalvarma yerini öfkeye, fırtınaya bırakmıştı.

«Baksana hanım, konsinye verilecek mal mı bu? Baksana canım, baksana bir... Peki ben ne yapıcam şimdi? Ha, ne yapıcam? Alsan nolur? Nolur yani?»

Ağlıyordu. Kolundan tutup dışarı çıkardık. Birkaç kişi durmuş öyle bize bakıyordu. İnci'den başka herkes çılgınca bir sevinç içinde gibiydi o an. Hava inadına güzeldi. Sanki insanlar mutluluklarından bağıra bağıra gülmemek, şarkı söylememek için kendilerini zor tutuyorlardı. Umut:

«Ağlama nolursun, Bakırköyde tanıdık bir dükkân var, alır oraya götürürüm.» diyorsa da İnci'yi susturamıyordu.

«Bırak ağlasın!» dedim.

«Pansiyon Huzur»dan kesin olarak ayrılmaya karar verdiğimi söyledim Umut'a. Önce, dediğimi anlamamış gibi bel bel yüzüme baktı. Sonra:

«Nolursun yapma abi, diye inledi. Yüze yüze ucuna geldik. Ben satıcam pijamaları. Göreceksin. Hiç olmazsa şimdi yapma bunu. Görüyorsun durumunu...»

İnci geceleri köpek gibi uluyordu. Ayla'ya soruyordum: «Uykusunda,» diyordu. Hiç birimizle konuşmaz olmuştu. Yemiyor, içmiyor, uyuyordu habire. Yataktan çıktığı yoktu. Boyacı Ahmet haftada iki boy yerleri siliyordu gelip. Çarşafları leş gibiydi. İnci'ye bir şey söyleyince karşılık vermiyordu. Dargındı herkesle. Umut'un Bakırköy'deki dükkâna pijamaları götürdüğü günün akşamı biraz açılır gibi olmuştu. Yüzü hortlak yüzüne dönmüştü iyice. Sanki bir el gözlerini dibe doğru bastırıvermişti. Beti benzi kül gibiydi.

«Nasılsın?» dedim.

Diyeceğini çoktan hazırlamışçasına:

«Bana bir koca bulsana!» dedi.

Ne diyeceğimi şaşırmıştım. Ayla afallamış, ne diyecek diye bana bakıyordu.

«Yap bana bir babalık. Sevaba girersin. Ha? Ama emekli aylığı kalsın ölünce... Yap bana bir iyilik...»

«Valla öyle bir tanıdık, bildik yok,» dedim.

«Vardır, vardır. Senin tanıdığın çok.»

Yine daldı. Gözlerini yumup yumup açıyordu. Sözü değiştirmek için:

«Umut kaçta gelir?» dedim.

Hiç anlamamış gibiydi. Üstündeki pijamanın deliğine parmağını sokmuş genişletiyordu habire. Sorumu tekrarladım. Ayla cevap verdi:

«On bire doğru gelirim dedi.»

İnci ayağa kalktı. Kapısı kırık elbiselikten bir yığın resim çıkardı. Epey uğraştıktan sonra bir resim buldu. Bana:

«İşte bu kadın, dedi. Ama ben onun durumuna düşmem... O başka, ben başka...»

«Kim?» dedim.

Alıp baktım. Yaşlı, ak saçlı bir kadındı resimdeki. Bir ağacın altında, sandalyeye oturmuştu. Hemen ayağının dibinde büyük bir köpek duruyordu.

«Rus asıllı, dedi. Tanya... Geçen yıl, apartmanın merdiveninde ölü bulundu. Dostumdu. Çok eskiden. İyi insandı. Tek başına yaşıyordu. Kocası ölmüştü. Bir gün Ahmedo geldi sabah sabah. «İnci abla, dedi, senin madam mort... ne var ki kimse yanaşamıyor yanına kokudan.» O yaz da bir sıcak ki, sorma. Hemen koştum apartmana. Ama içeri girmek ölüm. Apartmandakiler hep yazlıkta tabiî. Yalnız ikinci katta bir avukat varmış, kokuyu duyup o haber etmiş polise. İnan, apartmana şöyle elli metreden kokuyu aldım. Burnumu tutup girdim içeri. Ama dayanılır nâne değil. Ölecem öğürmekten. Yanımda da Ahmedo. Kimse giremiyor. Ne polis, ne itfaiyeci. Evet, itfaiyeye de haber salmışlar. Gelgelelim kimse adımını atamıyor içeri. Bir ben girdim. Yalan değil valla. Beşinci kata koşa koşa çıktım Bir de ne göreyim, Madam çırılçıplak kapının önünde. Merdivene oturmuş, canlı sanki. Omuzunda da bir havlu. Gözleri açık. Bana bakıyor cin gibi. Hemen aşağı indim. Polislere dedim ki, «Bana iki yorgan çarşafı. İki de güçlü kuvvetli sabıkalı...» Verdiler. Ahmedo hep yanımda tabiî. Yallah çıktık yukarı. İnanır mısın o iki serseri korkularından dillerini yutacaklardı nerdeyse. Kaçacak oldular, tuttum yakalarından. «Siz mi erkeksiniz, ben mi lan?» dedim. Madamın eline yapışacak oldum, avcuma bir yığın et

geldi çürümüş. Hâlâ şaşıyorum kendime. Nasıl yaptım bunu ben? Nasıl iğrenmedim? Nasıl korkmadım? Oysa ödüm patlar ölüden. Çarşafın içine attık cesedi. O iki yarımayla bizim Ahmedo indirdiler aşağı. Koku daha bir çoğaldı. Yoldan geçenler öğürüyordu Allah seni inandırsın... Niye anlatıyorum sana bunları, ha? Ama yo, ben onun gibi olmam... Yoo...»

«Herhalde çok etkilenmişsin!» dedim.

«Çook... Koku aylarca gitmedi burnumdan. Elbiselerime değil de tenime sindi sanki. İçime sindi. Rüyalarıma girdi. Habire midem bulandı uykumda.»

Ayla suratını ekşiterek:

«Niye ölmüş İnci ablacığım? dedi. Cinayet mi yoksa...»

İnci gözlerini iri iri açtı:

«Beni kimse öldüremez, diye bağırdı. Bir kere yalnız değilim. Yığınla eşim dostum var. Hem yalnız da olsam kimse öldüremez beni. O yaşlıydı. Tirit gibiydi. Benim iki yaşındı yaşı. Şöyle dokunsan yuvarlanırdı. Ama ben bir kafa, bir tekme, bir de şöyle...»

İnci, ayağa kalkmış söylediklerini yapıyor, koluyla bacağıyla havayı dövüyordu.

«Bir komser şöyle dedi: «Banyoda kriz geldi buna... Kendini dışarı zor attı... Oracıkta ölüverdi...» Cinayet değil yani. Beni kimse öldüremez. Off, şu horoz sesini de hiç sevmem. Tüylerimi diken diken ediyor. Balkonda tavuk besliyor geberesiler! Madamı çok severdim. İyi insandı. Yapıcan mı dediğimi?»

«Ne?»

«Nolur yap bana bir babalık! Sevaba girersin. Nolur. Acaba Kaptanla evlensem mi?»

«Kaptan nişanlı değil mi?»

«Nişanlı ama beni seviyor. Bugün ha desem, tamam... Âşık bana...»

Yalvarıyor... Yalnız beceremez ki beni... Olsun... Zati ben o yanı olan bir kadın değilim... Ayda bir yetiyor. Ayda bir de yapar her halde artık...»

Gülmeye başladım. Sanki düş görüyordum. İnci, Ayla, çevremdeki her şey o an çok yabancı gelmişti bana. İnci de

gülüyordu. Gülmekten Umut'un geldiğini bile duymadık. Kanter içindeydi zavallı. Valizi patt diye attı orta yere.

«Olmadı be İnci abla! dedi. Artık yazlık pijama istiyorlar. Sezon geçmek üzereymiş. 'Yazlık varsa getirin,' dedi adam. Ama korkma sen. Nasıl olsa satıcam ben onları. Korkma!»

İnci önce üzülür gibi olduysa da üstünde çok durmadı:

«Korkmuyorum zati. Sana güveniyorum Umut. Seni bana Allah gönderdi. Para kazanırsam telefon da alıcam buraya... Hem o zaman daha rahat olurum. Korkum kalmaz yalnız kalınca. Karakola bir telefon tamam... Dükkâna bir telefon... «Ne kadar pijama istiyorsunuz efendim?» Şu kadar... Yükle Ahmedo'nun sırtına, yallah... Telefon şart... Hasta olsan hemen et bir telefon... Yoksa bizim de kokar ölümüz... Telefon...»

Umut:

«Pazartesi günü Aksaray'a götürecem. Orda birisi istiyormuş çocuk pijaması» dedi.

İnci yine durgunlaştı. Hiç bir şey söylemeden Umut'un yüzüne bakıyordu. Umut bitkindi yorgunluktan. Saçları alnına yapışmıştı. Sakalı hayli uzundu. Ayla dışarı çıkıp bana eliyle «Gel» dedi. Çıktım. Yana çekti beni. Bir süre yanyana durduk öyle.

«Arif abi...»

Yutkunuyor, söyliyemiyordu. Sonunda:

«Ben ne yapıyım? dedi. Yani ben ne yapıyım? Para yok, pul yok, ev yok, iş yok, hiç bir şey yok... Ana yok, baba yok... Ne yapıyım ben? Sen karar ver...»

«Bir kolayını buluruz, dedim. İş miş ararız sana... Üzme kendini...»

«İnci abla habire para diyor. Atacak beni. Elli lira versene. Özür dilerim... Yani...»

Hiç bir şey demeden ayrıldım yanından. Umut uyukluyordu sandalyede. Ben içeri girince benildedi. Ayla kapının önünde durmuş, yoksul yoksul bana bakıyordu. İnci, ipnotize olmuş gibiydi yine. Bazen eski durumunu alıyor, bazen

uyuşup kalıyordu donmuşçasına. Ayla gelip tam yanıma oturdu.

«Tamam, dedim, yarın.»

Rahatladı yüzü. Gözleri erimiş de yanaklarından akıyordu sanki. Camı açıp bangır bangır bağırmak geldi içimden o an. Her şeyi bırakıp kaçıp gitmek istiyordum. Çocukluğumun güneşli, tozlu yolları geliyordu gözümün önüne. O günlerden kalma top top bulutlarla dolu bir gökyüzü beynimin içine oturmuş, çıkmak bilmiyordu hiç. Bir dalı koparmak, bir dikenin çiçeğini koklamak, yolun altında uzanan denize taş atmak dayanılmaz bir özlem olmuştu bende. Evimizin üstündeki tepenin tavşan yollarını bile bir bir anımsıyordum. Eve geciktiğim zamanlar, annem babamı hemen aramaya gönderirdi. Babamın attığı o tokatlar bile güzelleşmişti içimde artık. Geçmiş günler bir cennet oluvermişti nedense. «Pansiyon Huzur»dan başka her şeyi özlüyor, anlatılmaz bir yalnızlık duyuyordum.

Burdaki bütün eşyalar, bir ölünün eşyaları gibi hüzünlü ve yalnızdı. Pardösümü giydim, nereye gideceğimi düşünmeden usul usul çıktım dışarı.

Kemal'in geldiği akşam, İnci'nin durumu hiç de iyi değildi. Yataktan çıkmıyor, yemiyor içmiyordu. Umut'la bile konuşmaz olmuştu. Nasıl olduysa Kemal'e cevap verdi:

«Geçmiş olsun İnci hanım, nasılsınız?»

«Yok bir şeyim. Bana telefon uydursana bir yerden...»

Kemal ne diyeceğini şaşırdı. Bir Umut'a bir bana baktı.

«Çok pahalıdır, dedi. Sekiz on binden aşağı vermezler.»

Sonra biz küçük odaya gittik. Kemal kendi kendine gülüyordu:

«Yani valla küçük burjuva olmak rezalet şey, dedi. Hele bir de bunun gibi yoksullaşırsan, felâket... Yiyecek ekmeği yok, telefon düşünüyor...»

«Korkuyor, dedi Umut. Her şeyden herkesten korkuyor. Bütün parasız işsiz insanlar gibi korkuyor o da. Gerçekte tam bir küçük burjuva. Doğru. Ama burnu iyi sürtüldüğün-

den başını kaldıramıyor. Ettiği küfürler, insanlara sert davranışı hep korkusundan... Gölgesinden bile korkan bir insan o... Açlığın, yalnızlığın, korkunun son noktası diye bir şey varsa işte oralarda o...»

Kemal:

«İyi savunuyorsun doğrusu,» dedi.

«Acaba onun durumunda biz olsak ne yaparız?»

«Küçük burjuvayı böyle gördükçe seviniyorum doğrusu. Bana anlattıydı bir keresinde. Anası bilmem hangi ilin soylularındanmış. Babası yargıçmış. Adı İnci değil. Dürrünigâr' mış. Al işte... Kırk beş yaşında insan posası olmuş... Aklı fikri cilâda... Bu var ya son soluğunu verirken bile «telefon, telefon» diye inler...»

«Canım, söyledim sana, korkuyor... Korkusundan hep... Öff... Açlık bu... Her şeyi, her bi naneyi yaptırıyor insana. Aç hayvan yavrusunu yiyor, bitki besin almak için güneşe doğru uzanıp çarpıklaşıyor, bu da böyle işte... Karnı tok, zengin bir insanın yaptığı pisliklere ne diyelim peki? Para babası bir adamın yaptığı üçkağıtçılıkla aç, yoksul bir insanın yaptığı üçkâğıtçılık aynı mıdır sence? Herhalde ikincisi daha haklıdır. Sen ki sistematik düşünen bir insansın, nasıl...»

«Dediklerin doğru. Ne ki küçük burjuvaya büyük kinim, nefretim var. Eğer gerçek anlamda devrim olursa buna en çok küçük burjuvalar üzülür. Genellikle tabi. Çünkü geçmişlerinde doymamışlardır hiç bir şeye. Hep ağızları sulanmıştır. O kadar. Devrimden sonra da daha çok çalışıp kemerleri sıkmak zorunda kalacaklardır. Büyük burjuvanın hiç olmazsa geçmişte bir doymuşluğu vardır. «Nasıl olsa yaşadım yaşayacağımı» diyebilir bir yerde. Yani onlar kadar üzülmez...»

«Duygusal konuşmak sana yakışmıyor Kemal. Sınıfları yerli yerine oturtman, bilimsel açıdan görmen gerek her şeyi...»

«Midesine lokma girmeyen bir insanın «telefon, telefon» diye tutturmasını aklım almıyor. Gülünç bir şey bu. Tiksinç. Asıl ben sana şaşıyorum. Neden kendini yoruyorsun

böyle biri için? Bunu daha önce de konuştuk. Sen bir şeyo inanmış, genç, akıllı bir çocuksun. Niye bölüyorsun kendini? Bunca yardımına karşılık sana bir sevgisi olduğunu sanıyor musun yani? Eşyasın sen ona göre. Çünkü öyle bir kadın o. Küçük burjuvanın bütün bencilliğini toplamış üstünde...»

«Beni sevsin diye yardım etmiyorum ona. Böyle bir şeye de ihtiyacım yok.»

«Çok konuştuk bunları. Gına geldi artık. Yalnız şunu söyliyim, bu kadın her an kendini öldürebilir. Öldürmesi de gerekli...»

«Ne biçim söz bunlar? Nasıl konuşuyorsun Kemal? Sen insanları böyle mi seversin yani?

«Bütün insanları sevmem ben. Bir insanı düzen de çarpıtmış olsa bağışlamam onu. Düzenin bokluğu bu deyip iyi gözle bakamam ona. Neden seni çarpıtmamış aynı düzen? Neden Nâzım'ı çarpıtmamış?»

Umut karşılık arıyordu besbelli. Lâfa ben girdim:

«Ama o da küçük burjuva...»

Kemal fare yakalamış bir kedi gibi keyifliydi:

«Lenin de küçük burjuvaydı ona bakarsan... Bir insan ki devrim için hayatını ortaya kor, yok küçük burjuvaydı, yok bürokrattı, diye tartışılmaz artık o... Nereden nereye geldik... İnci'den Lenin'e, Nâzım'a... Ayıp oluyor valla...»

Umut sert sert:

«İnci bir olaydır, dedi. Yadsıyamazsın.»

«Evet, tartışmaya değmez bir olay. Bırakalım nolur...»

«Demek bir insana ilgi göstermemiz, ona yardım etmemiz için illâki toplumcu kavgaya katkısı olması gerekir onun?»

Kemal koca koca güldü: Ayağa kalktı. Ellerini beline koyarak:

«Nolursun yapma Umut, dedi. Ben böyle bir şey söyleyecek kadar deli değilim. Ne ki bu İnci dediğin bitmiş, ölmüş bir insan. Sen yardım etmek istiyorsan illâki birine, gecekondulara git... Köyleri dolaş... Yalnız toplumcu olanlara yardım edilir diye bir şey söylemedim. Olur mu bu? Toplum-

culuğa karşı olana da yardım edilebilir. Elbet edilir. Ama tek bir kişiye yardım edicem diye gerçek hedef unutulmaz? Sana böyle bir şey demiyorum. Kendini bölüyorsun diyorum yalnız. Sonra bugün Türkiye'de toplumculuk yakaya takılan rozet gibi. Bütün yazarlar çizerler toplumcu bir kere. Bütün değilse bile bütüne yakını... Yazdığı nolursa olsun toplumcu... Sözgelimi adam kalkmış, Sartre gibi, Camus gibi döktürmüş... Bir yığın sıkıntı, bunalım falan filan... Ya da tutmuş Fransız gerçeküstücüleri gibi şiir yazmış... Ama sorarsan toplumcu... Peki nasıl toplumculuk bu? Nasıl?»

«Peki, dediğin yazarlar toplumcu şeyler yazsalar toplumcu olurlar mı?»

Kemal bir süre düşündü:

«Tabi olmazlar, dedi. Bir yazar, toplumcu edebî ürünler çok satıyor diye de toplumcu konuları işleyebilir. Ama gerçekte namuzsuzun biridir belki de. Yalancıdır, dolandırıcıdır, üçkâğıtçıdır. Yani, toplumculuğun esnaflığını yapar. Şimdi bunun şiş göbekli, kadayıf enseli karaborsacıdan ne ayrımı vardır yani? Üstelik böylesi daha da kötüdür. Çünkü kötü niyet söz konusudur. Kandırma söz konusudur. Madem toplumcu yazarsın kitabından kazandığın parayı inandığın düşünce uğruna harca bakalım. İnandığın partiye ya da örgüte; «Arkadaş bu kitaptan kazandığım sizindir desene...»

«Başka bir işi yoksa ya?»

«Dedim ya karın doyurma aracı bazıları için toplumculuk... Fiyakası da var. Ee, daha nolsun?»

Kemal gülümsüyordu. Bizi susturmuş olmanın mutluluğu vardı yüzünde.

Umut'un baş ucuna dikilip saçlarından öptü onu. İkisi de birbirine sevgiyle baktılar.

«Kırmadım ya seni Umut?»

«Öff, ne biçim söz bunlar? Niye kıracakmışın?»

Kemal'in karısıyla çocuğunu merak etmiştim.

«Hiç birbirimizi görmüyoruz, dedi. Ayrılmadık resmen. Galiba bir işe girmiş. Çocuğa da anneannesi bakıyormuş. Neyse...»

Bıyıklarını eliyle düzeltip:

«Ben kaçıyorum,» dedi. «Sizi şöyle bir göreyim demiştim. Özledim.»

Kucaklaştık. Öpüştük. Kemal'i bu son görüşüm olacaktı. Gittikten sonra Umut:

«Söyledikleri pek de yalan değil hani» dedi.

İnci'nin yanına girdik. Odada hamur kokusu gibi bir koku vardı. Midem bulandı. Camlar açılmamıştı sabahleyin besbelli. İnci uykulu gözlerle:

«Gitti mi?» dedi.

«Gitti» dedim.

«Komünist o. Biliyorum ben.»

Umut camı açtı. İçeriye serin, tatlı bir hava girdi.

«Ayla nerde?» dedim İnci'ye.

«Ben nerdeyim?» dedi.

«Karyolada uyuşuk uyuşuk yatıyorsun.»

«Kötü bir rüya gördüm. Hayırdır inşallah... Çok kötü... Bizim puşt evsahibi gelmiş iki polisle. Beni dövüyorlar önce. Eşyalarımı camdan aşağı atıyorlar. Bağırıyorum ama sesim çıkmıyor. O sıkıntıda Ahmedo Ayla'nın ayakkabılarını boyuyor. Umut bana bakıp gülümsüyor. Sen, «Yapmayın» diyorsun polislere. Sonra ben bi teneke benzin çıkarıyorum buzdolabından. «Buzdolabına da benzini kim koymuş acaba» diye düşünüyorum. «Herhalde Mahmut bey koymuştur,» diyorum. Bir kibrit, her şey cayır cayır yanıyor. Evsahibinin paltosu da tutuşuyor. Gülmek istiyorum, gülemiyorum. Yalnız telefon yanmıyor. Yanmaz telefonmuş benimki. Polisler camdan atıyorlar kendilerini. Ben de atıyorum. Ama düşmüyorum yere. Öyle havada asılı kalıyorum. Yangın durmadan bana yaklaşıyor... Öff...»

Umut üç gün görünmedi hiç. Gece de gelmedi Âdeta meraklanmıştım. «Bir haber bırakırdı. Yoksa başına bir iş mi geldi» diye düşünüyordum. Çünkü bu gibi şeyleri ihmal etmez, arkadaşını falan gönderirdi bana. İnci hiç oralı olmuyordu. Bir yol olsun Umut'u sormadı. Ahmet'in karşıki eczaneden borca aldığı sinir ilâçlarını içiyordu durmadan. Eskisine göre daha iyiydi. Yatakta pek görünmüyordu artık. Konuşuyor, gülüyor, daha çok da bağırıyordu. Benim, her

akşam getirdiğim yumurtaları iştahla yemeğe başlamıştı. Pijamaların sözünü ettiği yoktu nedense hiç. Umut üçüncü günün sonunda ortaklıkta görüldü. Saçlarını kısacık kestirmişti. Böyle daha küçük görünüyordu. İnci Umut'a hiç bir şey sormadı. Farkında bile değildi onun sanki. Kırılmış gibi bakıyordu. Umut:

«Aksaray'a götürecem pijamaları İnci abla, dedi. Önce bir otuz tane götüreyim de... Adam isterse hepsini götürürüz sonra...»

İnci hiç bir şey söylemedi. Bir şarkı mırıldanmaya başladı. Bana dönerek:

«Ayla bu evden gidecek artık, dedi. Kiraya vericem orasını ben. S...n gitsin. Para vermez, benim bir kırık ekmeğime de el atar. Dün akşam ekmek çalmış dolaptan. Koca bir ekmek vardı. Hepsini yemiş. Hırsız. Sonra ben yokken buraya erkek alır diye de korkuyorum. Gitsin... Gelince söyliycem. Çık diycem. Vakıf mı bura? Sen nerdeydin Umut?»

Umut afallamıştı.

«Yoktum. Gelmedim.»

«Biliyoruz olmadığını. Nerdeydin? Onu soruyoruz sana...»

«Yarın pijamaları alıp götürecem. Göreceksin, olacak bu sefer.»

Ayla bir gölge gibi süzüldü içeri. Yanında Müfettiş vardı. Karı koca gibi duruyorlardı kapının önünde. Resim çektireceklerdi sanki. Yüreğim cızz etti. «Ya kovarsa?» diye düşünüyordum Ayla'yı. Gözüm hep İnci'deydi.

Müfettiş her zamanki yılışıklığıyla:

«Yaşasın Pansiyon Huzur! diye bağırdı. Yaşasın Fenerbahçe!»

Ayla üstünü başını çıkardıktan sonra oturdu. Müfettiş İnci'ye:

«Hiç yüz vermiyorsun yani! diye çıkıştı. Bu gece benimle mi yattın?»

«Ayla'yla aşağıda karşılaştık. Kolkola çıktık. Değil mi Ayla?»

Sarhoştu. İnci sustukça soru yağmuruna tutuyordu onu. Bir ara Ayla'nın delik çoraplarına bakıp gülmeye başladı.

«Parmağı çıkmış, parmağı çıkmış... Ha, ha, ha...»

Ayla da şaşkınlıkla çorabına bakıyordu. Arada bir parmağını oynatıyor, sonra bizi süzüyordu. İnci:

«Bu akşam burda yer yok,» dedi, Müfettişe. «Ona göre.»

İnci sertti. Kızgın kızgın duruyordu. Müfettiş:

«Kalmayız, kalmayız, merak etme,» dedi. «Şunun çorabına bak... Hah, ha, ha...»

Ayla hiç sesini çıkarmadan duruyordu öyle. Müfettiş eğilip onun çoraptan dışarı fırlamış parmağını tuttu.

«Yok mu çorabın başka? Hah, hah, ha... Yok mu? Öğretmen dediğin böyle yırtık çorapla gezer mi? Hah, hah, ha, hah... Ne biçim öğretmensin sen? Sonra kazağının kolu da gitmiş. Şuna bak, hah, hah, ha, hah... Ayıp değil mi? Öğretmen örnek olacak her şeyiyle... Şu üstüne başına bak... Hah, hah, ha...»

İnci:

«Yeter! diye kükredi. Bırak şu zavallı kızı be! Başka insan bulamadın mı dalga geçecek? Bula bula o garibi mi buldun? Çekil ordan, çekil diyorum.»

«Ama İnci şu parmağa bak! Hah, hah, ha, ha, ha... Sinirlerim bozuldu valla... Bir öğretmen bu...»

«Eskiden öğretmenmiş o. Şimdi değil. Bırak şu kızı, bırak diyorum!»

Ayla, üzgün, utangaç bir suratla Müfettiş'e bakıyordu:

«Niye benimle alay ediyorsunuz yani? Ben eski bir öğretmenim, evet... Ama o zaman da böyleydim... Çoraplarım yırtıktı... Ne var bunda? Ne var? Ha?»

Müfettiş hâlâ gülüyordu:

«Bana şeyi hatırlattı... Şeyi... Ha, ha, ha... Yani valla bu akşam... Hah, hah, ha...»

Ayla ayağa kalkmış, perdede bir şey arıyordu. Buldu. Tam yerine otururken Müfettiş sandalyeyi çekiverdi altından. Sırtüstü yere düştü Ayla. Gülmek mi ağlamak mı gerek kestiremedi bir zaman. Düşerken her yerleri açılmıştı. Olduğu yerden kalkamıyordu. Bu kez İnci de başladı gülmeye:

«Şu pansiyona akıllı adam gelmiyecek mi acaba? Hep böyle zırdeliler mi gelecek?»

Müfettiş:

«Öğretmen hanımı düşürdüm!» dedi.

Bu pansiyonda en ifrit olduğum adam bu Müfettişti. Ne de sık geliyordu. Onu görür görmez tüylerim diken diken oluyor, bütün sevincim sönüyordu. İçimden, «Hay seni müfettiş yapanın...» diye sövüp duruyordum. Matbaacı Ali'ye vurduğu o iki tokadı unutamamıştım hâlâ.

«Ayla'yı lütfen rahat bırakınız!» dedim.

«Neşelenmek istiyorum bu akşam, sayın... adınız?»

«Arif.»

«Sayın Arif bey... Arif olan anlar tabiî... Hah, hah, hah, ha... Gerçekten öğretmenin durumu zor şu zamanda... Siz de öğretmendiniz, değil mi? Ayla'nın çoraplarına bakın... Hah, hah, hah... İnci senin pijaman noldu? Ha? Pijama... Satamadın mı yoksa? Neyse, kendin giyersin... Hah, hah, ha...»

Müfettişin gülmesi bıçak gibi kesildi. Gözleri iri iri oldu. Yutkunuyordu habire. Sağına soluna bakıyor, ceplerini yırtacak gibi karıştırıyordu. Bir ara yere uzanıp karyolanın altına baktı. Bir şey arıyordu besbelli. Ama deli divane gibiydi. Beyninden vurulmuşa dönmüştü. Hepimiz ona bakıyorduk. Ayla'ya:

«Sen mi aldın dedi. Yoksa sen mi aldın? Ha, kız sen mi aldın? Beş yüz liram vardı cebimde... Yok... Çaldı... Bu çaldı... Cebimdeydi yolda... Elimle mıncıklayıp duruyordum. Gıcır gıcır beş yüzlük... Koluma girdin ya o zaman...»

Ayla:

«Yaptığınız hakaretler yeter artık, dedi. Çok oldunuz artık. Ben onurlu bir insanım...»

Ayla'yı ilk kez böyle dik, sert görmüştüm. Bir bakıma hoşuma gitti. Ayağa kalkmış, Müfettişin üstüne sıçrayacak gibiydi. «Bravo, dedim içimden. Böyle ol işte.» Müfettişin dünya umurunda değildi. Dört dönüyordu. Mekanik davranışlarla oradan oraya sıçrıyor, pazenlerin arasına, şiltelerin altına bakıyordu. Bir ara Ayla'nın ceplerini karıştırmaya başladı:

«Söyle nereye koydun? Nereye koydun parayı? Polise haber veririm bak. Gıcır gıcır beş yüzlük... Hiç bir yerde para çıkarmadım ben...»

Ayla odanın köşesine çekildi. Korkmuştu polis sözünü duyunca.

«Davacıyız senden, dedim. Hırsız yaptın bizi. Bırak şu kızı diyorum sana. Başlatırsın parandan şimdi. Ne boktan adamsın sen.»

Umut:

«Adam değil, hoşaf!» dedi.

Müfettiş titriyordu. Beti benzi uçmuştu. Eli ayağı birbirine dolaşıyor, saçma sapan şeyler söylüyordu:

«Beş yüz lira bu... Boru değil... Kim aldı peki? Para çıkmazsa yangın var diye bağırırım! Valla bağırırım!»

İnci:

«Her gelişinde bi bokluk çıkarırsın be! dedi. Gel birlikte bağıralım yangın var, diye. Hadi...»

Müfettiş geniş geniş gülümsedi:

«Tüh, kafaya bak bendeki! Kafa değil sepet!»

Ayakkabısını çıkardı, çorabının içinden kirli pembe bir beşyüzlüğü usul usul çekti. Parayı öpüp özenle cüzdanına koydu.

«Hayret yani... Özür dilerim Ayla... Hocanım... Özür dilerim... Şu bizim işler hiç akıl koymuyor insanda... Bir keresinde para çaldırdım da ben, artık yoğurdu üfleyerek yiyorum. Özür dilerim... İnci... Bu akşam ne yedim, biliyor musun? Ançuez... Hah, hah, ha... Hiç duymuş muydun adını?»

«Senin kendi adını duyduğundan daha çok duymuştum. Bizi babamız ançuezle beslerdi oğlum... Görmemiş ayı...»

«Pijamaları satamıyorsun ya... Oh, ya... Elinde kaldı ya... Oh ya...»

İnci ok gibi atladı Müfettişin üstüne. Saçlarından tutmuş çekiyor, yarı şaka yarı ciddî tokat atıyordu. Ayla sahi sanmış, heyecanlanmıştı:

«Yapma İnci abla, yazık, diye inliyordu. Vurma, vurma nolur...»

Umut Aksaray'daki dükkâna gidip gelmişti. Dükkân sahibi pijama başına on yedi buçuk lira verdiği için geri getirmişti pijamaları. Yedi pijama satmıştı bu ara:

«Yolda durdum. Açtım valizi. İşportacı gibi yedi pijama sattım.

Tam yirmi beşten. Nasıl İnci abla? İyi mi? Al sana yüz yetmiş beş lira...»

İnci küplere biniyordu. Vay efendim, perakende pijama satılır mıymış? Değil yirmi beş, ister elli beş de verseler satmamalıymış! Kendisi toptancıymış. Umut eziliyor, büzülüyor, hiç bir şey söyliyemiyordu. Yüzü kıpkırmızı olmuştu.

«Çocuk senin iyiliğin için yapmış, dedim. Kötü mü yani? Topu topu yüz pijaman var elinde? Dikişçilerin paralarını bile doğru dürüst vermedin hâlâ...»

İnci'nin beni dinlediği yoktu. Umut'a uşağına bağırır gibi bağırıyordu. Gerçekten çok öfkelenmişti. Onun Umut'la hiç böyle konuştuğunu görmemiştim. Sonra sonra duruldu. Sesi çıkmaz oldu. Kuzulaştı. Kafası bazı şeylere yatmıştı ola ki, Umut'un yanına oturup onun ellerini, yüzünü, saçlarını sevmeye başladı.

«Umut'um benim... Kusuruma bakma sen... Çok sinirli oldum bugünlerde... Kırdım mı seni? Satmasan iyi olurdu tabiî... Serileri bozdun... Bozdun serileri...»

«Bilsem satmazdım! Ne biliyim? Sevinirsin diye düşündüm. Eline üç beş kuruş geçer diye düşündüm. Aksaray'da sormadığım tuhafiyeci kalmadı. Kimi büyük pijama istiyor, kimi de geçti sezon diyor. Yazlık istiyor yani.»

«Ne yapıcaz bu parayı şimdi? Kira mı verecez? Karılara mı dağıtacak? Yoksa elektrik parası mı yatıracaz? Dün sen yokken geldi herifçioğlu. Kesti ışığı tabiî. Yalvar yakar tekrar açtırdım. Ama söz aldı benden. Arasıra gelecek buraya. Yoksa ksecekti ışığı... Peki demesem kesecekti... Açtırmak için bir o kadar para vermek gerek sonra...»

İnci başını sallayıp sallayıp gülüyordu:

«Ulan kocasızlık ne kötü be! Yalnız gören, tamam diyor, bundan iş çıkarırız. Gel hemen yatağa... Hamamcı bile, tahsildar bile... Hadi siktir lan desem gitti bizim elektrik! Ena-

yi miyim? Der miyim? «Tamam canım, tamam, dedim. Ne zaman istersen buyur gel.» İnan, benim oğlum yaşında. Keyiflendi seninki. Pis pis sırıttı. Bıyıklarını şöyle bir burdu gözlerimin içine bakarak. Onu şimdi bir iki oyalıycam. Parayı verip ödeyince binecem tepesine. Önce güzel bir dayak. Yer misin yemez misin! Sonra gidip şikâyet edicem. Ben yalnızım ha? Açbuldun beni ha? Garip ha?»

İnci gitgide sinirleniyordu. Ayla:

«Ne dedi İnci abla yani? Yatalım mı? dedi diye sordu. Yakışıklı mıydı bari?»

«Kerkenez gibiydi. Ben neler gördüm kızım. Tam on üç tane. Hele bir Zeki vardı, nah dam gibi. Almanya'daki Azmi de öyleydi. Cam mühendisi... Şizofrenli... Sen kimsin lan kerkenez? Bir karış boyun var bızır kadar! Ben yalnızım diye, açım diye ha? Önce elektrik parasını ödiycem. Evet Umut, çok iyi etmişsin! Önce elektrik parasını yatırcam. Hamamcı... Ulan hamamcı sen görürsün! Ama bi şey demedim tabiî. «Tamam yavrum tamam!» dedim. Çok iyi etmişsin Umut! Birazıyla da gazeteye ilân... Kiracı için...»

Umut, ben, Ayla birbirimize bakıştık. Yer yoktu çünkü. Demek Ayla'yı atmayı koymuştu kafasına.

Ayla:

«Yer yok ki, diye gülümsedi. Nereye alacaksın İnci abla?»

«Ben biliyorum nereye alacağımı. Ben biliyorum. Kirayı vermem gerek. Ev sahibi atar sonra. İcraya verir. Geçen yıl Almanya'dan kardeşim geldi. Benim küçüğüm... Yusuf... «Yusuf ulan ayda elli mark göndersene bana» dedim. Durdu, düşündü: «İdare et abla, idare et» dedi. Söylediğime utandım. Bin pişman oldum. İnsanın eşi dostu, anası babası, kardeşi, her şeyi, her şeyi para... Ondan daha büyük dost yok... Her yardımına koşar, elinden tutar, namarde düşürmez seni... Bunu şimdi anladım... İş işten geçtikten sonra... Anam bellendikten sonra...»

İnci, yüz yetmiş beş lirayı sayıyordu durmadan. Her sayıştan sonra yüzüne gözüne sürüyordu paraları.

«Oh, ne güzel kokuyor! Leş gibi kokuyor ama güzel kokuyor! İnsanın içi gıdıklanıyor valla!»

Bir, iki, üç, beş... Belki yirmi boy saydı. Usanmıştı artık. Tuttu fırlattı masaya doğru.

«Demek Aksaray'a da veremedik ha? Hayırdır inşallah... Bütün kapılar kapanmış... Üç tane pijamayı satamıyoruz... Başbakana tel çekicem!»

«Pijamaları ona mı sattıracaksın yoksa?» dedim.

«Yardım etsin bana. Acımdan ölecem mi ben yani?»

«Çalış, der. Yaşın kırkbeş daha...»

«Çalışamıyorum... Hastayım... Nevrasteni geçirdim... Orospuluk mu yapalım yani? Arif bey, nolur bir koca bul bana be!»

Gülmekten başka bir şey gelmiyordu elimden artık. Gözlerini daha da zavallılaştırıp ikide bir:

«Bir koca bul bana» demesi gıdıklıyordu âdeta beni. Umut:

«Niye nevrastani geçirdin, dedi. Âşık falan mı oldun yoksa?»

«Ne aşkı ulan! Salak mıyım ben? Zeki sıçtı ağzıma... Almanya'daki kardeşimin yanına gitmiştim on beş günlüğüne. Geldim ki evde toplu iğne bırakmamış... Ruhî şok geçirdim evin o durumunu görünce... Düştüm bayıldım... Nelerim yoktu ki... Zeki... Ama öcümü aldım... Mahkemelerde süründürdüm puştu... Dört buçuk yıl hapis yedi... Temyiz etti... Temyizden karar gelmeden geberip gitti ...Kanserden... Mezarına sıçtım... Günlerce mezarına sıçtım... Şimdi benim de bir katım olurdu... Benim de bir telefonum olurdu... Ama bak ki kıçı boklu tahsildarlara ışığı kestirmemek için umut verir olduk... Eyvallah dedik bazı şeylere... Şimdi iyiyim yine... Daha önce... Burayı pansiyon olarak açmazdan önce... İnan, kafeterya gibi yerlerin çöp sepetlerinden artık bulur yerdim gizli gizli... Bir keresinde... Bir keresinde, yaşlı, gözlüklü adamın biri kolumdan tuttu. «Gel kızım gel, seni doyurayım» dedi bana. Kendisi de sandiviç yiyordu. Doyurdu beni gerçekten. Dört tane salamlı sandiviç yedim. İki ayran. Fırtına gibi yedim. Herifin beni bir seyredişi vardı, ölürsün. Ama benim dünya umurumda değildi. Sonra benden hiç bir şey istemedi ha... Ben önce öyle düşündüm. Her halde sulanacak

falan diye ...«Benim de senin gibi kızım var» dedi. Yani beni doyururken kendi kızını doyurmuş gibi oluyordu hırbo. Kendini düşünmeden hiç bir şey yapılmıyor şu dünyada be! Sulanmadı ama... Valla, sulansaydı da ses etmezdim... Öyle açtım ki... Bir de cıgara istedim. Verdi. Umut... Yüz yetmiş beşin ellisiyle bir ilân ver benim için. Olur mu? Aynı geçen seferki gibi... İyi etmişsin pijamaları sattığına. Belki Kaptanın evlenme teklifini kabul ederim. Ha, ediyim mi? Ne dersin Umut?... Arif bey?... Ne dersin.»

«Et tabiî.»

«Keşke on yedi buçuktan hepsini verseydin. Umut! Paramızı alırdık hiç olmazsa. Pazenleri veren Yahudi gelirse, yandık. Ama boş ver, vermeseydi gâvur! Canımı alacak değil ya! Evsahibi gelirse kötü işte! Umut, unutma... Hemen ver ilânı... Al şu elliyi...»

Umut pijamaları İstiklâl caddesinde satmaya başladı. Eninde sonunda razı olmuştu buna İnci. Akşam saat beşte, çalışanların tam dağılma saatinde çıkıyordu caddeye. Kilise sokağının caddedeki ucuna yerleştiriyordu valizi. Ben dükkânı tezgâhtar cocuğa bırakıp yanına geliyordum bazı bazı. Boyacı Ahmet karşıki kaldırımda, matbaacı Ali aynı kaldırımın yirmi metre yukarısında belediye memuru gözetliyorlardı. Görür görmez haber vereceklerdi ıslıkla. Daha önceden ikisi de bu işin eğitimini yapmışlardı Pansiyonda. Ali iyi ıslık çalıyor, gelgelelim Ahmet beceremiyordu bir türlü. İnci parmaklarını ağzına sokup «Ulan böyle çalacaksın işte!» diyor ama kendi de çalamıyordu. Bir yığın tükürük savruluyordu ağzından. En iyi Umut beceriyordu ıslık çalmayı. Sonunda Ahmet de öğrendi. Umut usta bir işportacı gibi bağırıp çağırıyordu durmadan. Ama gelen giden yoktu pek. Bazı kadınlar şöyle bir bakıyor, sonra çekip gidiyordu. Boyacı Ahmet nöbet tutan erler gibiydi. Yirmi metrelik bir yerde habire volta atıyordu. Onu gördükçe gülmemek için zor tutuyordum kendimi. Üç günde on iki pijama satıldı. Dördüncü gün İnci de gelmişti Umut'un yanına. Öyle dikilmiş duruyordu

valizin başında. Üstünde yine o eski model bol mu bol deri ceket, gözlerinde yuvarlak gözlükler vardı. Nedense o bütün şıklığını bu iki şeye bağlar, deri ceketi giyip gözlükleri de taktı mı kendinin çok şık olduğunu sanırdı. Ortalık iyice kararmıştı ki, Ahmet deli gibi girdi dükkâna:

«Belediye memurları pijamaları alıyorlar, koş!» dedi.

Hemen indim. Ortalık anababa günüydü. Üç memurdan biri valizi almış, öteki ikisi Umut'u götürüyordu. Pijamaların birkaçı yerlerdeydi. İnci memurların kollarından tutmuş:

«Bırakın onu... Verin pijamalarımı... Ekmek param benim onlar...» diye bağırıyordu. Ben girdim araya. Memurların en yaşlısına durumu anlattım. Bir daha satmayacağımıza söz verdim. İnci'nin durumunu birkaç sözle duyurdum. Ama adam Nuh diyor peygamber demiyordu. İkide bir söylediği:

«Yasak efendim... Belediye kanunları gereğince...»

Matbaacı Ali yalvar yakar oluyordu:

«Bay memur, birer tane sizin çocuklara verelim de bırakın nolur...»

İnci adamların kollarını bırakmıyordu. Birara yere düştü. Üstü başı çamur oldu hep:

«Ulan ekmek parası bu, diye bağırıyordu. Ekmek parası!...»

Gözlükleri düşmüştü. Ben aldım verdim. Sövmeye başladı.

«Aman sus!» dedim.

Ne ki dinlediği yoktu. Ver ediyordu küfürü.

Umut'la İnci'yi bir arabaya koyup pijamalarla birlikte götürdüler.

Pansiyona vardığımda İnci'nin kahkahasından geçilmiyordu. Bir gülüp bir söylüyordu. Üç beş saat önce yerlerde sürüklenen, ana avrat söven İnci'nin yerinde yeller esiyordu şimdi.

«Kurtardık pijaaları, diye patladı. Kurtardık... Yalnız iki kayıp var... O arada düştü herhalde... Uyanığın biri aldı...»

«Noldu, anlatın bakalım» dedim.

Umut kıskıs gülüyordu. İnci:

«İyi badire atlattık yani be, dedi. Önce yalvardım malvardım para etmedi. Ondan sonra pars gibi atladım üstlerine. Deliyim ben be dedim. Pıss... İnan korktular... Valiye çıkacam dedim. Başbakana tel çekicem, dedim. Ben en çok neden korktum biliyor musun? Umut'u döveceklerinden... Çünkü çekerler köşeye, basarlar dayağı... Bundan çok korktum. Ama şu iki hıyarın yüzünden... Sözde gözcü koyduk bunları...»

Ahmet; üzgün üzgün:

«Nasıl oldu ben de anlamadım İnci abla, dedi. Herifçioğulları sanki gökten indiler!»

«Fıstık gibi karılara dalmıştın tabiî!»

«Valla değil!... Cin gibi gözlüyordum sağı solu... Ama işte...»

Matbaacı Ali:

«Valla İnci, ben sinemanın afişlerine bakıyordum, diye söylendi. Kusura bakma. Canım sıkılmıştı dikile dikile artık. Neyse, kurtardın ya pijamaları...»

İnci gülerek:

«İkinizin de görevine son veriyorum!» dedi.

Ortalığı bir sessizlik bürüdü. Kimse konuşmuyordu. İnci başını eğmiş, düşünmeğe başlamıştı. Camın aralığından esen rüzgâr perdeyi oynatıyordu yavaş yavaş. Ayla yoktu. Radyoda bir ses «Ahlâk Dersi» veriyordu. Kapattım. Boyacı Ahmet'in soluk alıp verirken burnundan çıkan sesi bile duyulabiliyordu artık. İnci:

«Bir şanssızlıktır gidiyor, dedi. Nolacak bakalım? Onca didin, uğraş, kes, dik; sıfır... Tarlabaşı'nda muska yapan bir kadın varmış, ona muska yaptıracam. Haçik dedi. Gâvura bizim bir muska yapmış, müşteriden geçilmez olmuş dükkânın içinde, Şimdi zengin. En azından bir beş yüz bini var...»

Ali:

«Bana da yaptır İnci bi tane.» dedi.

«Seni muska da iflah etmez Ali bey!»

«Eder, eder... Belki durumu düzeltirim biraz... Valla...»

Umut:

«Yaptırabiliyorsan bi de Türkiye için yaptır da hepimiz kurtulalım oldu olacak!» dedi.

«Yaptıracam muska... Yenicem bu kör şansı... Nolursa olsun yaptıracam... Haçik zengin oldu... Başka çare yok...»

Ahmet derin derin soluyordu. Arada bir küt küt öksürüyor, balgam çıkarmak istiyor, çıkaramıyordu. Gözleri kıpkırmızı olmuştu. İlk kez böyle görüyordum onu. İnci:

«Tuttu yine derdin.» dedi.

«Astım mı?» dedim.

«Astımı var. İki yolun ağzında, karda kışta, sabah akşam oturursan böyle olur işte...»

Çok zorlanıyordu. Rengi kül gibi olmuştu. Konuşamıyordu. Ayla'nın karyolasına yatırıp arkasına büyük bir yastık koyduk. İnci:

«Meraklanacak bir şey değil, sık sık gelir kriz ona,» dedi.

«İlâç falan alıyor musun?» diye sordum Ahmet'e.

Gözüyle «evet» dedi. Yatamıyordu. Doğruldu. Omuzlarını çekmiş, bütün gücüyle soluk almaya çalışıyordu. İki kolunu iki değnek gibi yatağa dayamıştı. Bir ara kesik kesik:

«Dumandan oldu,» dedi.

«Sıcak bir şey yapsak içirsek... Çay falan gibi...»

Umut çay yapıp Ahmet'e içirdi. İnci durmadan «İç, iç» diyordu. Ama Ahmet çayı yudumlarken ölecekmiş gibi zorlanıyordu. Türlü sesler çıkıyordu göğüs boşluğundan. Körük gibi kabarıyordu vücudunun üst yanı. Matbaacı Ali hiç oralı değildi. Öndeki camı açıp perdeyi kıvırdım. Ahmet'in krizi bir saate yakın sürdü. Sonra rahatsız bir uykuya daldı. Uyandığında hâlâ doğru dürüst soluk alamıyordu.

«Ne pis derttir bu, dedi. Ne pis derttir. Şu sokakta kaptık işte. Gidiyim ben... Hadi eyvallah...»

Umut:

«Ben götüreyim seni istersen?» dedi.

«Yok canım, giderim kendim... Hadi eyvallah... İnci, üzme kendini... Satarız biz onları Umut'la İnci abla, valla... Ev ev dolaşır satarız...»

Kapının hemen dibinde başlayan merdivenlerin karanlığı Boyacı Ahmet'i bir anda yutuverdi.

Kemal'in ölümünü gazetede okuyunca beynimden vurulmuşa döndüm. Hemen aklıma Umut geldi. Herhalde duymuştur diye düşündüm. Bütün gün çıkmadı aklımdan. Bir grev yerinde işçilere bildiri dağıtırken patronun bir adamı tarafından tabancayla vurulmuştu. Tartışmayla başlayan kavga ölümle sonuçlanmıştı gazeteye göre. Gözümün önünden hiç gitmiyordu. İnce, uzun boyluydu. Kavrulmuş gibi bir teni vardı. Bıyıkları hayli gürdü. Karısını, oğlunu düşündüm.

Pansiyona vardığımda, Umut, Ayla, İnci kahve içiyorlardı. Umut oldukça keyifliydi. Duymamıştı besbelli.

«Keyfiniz yerinde, dedim. Allah versin.»

«Hamamcıya kahve aldırdım, dedi İnci. Yüz gram... Sana da yapayım mı?»

«Hayır.»

Kemal'in ölümünü söylememeyi düşündüm önce. Biliyordum çok üzülecekti Umut. Uzun uzun kendimle savaştım. Sonunda:

«Umut, sana bir şey söyliyeceğim ama üzülmiyeceksin,» dedim.

«Ne? dedi. Çok mu kötü? Diyalektiğe aykırı bir şey olamaz ki!»

«Gazetede okudum bugün, Kemal'i vurmuşlar bizim...»

Ayla korkunç bir çığlık attı. İnci'nin gözleri iri iri oldu. Umut'un yüzüne sümük gibi bir gülümseme yapışmış gitmek bilmiyordu. Gazeteyi çıkarıp verdim Umut'a.

«İşte şurda?»

Dalgın dalgın okudu. Kulağıma fısıldar gibi:

«Çok kötü yahu, çok kötü!» dedi.

İnci kaptı gazeteyi. Okuduktan sonra:

«Fena bir oğlan değildi, dedi. Borcuna sağlamdı. Ama benim pijamalara hiç yardımı olmadı. Komünistti, değil mi Umut? Komünist olduğu için vurmuşlardır muhakkak. Allah rahmet eylesin...»

Umut bir gölge gibi kendi odasına süzüldü. Biraz sonra ben de gittim. Yatağa sırtüstü yatmış tavana bakıyordu. Yanakları ıpıslaktı.

«Madem diyalektiğe aykırı değil hiç bir şey, neden ağlıyorsun?» dedim.

«Öyle işte, dedi. Ağlıyorum. Bazı şeyler anlatılmıyor...»

«Ağlama hadi, dedim, çocuklar gibi...»

İnci kapıyı açmış ürkek ürkek bize bakıyordu. Arkasında Ayla da vardı. İkisi de karyolanın yanına geldiler. Umut ağlamasını kesmişti. Öyle bir süre durduk. Sonunda İnci:

«Kemal bir gün şöyle demişti bana siz yokken...» dedi. Susmuştu.

«Eee?» dedim.

«Bana basbayağı hakaret etmişti canım... «Açsın ama çalışmıyorsun, dedi. Aç olduğun halde çalışmıyorsun... Çünkü çalışmayı küçük gören burjuvalara özeniyorsun... Onlar gibi çalışmadan yaşamak istiyorsun.» Doğru dedim değil mi? Borjuva, değil, burjuva... Neler öğrendik sizlerden be! Ben küçük burjuvaymışım... O zaman çok canım sıkılmıştı bu sözlere. Hele o küçük sözüne... «Seni ilgilendirmez Kemal, demiştim. Sen kendi işine bak.» Yo, yo... Karısıyla çocuğunu bırakmıyacaktı ortada... Ben böylesine adam demem... İşte gördü gününü... Karının bedduası tuttu anlaşılan... Komünistti değil mi?»

İnci sayıklar gibi kendi kendine konuşup duruyordu. Umut:

«Nolursun İnci abla, bırak!» dedi.

Ayla durmadan:

«Vay Kemal, vay Kemalcik!» diyordu.

Umut:

«Ben biraz dolaşacam,» deyip evden çıktı.

İnci bildiğini okuyordu hep:

«Öyle olur işte... Bırakır mı karısını, çocuğunu... Al işte... Erkek adam çoluğunu çocuğunu bırakmaz ortada... Ben neymişim? Küçük burjuvaymışım... İş yapmasını sevmezmişim... Açmışım ama çalışmazmışım... Öyle olur işte... Oh oldu... İyi oldu... Geberdi...»

«Nolursun yapma!» dedim. Ölmüşün ardından konuşulur mu?»

Umut'un gitmesiyle dönmesi bir oldu. Ne yapacağını bilmez bir durumu vardı. Şaşkın gibiydi. Onu ilk kez böyle kararsız, ürkek görüyordum.

Sanki bir yeri ağrıyordu. Konuşmuş olmak için:

«Son ne zaman görmüştün?» dedim.

«On gün önce. Bana çay ısmarladı. Ordan burdan çene çaldık. Karısına, oğluna çok üzülüyordu. Yaptığı işin doğruluğundan kuşkulu gibiydi. Bir ara şöyle dedi: «Sapsız bir bıçak... Üstelik iki yanı da keskin... Ne yapsan, ne etsen kanatıyor...» Acaba Nâzım da ağlamış mıdır hayatında hiç?»

«Belki.»

İnci'nin cinleri yine başındaydı. Elektrik parasını yatırmış, genç tahsildarın gelmesini bekliyordu.

«Ah, bir gelse, diyordu, bir gelse... Gelse de görse gününü... Anlasa bana sulanmanın nolduğunu... Yalnız buldu beni... Parasız buldu... Elektrik parasını veremeyen kadın ne yapar? Orasını verir ha? Para veremezse orasını verir, öyle mi? Görür o...»

Yoldan yaşlı dilencinin sesi geliyordu. Her sabah bağırırdı böyle. «Öleceğiz Hanifeciğim!» Bıkmıştık onun bu «Öleceğiz Hanifeciğim»lerinden. Birisi ona söz atmaya görsün, hemen yapıştırırdı: «Öleceğiz Hanifeciğim!» İnci camı açmış, aşağılara bakıyordu.

«Elektrikçiyi mi arıyorsun?» dedim.

«Yok Cemil'e bakıyorum... Hey, Cemil, Cemil!...»

«Bırak şunu be...»

«Dur hele, gelsin... Gel Cemil, gel... Çık yukarı...»

Cemil birkaç dakka sonra geldi. Üstü başı korkunçtu. Lime limeydi urbaları. Pantolonu parçalanmış, bacakları görünüyordu.

«İçeri girme Cemil... Kapının önünde dur... Sende bit, mit de vardır...»

İnci kuru bir ekmek parçasını Cemil'e uzatarak:

«Ye, ye de kuvvetlen benim gibi, dedi. Çiroz olmuşsun açlıktan.»

Cemil ekmeği bir kemik gibi katur kutur çiğneyip yuttu. Sonra elinin tersiyle ağzını sildi. İnci:

«Amma da bayatmış ekmek ha! diyordu. Ama iyi çiğnedin, aferin Cemil! Sakın gireyim deme içeri. Sonra ekmek vermem bi da sana.»

Cemil, kapının önünde durmasına karşılık, odanın havasını değiştirmişti. Öğürtücü bir kokuydu bu.

«Boğulacam, dedim... Leş gibi kokuyor sanki...»

Ağzımdan çıkmıştı. Cemil gözlerini bana dikip hayın hayın gülümsedi. Gözlerinden yırtıcı bir hayvan bakıyor gibiydi. İçim ürperdi. Ayakları ayaklıktan çıkmış iki tosbağa olmuştu. Hart hart kaşınıyordu.

«Su,» dedi İnci'ye. «Su ver İnci abla!»

«Su yok sana... Önce bir şarkı söyle bakalım.. »

Şarkı sözünü duyar duymaz başladı Cemil. Şarkı değil homurtuydu bu. Arada bir diliyle de saz çalar gibi yapıyordu gözlerini yumup. İnci:

«Yeter! dedi. Al suyunu da iç bakalım!»

Cemil tası başına dikip suyu içti. Arta kalanı da kafasından aşağı döktü.

«Öleceğiz hanifeciğim!»

Sonra merdivenden aşağı başladı seğirtmeye.

«Gel Cemil! Cemil gel!»

Cemil geldi. İnci elindeki çocuk pijamasını ona verdi:

«Hadi bakalım, yallah!»

«Öleceğiz hanifeciğim!»

İçeri girdik. Ayla ile Umut kalkmamışlardı daha.

«Niye verdin pijama?» dedim. «Daha doğrusu niye çağırdın?»

«O gün elektrikçiyle birlikte geldi bu...»

«Eee, nolmuş gelmişse?»

«Ne biliyim, öyle işte...»

«Peki o pijamayı niye verdin? Ne işine yarar ki?»

«O gün çok istedi benden. Elimde düğmelerini diktiğim bir pijama vardı. Yalvar yakar oldu. Bu çocuk delisidir, biliyor musun? Yolda bir çocuk görmesin, hemen gider sever. Dilendiği paraları... Yo, yo, para falan dilenmez... Herkes

görür onu... Çocuklara çukulatalar alır... Ama öyle niyeti yoktur ha... O pijamayı bilmem ne yapar? Verdim işte... Belki de çocuk sever gibi sever gece gündüz... Bir insanı bir an için de olsa mutlu etmek ne güzel şey, de mi? O gün o kadar yalvardı ki... Vermedim... Sonradan içim yandı... Keşke verseydim, dedim. Nolacak, bir pijama alt yanı... Öyle değil mi?»

«Öyle tabiî...»

«O gün elektrikçinin hemen arkasından geldi... Acaba dedim... Ah, bir gelse şu it, ah bir gelse...»

Ayla'yla Umut kalkmışlardı. O gün Umut pijamaları sokak sokak dolaştırıp öyle satacaktı. Evlere gidecekti. Ayla:

«Ben de geliyim seninle, dedi. Ne de olsa kadınım. Daha çok güven uyandırırım. Erkek görünce çok kişi açmaz kapıyı. Ya da açar açmaz kapatıverir. Olur mu?»

İnci:

«Doğru, dedi. Birlikte gidin. İyi akıl ettin kız Ayla. Tamam. Şimdilik kırk tane koyun valize. Ha?»

Umut'la Ayla saat ona doğru evden çıktılar. İnci her ikisini de yanaklarından öpüp başarılar diledi:

«Satmadan gelmeyin ha, almam sizi içeri sonra!»

Evde ikimiz kalmıştık. Akşama kadar elektrikçiyi düşündü. Koca bir sopa bulmuştu bir yerden. Durmadan onu eline alıyor:

«İşte bununla dövücem onu!» diyordu. «O gün niye Cemil onun arkasından geldi acaba?»

Bu sözleri belki bin kez söyledi. Bir satır gazete okutmuyordu bana. Usanmıştım artık.

«Nolursun bırak şu elektrikçiyi, dedim. Bugün pazar, gelmez o. Takma kafanı...»

«Açım diye, yalnızım diye... Kaptan'la evlensem bari... Ha evleneyim mi? Evsahibi evden çıkarırsa? Yo yo, muhakkak evlenmemem gerek... Alamanya'ya mektup yazıyım mı? Ha yazıyım mı? Yazmıyım diyi mi? Şu pijamalar satılsa, nolur! Yine de ferehlardım biraz. Hepsini diktirip satsam zengin olurum. Telefon alırım o zaman.

«Alo, buyrun efendim... Evet, evet... Ne güzel şey şu telefon be!»

Çıldırmak işten değildi. Akşamın yedisine kadar sürdü bu. Umut'la Ayla gelmişlerdi. İkisinin de yüzü asıktı. İnci telâşla:

«Yine bok mu?» dedi.

«Dört tane satabildik, dedi Umut. Ayağına götürdün mü beğenmiyor kimse.»

İnci birden:

«Allah yok, diye bağırdı. Allah yok! Allah yok! Olsa, bunlar olmaz... Bunların hiç biri olmaz...»

Üçümüz de ne yapacağımızı şaşırmıştık. Gerçekten de bir şanssızlıktır gidiyordu. İnci'yi susturamıyorduk. Umut'la Ayla yalvarıyorlardı:

«Nolur İnci abla yapma, biz bi da gidecez...» diyorlardı.

Ama söz dinleyen kimdi? Bildiğini okuyordu durmadan İnci:

««Yok, yok diyorum size... Yok... Varsa anamı s...ler... Şimdiye kadar inandım... Ama artık inanmıyorum... Yok, yok...»

İnci odanın içinde dört dönüyordu.

«İyi be, yoksa yok, dedim. Otur şuraya, sıktın artık!»

Oturdu. Kafasını avuçlarının arasına alıp bağıra bağıra ağlamaya başladı. Bir çocuk gibi yürekten sarsıla sarsıla ağlıyordu. Umutların yok olması, elde olan bir şeyin yok olmasından daha kötüydü elbet. Acımıştım.

«Yapma İnci, dedim, yapma. Nolursun sus. Bir çare bulunur elbet. Üzme kendini. Çocuk çocuk olma...»

Kimse konuşmuyordu. Arada bir «hıkk» diye İnci'nin içten içten ağlaması duyuluyordu.

«Ben ne yaptım Allaha? Ne yaptım ben? Neden uğraşıyor benimle? Suçum ne?»

İnci Allaha çattıktan sonra Umut'la Ayla'ya da yüklendi. Beceriksizdiler. Ellerinden hiç bir iş gelmiyordu. Madem satamıyacaklardı, ne diye alıp götürmüşlerdi. Hele şu Umut... Ne elinden bir iş gelmeyen çocuktu: Oyuncak mıydı pijamalar yani? Dalga geçecek başkasını bulsunlardı. Umut sessiz sessiz duruyordu öyle. Donmuş gibiydi.

«Çok ayıp İnci, dedim, çok ayıp! Bu kadar didindi, çırpındı çocuk... Sen kalkmışsın böyle konuşuyorsun... Hadi teşekkür etmiyorsun, bunları deme bari... Valla çok ayıp...»

«Peki ne yapıcam ben? Ne yapıcam, onu söyle? Ben ne yapıcam?»

Umut da Ayla da suçlu suçlu duruyorlar, ne diyeceklerini bilemiyorlardı. Bir ara Umut:

«İnci abla da haklı, dedi. Ama kolay olmuyor işte. Kaç boy giriştik satmaya, olmadı. Ne ki bırakmıyacağız ardını. Satıncaya kadar...»

«İnanmıyorum hiç bir şeye ben artık. Yalan söylüyorsunuz. Dolaştınız dolaştınız geldiniz buraya. Birkaç kapı çaldınız, o kadar... Yalan... Bütün insanlar yalancı, iğrenç, namussuz!..»

Artık ne söylesek boştu. Ayla bir yana. Umut'a söylenemezdi bu sözler. Çünkü her şeye ben tanıktım. Babası anası bile bunca yardım etmezdi kimseye. Umut'un yüzünde hiç de öyle kırılmışlık falan okunmuyordu.

İnci'yle pek konuşmaz olmuştum. Umut'a o sözleri söylemesi çok canımı sıkmıştı. Eskiden biraz gücensem gelir gönlümü alır, türlü şaklabanlıklar yapardı. Şimdi böyle şeyler yapacak durumu yoktu. Benim küskülüğüme küskünlükle karşılık veriyordu. Bütün davranışları kulağıma pire girmiş bir kedininki kadar telâşlı, sinirliydi. Bir sabah lavaboda yüzümü yıkarken aynanın önünde bir kâğıt buldum. Bana yazılmış bir pusulaydı bu:

(Çok sayın Arif bey benimle dargın gibisiniz eğer çıkmak arzunuz varsa çıkın çünkü ben siz çıkarsanız daha önceden gazeteye ilân vericem bana durumu bildirirseniz çok memnun olurum efendim.

Pansiyon Sahip ve Yöneticisi
İnci Akyurt
gece saat iki otuzaltı)

Güldüm. Elimi yüzümü yıkadıktan sonra, ben de kendine daha çıkmıyacağımı, çıkacağım zaman durumu bildireceğimi yazdım. Ertesi günü boynuma sarılıp öptü beni. Ne ki gerilmiş bir yay gibiydi.

«Umut'la böyle konuşmamalıydım, değil mi?» dedi.

«Evet, dedim, konuşmamalıydın.»

«Kırılmamış ama. Gönlünü aldım. «Kırılmadım» dedi. Ben boktan bir insanım, değil mi? İnsan değilim ben... Cemil bile benden daha insan. Öyle değil mi? Ha?»

Ses çıkarmadım. Ayla sandalyenin üstünde tünemiş bir kuş gibiydi.

«Bugün gitmiyecek misin dükkâna?»

«Öğlen gidicem. Canım istemiyor.»

Bu sırada kapı vuruldu. Kaptandı. İncecik, korkak bir sesle:

«Günaydın!» dedi.

«Günaydın!»

«Bak sana ne getirdim İnci. Çorap getirdim. İngiltere'den.»

İnci çoraba bakıyordu:

«Çorap mı bu?»

«Çorap tabiî.»

«Karnı aç adama çorap! Çorap getireceğine biftek getirseydin ya!»

«Sabah sabah!..»

«Sana ne? Yiyecek ben değil miyim?»

Umut yoktu. O gün erkenden gitmişti. İnci, Ayla'yla ben orda yokmuşuzcasına Kaptana sarılıp sarılıp öpüyordu onu:

«Kocacığım benim... Hayatım... Evlenelim mi ha? Alsana beni... At şu nişan yüzüğünü be... Yalan değil mi o? Beni kıskandırmak için?»

Kaptan ezilip büzülüyor, renkten renge giriyordu. Ne diyeceğini bilemiyordu zavallı.

«Alır mısın beni ha? Ha?»

«Nişanlıyım İnci... Ne diyorsun sen? Giy şu çorabı bakalım. Londra'dan... Valla...»

«Kocamsın artık... Kaptan... Kocamsın... Sana kocamsın diyebilirim... Tamam mı? Evlensek nolur sanki? Beğenmiyor musun beni? Ha?»

«İnci!» dedim.

«Ne?» »

Kızdığımı belli etmek istemiştim. Çünkü köpekleşiyordu durmadan. Kaptanın kucağına oturmuş burnuyla oynuyordu. Diş söktüremiyeceğini anlayınca ayağa kalkıp:

«Peki ben ne yapıcam Nazif? dedi. İnan, yalnızım diye geliyor kapıma erkekler... Elektrikçi, hamamcı... Kaptan, at şu yüzüğü, nolursun... Beni al... Karın olıyım... İyi bakarım sana... Hiç kızdırmam... Ha?

«Çorabı giysene... Tâ Londra'dan...»

«Çorap falan istemiyorum ben. Seni istiyorum. Ha, yalvarırım... Nolursun be, nolur... Kaptan?.. Ne iyi ömür süreriz birlikte... Güzel bir ev tutarız... Dayar döşeriz her yanını... Telefon da alırız... Bahçeli bir ev istiyorum ben... Denizi görsün... Sonra bir de araba...»

Kaptan kıskıs gülüyordu İnci'nin sözlerine. Bazen bir şey söylemek istiyorsa da söyliyemiyordu. Çünkü hiç fırsat verdiği yoktu İnci'nin. Başını Kaptanın dizlerine, bacaklarına sürtüyordu aç bir kedi gibi.

«Ne istersen yaparım... Eşek gibi anır de, anırayım... Burdan ta Sarıyer'e git de yürüyerek, gideyim... Ne istersen... Nazif ha? Nazif bey?»

Kaptan Nazif yerdeki gazeteyi almış, dalmış gitmişti. Dinlemiyordu bile İnci'yi artık.

«Çay yapıyım mı sana? Nazif? İster misin?»

«Yok, canım istemiyor.»

İnci birden mahzunlaştı. Bana dönüp o çürümüş gözleriyle:

«Arif bey nolacak benim halim böyle?» dedi.

Kaptan kendini gazeteyle gizlemişti sanki.

Umut sık sık Kemal'i düşünüyordu. Falanca gün gelmiş şurda oturmuştu, şöyle demişti, şunu yemişti, diye hep onun sözünü ediyordu. Her şeyi bir bir öğrenmişti. Kim vurdu? Nasıl vurdu? Nerde vurdu?

«Bile bile işlenmiş kasıtlı bir öldürme olayı bu. Ama sözümona Kemal adama bıçak çekmiş, o da vurmuş... Yalan... Uydurma hep... Bıçak falan taşımazdı o... Çakısı bile

yoktu. Üç kurşun... Boğazından, karnından, sol göğsünün altından... Gittim mezarına... Bir kırmızı karanfil koydum. Arkadaşlar alay etti. Ne gereği varmış böyle şeylerin? Romantiklikmiş? Burjuvalıkmış. Bence değil. Bir toplumcunun yüreği yok mu yani? Onun çok sevdiği bir şiiri okudum. Mezarını öptüm.»

Umut bu sözleri Kemal'in karısının pansiyona gelip benimle konuştuğunu öğrendikten sonra söylemişti.

«Niye gelmiş?»

«Kemal'i öğrenmek için. Duymuş öldüğünü. İyice anlamak istemiş.» Kadın akşam saat ona doğru gelmişti Pansiyona. Yanında yaşlı bir adam vardı.

«Babam,» dedi.

Küçük oğlunu sordum:

«Anneannesinde» dedi.

Yaşlı adam rahatsız ettikleri için durmadan özür diliyor, sigara üstüne sigara yakıyordu. İkisine her şeyi bildiğim kadarıyla anlattım. Hiç ses çıkarmadan dinlediler öyle. Sonunda kadın:

«Beni dul, oğlunu da öksüz bıraktı,» dedi. «Ne diyelim, öyleymiş yazımız.»

«Çocuk arıyor mu babasını?»

«Önceleri çok arıyordu. Her gece uykusundan uyanıyor. «Babam, babam» diye ağlıyordu. Ama sonra alıştı. Çocuk işte, nolacak... Yalnız ölümünü duyunca işiyverdi donuna...»

İnci, onlar gittikten sonra, usul usul çalan radyoyu susturup yanıma sokuldu. Yavaş bir sesle:

«Bu patlamalar, kütlemeler nolacak böyle? dedi. Bankalar soyuluyor, insanlar kaçırılıyor... Bu anarşistler iyice azıttı yani... İnanır mısın kendimden korkuyorum... Ya benim buraya da gelirlerse? Ya beni de kaçırırlarsa?»

O güne dek hiç böyle gülmemiştim belki. İnci de gülüyordu.

«Peki seni niye kaçırsınlar, anlamadım? dedim. Seni kaçırsınlar da başlarına dert mi alsınlar? Nasıl doyursunlar seni? Sonra seni kaçırmışlar kimin umrunda?»

«Yo, yo, senin gibi değil. Anarşist bunlar. Hiç belli olmaz... Korkuyorum valla... Şu kapıya büyük bir kilit koymak istiyorum. Dün aşağıda izbandut gibi bir oğlan duruyordu... Tam giriş kapısının önünde... Bana şöyle bir baktı, yüreğimi içimden kopardı aldı sanki... İnsan değil, canavar... Bir bıyıklar var, nah... Anarşistin gözü anlayacağın... Ne işi var peki orda? Öğrenci canım... Bal gibi anarşist...»

Umut sessizce girerdi kapıdan. Yine öyle girdi. Kapının gırç etmesiyle İnci hemen dışarı fırladı.

«Umut sen misin? Öff, ödüm koptu valla... Nerden çıktı bu anarşistler?»

Bell iki bu «anarşist» sözcüğünü çok seviyordu. Gelişigüzel, istediği yerde kullanıyordu onu. Umut, İnci'nin omuzuna bir şaplak vurduktan sonra:

«Pazar günü yine ev ev dolaşacağız, dedi. Bu sefer satacağız pijamaları artık. Fatih'e gideceğiz... Ayla nerde?»

«Gelmedi daha. İyice azıttı işleri kız... Akrabam makrabam diye çıkıp gidiyor ya, hayırlısı... Karnı şiş gelmese bari günün birinde...»

«Tamam mı İnci abla? Ayla'yla Fatih'e götürecez bu hafta...»

«Karşıdaki konfeksiyoncuda çalışan bir oğlan var... Akıllı bir oğlan... Gaziantepli... Terzi... O istiyor... Ver bana, yirmi tane, Mahmutpaşa'da satıyım, diyor. Kâra yarı yarıya ortağız... Beş o, beş ben...»

«Alır giderse karışmam!»

«Gitmez. Doğruya benziyor. Ah, bir satılsa! Çorap söküğü gibi gider artık... Ver diktir sat... Ver diktir sat... Gelsin paralar!»

İnci, kimse açınazsa pijama sözünü pek etmiyordu artık. Tam bir panik içindeydi. Korkuları, umutsuzlukları yoğunlaşmış, onu iyice baskıları altına almıştı. Dalgınlığı bazen uyuşukluk ya da uyku durumunu alıyordu. Her şey, herkes sinirlendiriyordu onu. Karşıki balkondaki küçük çocuğun burnunu karıştırmasına, iki delikanlının yolda birbirlerine el şakası yapmalarına ifrit olup çıkıyordu. İçtiği sigaranın sayısı belli değildi. Her tanıdığına zorla sigara aldırıyordu.

Filitreliden başka da içmiyordu hiç. O gece yatmağa giderken:

«Dün gece rüyamda Kemal beni boğdu!» dedi.

Ayla gelmemişti daha. Umut, «İyi geceler» deyip kendi odasına geçti. Ben yanmayan soğuk sobanın başında kalakaldım.

İnci'nin on beş pijamasını Mahmutpaşa'da satıcam diye alıp götüren Gaziantep'li çocuk bir daha ortalıkta görünmedi. Beş gün olmuştu, gelen giden yoktu. Sonunda İnci, ustasına gidip sordu. O da bilmiyordu. Umut'la Ayla yağmur nedeniyle pazar günü pijama satmaya gidememişlerdi. Öbür pazara kalmıştı. Ne ki İnci pijamalarla ilgisini kesmişti tüm. Gelmeyen pijamalardan söz etmediği gibi satılacak olanları da düşünmüyordu hiç. Durup durup çocukluğundan söz ediyordu. Babasıyla Anadolu'yu karış karış gezip dolaşmıştı. Öyle ayrıntılar söylüyordu ki, acaba uyduruyor mu diye düşünüyordum. Sözgelimi yedi yaşındayken, Çapkın adında bir kedisi vardı. Kedinin ön bacaklarının uçları karaydı. Kuyruğunda koca koca lekeler vardı. Bir tırnağı düşmüştü. Böyle ufacık ayrıntıları çok önemli şeylermiş gibi anlatıp duruyordu bizlere. Çapkın'ı bir ilden bir ile giderken bırakmışlardı. Almamışlardı yanlarına. Bu anı hiç unutamıyordu İnci:

«Hâlâ içim cızz eder o kediyi düşününce. Almadık. Babam, «Alalım,» dedi. Annem, «Almayalım.» Ben, «Alalım» diye ağladım. Kardeşime, «Sen de ağla da alsınlar,» diyordum. Ama o hiç ağlamadı. Sonunda kaldı zavallı kedimiz orda. Aradan yıllar geçti. Ölmüştür tabiî. Kemikleri bile kalmamıştır. Babam iyi hoş adamdı. Bizi hiç çalıştırmazdı. Ekmek almaya bile göndermezdi Her şeyi kendi yapardı. Kadın kısmı çalışmaz, derdi. Hizmetçimiz vardı, Fatma... Hâlâ gözümün önünde... Gül bebek büyüdük yıllarca... Çalışmaktan, iş görmekten nefret eder olduk sonunda. Çalışan bir insan gördük mü hayvana bakar gibi bakıyordık. Çünkü babama göre kadın bir süstü. Evlenince ben de süs olacaktım. Yani süs köpeği gibi bir şey... Çocukluğumda hiç acı gör-

medim... Hasta olduğum zamanlar, babam baş ucumda sabahlara kadar bekler, gözünü yummazdı. Annem o kadar değildi. Üstümüze düşmezdi pek.»

İnci bunları bizi her görüşte anlatır olmuştu. Bıkmış usanmıştık artık. Hele Ayla soru sordukça daha bir coşuyor, kılı kırk yararcasına ne var ne yok döküyordu ortaya:

«Ama yine de babamı sevmezdim ben. Bilmem niye? Annemi daha çok severdim. Öldüğünde üzüldüm tabiî. Ama ağlamadım. Doğunun bir yerindeydik. Kar yağmıştı. Kızak kayıyorduk. Babamın bacağı kırıldı. Uzun uzun yattı. Sonra da öldü Zatürrieden. O zaman penisilin falan yoktu. Ya da Türkiye'ye gelmemişti daha. Çocukluk ne güzelmiş meğer! Karlar içinde bir kasaba... Bir cami... Küçücük evimiz... Ali diye sümüklü bir oğlanla oynardım bütün gün...»

Ayla'ya ikide bir:

«Nolur şunu konuşturma artık!» diye yalvarıyordum.

Ama onun hiç beni dinlediği yoktu.

«Hoşuma gidiyor, diyordu. Anılar hoşuma gidiyor. Hem kendiminkiler, hem başkalarınınki...»

«Ama yüz kez, bin kez söylendi mi kafa ağrıtıyor artık... Nolursun...»

«Her keresinde hoşlanıyorum ben. Öyle hoşuma gidiyor ki...»

«O zaman yalnızken konuşun... Biz varken açma şunun çenesini...»

Ayla, «olur» diyorsa da yine bildiğini okuyordu:

«İnci abla, on üç erkekten en çok hangisini beğenirdin? Ama her yönden?»

Sonuncuyu. . On üçüncüyü... Azmi'yi yani... Hasta olunca kadar tabiî... Anası babası çok zengindi... Evler, köşkler, fabrikalar gırla... Gelgelelim gecekondudakiler onlardan daha iyi yaşar... Azmi Çekoslovakya'da cam mühendisliği okumuş... Türkiye'de üstüne yok... Tabiî orda okuduğu için Zeki gibi o da komünist... Ne ki Zeki katı, sert... Ama bu öyle değil... Yüreğiyle yaşıyor daha çok... Cebindeki bütün paraları çocuklara, yoksullara dağıtırdı... Sonra beş kuruşu kalmaz, benden para dilenirdi... Bir gün baktım, evde biri-

leri geziniyor... Seninki fabrikadaki işçileri toplayıp doldurmuş eve... Neymiş efendim, moral vermek gerekmiş!»

Ayla'ya iyice kızmaya başlamıştım artık. Mahsus yapıyor gibi geliyordu bana. Çünkü bu işin çok üstünde durmuştuk. Umut, Kemal'in ölümünden sonra tuhaf bir durgunluğa girmişti. Birtakım olaylar, sözler karşısında eskisi kadar rahat değildi. İnci'nin gevezeliklerini o da benim gibi çekemez olmuştu besbelli. Ama yine de:

«Ben rahatsız falan olmuyorum,» diyordu.

İnci, belki de düşünmemek için konuşmayı seçmişti. Konuştukça birtakım şeyleri getirmiyordu aklına ola ki. Pijamaları ağzına aldığı yoktu hiç. Bu korkunç konuşma fırtınasının içinde kendini daha mutlu buluyordu anlaşılan. Kurtuluşu konuşmakta arıyordu.

Benildeyerek uyandım. Kalktım, ışığı yaktım hemen. Sofadan bir hırıltı geliyordu. Kapıyı açıp fırladım. İnci, Ayla'nın saçlarından tutmuş, sürüklüyordu:

«Çık bu evden!.. Siktir ol git!.. Orospu!..»

Ayla'nın solmuş geceliği ta yarı beline kadar sıyrılmıştı. İnci saçlarından çektikçe yüzünü buruşturuyor, kedi hırlamasına benzer tuhaf sesler çıkarıyordu. Ortalık altüsttü. Kilim toplanmış, sobanın önündeki küller dört yana saçılmıştı. Sertçe:

«Bırak! dedim. Bırak şunu!»

Umut da uyanmıştı. İnci yüzüme yüzüme bakıyor, ama Ayla'nın saçlarını bırakmıyordu.

«Bırak yahu, bırak diyorum sana!»

Umut araya girip Ayla'yı kurtardı.

«Noldu?» dedim.

«Çıkacak bu evden.»

«Niye?»

«İşte... Pansiyon benim değil mi? İster çıkarırım, ister...»

«Gece yarısı olur mu ama canım? Nereye gitsin şu saatte? Noldu anlat?»

Ayla upuzun yatıyordu yerde. Kolundan tutup kaldırdım:

«Sen söyle, noldu?»

İnci avuçlarındaki saçları yere silkeleyerek yine saldırdı Ayla'ya. Umutla ikimiz araya girdik. Umut'a:

«Şunu öbür odaya soksana!» dedim.

Ayla'yı kolu kırık koltuğa oturtup:

«Ne var? Noldu?» diye sordum.

«Bilmiyorum. Hiç bir şey bilmiyorum. Geldi yatağıma. Kalk!» dedi. «Noldu İnci ablacığım?» dedim. «Kalk diyorum sana!» dedi. Kalkmanla saçlarıma yapışması bir oldu. Tâ ordan buraya kadar sürükleye sürükleye getirdi beni. Orospuluk yapıyormuşum ben... Orospunun bu evde işi olmazmış... Şuna bak, saçlarımı yoldu hep...»

Ayla omzundaki, göğsündeki tutam tutam saçları gösteriyordu bana. Şakağının altı mosmordu. Bir yere çarpmıştı besbelli. Umut İnci'yi tutamıyordu. «Nolursun sus» dedikçe daha bir bağırıyordu. Kafasına koymuştu Ayla'yı bu gece kapı dışarı etmeyi. Zavallı Ayla korkulu gözlerle İnci'ye bakıyor Umut'la benden yardım dileniyordu sanki.

«Bir şey yaptıysa özür dilesin, dedim. Elini öpsün, barışın...»

«Orospu o... Orospuluk yapıyor... Kalamaz burda...»

Umut İnci'yi kendi odasına götürmek istiyor ama götüremiyordu bir türlü. Keçi gibi direniyordu İnci. Umut:

«Ayla'yı gece yarısı dışarı atarsan, biz de gideriz,» dedi.

«İsteyen gider... Umurumda değil... Paşa gönlünüz bilir...»

Ayla yalvarıyordu durmadan:

«Elini ayağını öpeyim İnci abla... Atma beni... Ablamsın... Bu gece yarısında nereye giderim ben?»

İnci'nin gözü dönmüştü bir yol. Umut'un elinden kurtulup durmadan saldırıyordu. Bu saldırılardan birinde, Ayla'nın geceliği boydan boya yırtıldı. İnci'nin huyunu suyunu iyi biliyordum. Bu kızgınlığının bir gizli nedeni vardı kuş-

kusuz. Ayla'nın orospuluk falan yapması hep bahaneydi. Onu çok derinden kıran bir şey yapmış ya da söylemiş olabilirdi Ayla. O an böyle düşünüyordum. Sonunda yanılmadığımı anladım. Aradan birkaç gün geçtikten sonra yine orospuluk morospuluk lafını edecekti ama arada bir gözlerinin akını devirerek; «Gelmiş bana, karnımı öyle bir doyurdum ki demez mi!» diyecekti. Bu söze kızmıştı. Gerçekte Ayla'ya geldiğinden beri ifrit oluyordu. Vur abalıya etmişti fukarayı.

Ayla bütün perişan görünüşüne karşılık yine de rahattı. Avcundaki yolunmuş saçlarına bakıyordu uzun uzun. Umut İnci'yi yatıştıramıyordu ne dese. Yavaş yavaş benim de sinirlerim bozulmaya başlamıştı artık. Bu İnci'nin yaptığı halt etmekti açıkcası. Kaçıncı gece rahatsızlığıydı bu! Bunca da saygısızlık olur muydu peki? Geceyi mi bulmuştu Ayla'yı kovmak için? Bunları bağırarak bir bir söyledim. Önce sustu. Kuzu kuzu yüzüme baktı. Sonra dişlerinin arasından tükürür gibi:

«Şu an dünya üstünde ne kadar karnı tok insan varsa anasını s.....m» dedi.

«Aç mısın?»

Çirkin çirkin sırıttı. Bu gülmek değil sövmekti. Hiç bir şey söylemedi. Geldi tam karşımıza oturdu. Umut hiç yanından ayrılmıyordu.

«Hadi Ayla, güzellikle çık git kızım... Nolursun git... Canı açar, bütün Beyoğlu'nu toplarım şimdi buraya... Hadi, hadi kızım...»

«Nereye gideyim İnci Ablacığım? Valla yok param... Yarın olsun hiç olmazsa... Yarına kadar izin ver...»

«Aylardır tutuyorum seni. Yeter artık.»

İnci'nin böyle yumuşak konuşması daha bir gözdağı vericiydi.

«Söyletme beni... Bu pansiyon benim... Hadi...»

Ayla ayağa kalktı. Titriyordu. Her yanları ortadaydı. Taa donuna kadar görülüyordu.

«Gidiyim bari... Karakola giderim... Bir yer bulurlar bana elbet...» Özene bezene giyindi. Hepimize ayrı ayrı ba-

kıp kapıya doğru yürüdü. Sanki Umut'la benden, «Dur gitme» falan gibi bir söz bekliyordu. Elinde gazeteye sarılı bir paketi vardı. Eşyası o kadardı.

«Dur, dedim, nereye gideceksin böyle gece yarısı?»

Umut:

«İnci abla, bari bizim için, bizim hatırımız için Ayla'yı bağışla!» dedi.

«Hayır, gidecek!...»

«Yazıklar olsun sana İnci! Bunu unutma... Dur Ayla, ben götürcem seni... Giyiniyim... Karşıki otelde vardır yer...»

Arkamıza Umut da takıldı. Ayla, ikimizin koluna girmiş tirtir titriyordu. Merdivenin kör ışığında saatime baktım: Üçtü. Dış kapıdan çıkar çıkmaz soğuk bir hava çarptı yüzümüze. Ürperdim. Köpeklerden başka gezinen yoktu yolda. Pansiyonun karşısındaki daha çok turistlerin geldiği otelde yer bulamadık. Belki de mahsus öyle demişti otelin kâtibi. Gece yarısı bizimle mi uğraşacaktı yani? Bu adamlar için turistten başkası insan değildi gerçekte. Yüzümüze bile bakmadı doğru dürüst. Genzinden «hımm, hımm» diye bir şeyler söyledi. Biz de çıktık gittik.

Umut:

«Şu aşağılara bakalım, bi de,» dedi.

Baktım. Kimi kapalıydı. Kiminde de yer yoktu. Ne yapacağımızı şaşırmıştık. Hava oldukça serindi. Birtakım karanlık yollardan geçip bir kahvenin önüne vardık. Açıktı. Sabahçı kahvesiydi besbelli.

«Hele şuraya girip, çay falan içelim, dedim. Donduk valla...»

Girdik. «Merhaba» dedim. Üç kişi oturmuş çay içiyorlardı. Karşılık vermediler. Suratları insanın içine korku, kuşku salıyordu. Kötü kötü şeyler getiriyordu akla. Birinin çenesinde derin bir bıçak izi vardı. Biz bir şey demeden kahveci üç çay getirdi. İçtik. Umut:

«Bi da, dedi. Tazele.»

Tam karşımızdaki kasketli adam dik dik bize bakıyordu. Kimbilir ne düşünüyordu bizim için? Duvarda Fa-

tih'in resminin üstünde kirli bir kafes duruyordu. Kuş, «cik, cik» diye sesler çıkarıyor, gagasını tele sürtüyordu durmadan. Gözünü bizden ayırmayan kasketli:

«Agop, şu kuşu sal be, dedi. Aynı sıçan gibi ötüyor...»

Öbür iki kişiden biri gülmeye başladı:

«Sıçan gibi ötse iyi yine... Gagasıyla keman çalıyor...»

«Gitmiyor ki... Kaç boy saldım... Kafesin kapısına kadar geliyor, çıkmıyor... Dışarda hayat zor... Biliyor o da... Enayi değil... Hap diye yutarlar valla...»

Ayla kolumu tutarak:

«Arif abi, siz gidin, dedi. Rahatsız olmayın benim için... Ben nasıl olsa... alışığım her şeye... İnci abla koymuştu aklına beni atmayı zâti...»

«Seni bir otele koymadan olmaz.»

«Sabah oldu. Saat dört...»

«Olsun... İş falan bulsam, girer misin?»

«Yok ki... Girerim tabiî olsa...»

Ayla kendi ellerini hohlayıp hohlayıp ısıtıyordu.

«Sen de getir Umut... Seninkiler de üşümüş... Mosmor olmuş... Öff, saçlarımın dibi acıyor... Amma çekti... Hiç acımıyor insana... Benim saçlarımı babam tarardı küçükken... Hayret, sarhoş gibiyim... Ne güzel her şey... Bir filim seyrediyorum sanki...»

Ayla'yı iki katlı, kötü mü kötü bir otele yatırdık. Kendisine yarın gelip beni bulmasını söyledim üsteleyerek. Hiç bir şey demedi. Umut'la benim yanaklarımdan öptü. Ayrıldık.

Pansiyonun kapısına kadar hiç konuşmadık. Umut çok üzülmüştü. Dokunsan ağlayacaktı nerdeyse. Hemen yattı. İnci sözde gazete okuyordu. Gazetenin yanından doğru beni süzüyordu gizli gizli. Sözlerimi, davranışlarımı bekliyordu. Odama girdim. Kapıyı hızla çarpıp yattım.

Ayla gelmedi yanıma hiç. Otele gittim. Kâtip:

«Sabah onda gitti, dedi. Elinde bir paket vardı.»

Üç beş gün ardarda otele uğrayıp sordum. Yoktu. Acaba nereye, ne yapmağa gitmişti? Bir daha onu hiç görmedim.

İnci, odasına kapanıyor, durmadan radyo çalıyordu. Sonuna kadar da açıyordu. Kapısı örtüktü. Oysa hiç böyle şey yapmazdı. Umut'la benim kendisine küs olduğumuzu düşünerek bizimle konuşmamayı kararlaştırmıştı herhalde. Hele Umut'un çok canı sıkılmıştı.

İnci'yle aramızdaki buzları Umut kırdı. Bir akşam:

«Niye kapıyorsun kapıyı İnci abla?» dedi.

«Hiç... Ceryan yapıyor da...»

Yalandı. Şimdiye dek hiç bu kapıyı kapadığını görmemiştim. Yatarken bile kıyık bırakırdı çok kez. Ayla konusunu hiç açmamayı düşünüyordum ama dayanamadım.

«Yapmıyacaktın İnci, dedim. Zavallı bir insana bunu yapmıyacaktın. Hadi atıyorsun, bir de saçlarından sürüklemek niye?»

«Ben de zavallıyım... İki zavallı aynı yerde durmaz...»

«Yardımı oluyordu sana. Üç beş kuruş para da veriyordu arada.»

Hemen yumuşadı:

«Doğru, doğru, iyi yapmadım gerçekten. Sonradan ben de üzüldüm ya nafile... Oldu bir kere... İyi kızdı... Onu attım diye kızdınız mı bana?»

«Üzüldük.» dedi Umut.

İnci bizi çoktandır görmemiş gibi boynumuza sarılıp sarılıp öpüyordu.

«Konuşmıyacaksınız diye ödüm koptu.»

Çok sevinmişti. Çocuk gibi zıplıyordu odanın içinde. Umut'un ellerini kollarını seviyordu durmadan Umut:

«Pijamaları satarız bu pazar...» dedi.

«Ayla'yı da sepetledik... Yalnız gidicen artık... İstersen geliyim ben de...»

«Geel, daha iyi...»

«Ne bok karıyım ben be! Ne istedim Allahın garibinden, bilmem ki? Oturup duruyordu şurda işte... Birlikte gider-

diniz... Yok, yok, ben gitmem Umut... Patronum ben... Hah, hah, hah... Aç patron, meteliğe kurşun atan patron! Hah, hah, hah... Dün iki anarşist geldi kapıya... Yüreğim ağzıma geldi inanki... Umut?»

«Hıı?»

«Seni sordular. Arkadaşıyız dediler. Nolursun onlara burayı öğretme Umut! Umut... Çok korkuyorum, olmaz mı? Sonra beni atarlar bu evden... Çıkarırlar... Tamam mı?»

«Bilmem ama eğer benim arkadaşlarımsa sana bir kötülükleri dokunmaz.»

«Öyle ama etraf ne der? Polisin aradığı öğrencilere yataklık ediyor, derlerse ya? Öyle bir şey yok ama ya derlerse? Uydururlarsa? Ha? Nolurum sonra ben?»

«Yasa dışı bir iş yapan mı var burda İnci abla? Ne biçim konuşuyorsun öyle?»

«Dedikodu olur diye korkuyorum. Nolur, söyle de gelmesinler... Olur mu Umut? Ha canım?»»

«Olur!»

«Sen dünyanın en iyi insanısın Umut! Arif sen de!»

Gülüştük.

İnci, bir kapı çıngırağı gibi şen şakraktı. Bir gülüp bir söylüyor, aryalar okuyordu. Marangoz Haçik'e bir tavuk aldırmıştı zorla. Hep onu yiyordu. Arada bir alaya alıyordum:

«Ne bitmez tavuk bu be! Tavuk değil deve mübârek! ye ye bitmiyor!»

İnci katılıyordu sözlerime:

«Çorbasını yapıyorum... Pilavını yapıyorum... Hah, hah, hah...»

Ayla gidince herhalde biraz rahatladım diye düşünüyordum kendi kendime. Umut'a söyledim.

«Olabilir.» dedi.

O Cumartesi akşamı İnci'de gözle görülür bir durgunluk vardı. Ağzını bıçak açmıyordu. Umut, ertesi gün satmaya götüreceği pijamalardan söz ediyor ama İnci oralı olmuyordu.

«Hasta mısın?» dedim.

«Yoo, dedi, bir şeyim yok...»

Umut'la benim kendisine sorduğumuz her soruya, «Evet», «Hayır» ya da başıyla karşılık veriyordu.

Umut benim odamdaydı. Ben yatakta kitap okuyor, o, masada eve mektup yazıyordu. Bir ara, merdivenden ayak sesleri geldi pat küt. Ben kitabı, Umut mektubu bıraktı. Kulak kesildik. Kapıya bir el üç kez vurdu. İnci koşarak açtı:

«Buyrun!»

Bir yığın ayakkabı tıkırtısı doldu sofaya. İçlerinden biri İnci'yle fıs fıs bir şeyler konuşuyordu. Umut öyle duruyor, kımıldamıyordu hiç. Ben yataktan fırladım hemen. Elimde kitap, gelenlere baktım. Üç erkekti. Umut da kalkmış, gelmişti yanıma. Gelenlerin en uzun boylusu Umut'u çenesiyle gösterip:

«Bu mu?» diye sordu İnci'ye.

İnci utangaç utangaç yere baktı. Hiç bir şey söylemiyordu.

«Hangisi kızım? Şu mu?»

Çıt yoktu. Bıyıklı olan:

«Umut hanginiz be?» dedi.

«Benim.»

«Gel bakalım. Bu odada mı kalıyorsun sen?»

«Hayır... Şu...»

Afallamıştım. Neydi bu? Ne olabilirdi? Aklıma türlü şeyler geliyor ama bir türlü konduramıyordum. Üç adam Umut'un odasına daldılar birden. Sağı solu karıştırmaya başladılar. Biri Umut'un üstünü başını aradı. Ceplerindeki paraya varıncaya dek her şeyini inceledi Umut'un. Bulduğu bir mektubu bağıra bağıra okumaya koyuldu.

«Kim bu kadın?»

«Annem.»

«Ne güzel öğütler veriyor sana bak! Ama sen... ha?»

«Hiç bir şey anlamıyorum efendim... Noldu acaba?»

Görevlilerin uzun boylusu, Umut'un eski valizini sokağa çöp döker gibi döküp boşalttı. Sonra döktüklerini bir bir gözden geçirdi. Yere bir resim düşmüştü.

«Ver onu! Kim bu herif?»

«Herif değil... Babam...»

«Yalan... Atıyorsun...»

Umut gülümsedi.

«Bana bak!»

«Buyrun?»

«Biz burda görev yaparken sırıtma öyle pis pis. Ciddî ol biraz.»

«Babam dedim. İnanmadınız... Ben babamdan başkasına baba demem ki...»

«Bu yalanlara çok tok karnımız... Herif komünist gâvurun resmini duvarına asmış, kim bu diye sorunca, babam diyor. Sen de aynı tavanın balığı değil misin yani?»

«Tekrar ediyorum, babam benim o... Çok sevdiğim bir insandı... Öldü...»

Sabrım tükenmişti.

«Evet memur bey, ben tanıyorum, babası, dedim. Yalan söylemez Umut!»

«Size sormadık efendim. Siz şöyle durun bakalım. Hem nesi oluyorsunuz bunun siz? Akrabası falan mı?»

«Hayır... İki arkadaş sade...»

Beni paylayan görevli, tükürdü tükürecek gibi bakıyordu yüzüme. Hiç sesimi çıkarmadım. Sıra kitaplara gelmişti. Altı el kitapları didik didik ediyordu.

«Şu kitaplara bak sen! Vay canına!»

«Seçtikleri kitapları valizin içine atıyorlardı. Bir ara Umut:

«O elinizdeki bir aşk romanı, dedi. Aytmatof'un...»

«Sen karışma bakalım... Biz biliriz alacağımız kitabı...»

«Tabiî efendim... Bilirsiniz... Özür dilerim...»

«Biliriz ya... Ne sandın? Hey, Hanım!....»

«Buyur memur bey?»

«Evinde yılan besliyormuşsun meğer!»

İnci ne diyeceğini şaşırdı. Başı önde titrek bir sesle:

«Size çay yapıyım efendim» deyip suçlu suçlu mutfağa girdi.

Az sonra döndü. Sabahki çayı kaynatıvermişti besbelli. Tek tek verdi görevlilere. Bana da uzattı. Arkama dönüp duvara baktım. Umut'a vermemişti tabiî. Vermesi büyük bir pişkinlik olurdu artık. Görevlilerden biri öylesine höpürdeterek içiyordu ki çayı.

«Yeter be!» diye bağırasım geldi içimden.

Umut, dimdik ayakta duruyor, rahat, güleç gözleriyle camdan yana bakıyordu. Her zamanki gibi sağlam, diriydi. En küçük bir kötümserlik yoktu üstünde.

«Hadi bakalım, bizimle yürü!»»

Çaylar bitmişti. Umut çabuk üstünü giydi. Gitmeye hazır olduğunu belli etmek için kapıya doğru yürüdü:

«Hey evlât, bu valizi sen taşıyacaksın... Kendi kitaplarını da bize taşıtma yani!»

Umut valize yapışmadan önce, benimle sertçe el sıkışıp iki yanaklarımdan öptü. Ben de onu öptüm.

«Hoşça kal...»

«Hoşça kal...»

Gözlerinin içi ışıl ışıldı yine. Dimdikti. İnci mutfak kapısının önünde durmuş bize bakıyordu. Umut tam onun önünden geçerken öyle bir gülümsedi ki, yüzlerce sayfalık söz o gülümsemenin içindekileri anlatamazdı. Ya da bana öyle geldi. Onun bu gülümseyişinde İnci'yi suçlamaktan başka her şey vardı. Umut, elinde eski valiz, üç görevlinin arasında kapıdan çıktı.

Öyle çakılıp kalmıştım olduğum yerde. Acaba düş mü görüyorum diye düşündüm. Böyle bir şey dünya kopsa olamazdı. Aklıma herşey gelebilir ama bu gelemezdi. Suratım korkunç bir durum almış olmalıydı ki, İnci odasına girip anahtarı çevirdi. Bilmiyorum ne kadar kaldım orda? Bir saat, iki saat, üç saat... Donmuştum sanki. İnci'nin kulağı bendeydi. İkide bir anahtarı çekip delikten bakıyordu. Yüzünün kapının tahtasında çıkarttığı hışırdıdan anlıyordum bunu. Bir keresinde de kapıyı hafifçe aralayıp kapadı. Çok korktuğu belliydi... Kendi odama geçtim. Gözlerim kelebekleniyordu. Deli gibi sigara istiyordu canım. Oysa yıllardır ağzıma sürdüğüm yoktu. Ne yapacaktım şimdi? Daha

doğrusu Umut için ne yapabilirdim. Alıp götürmüşlerdi az önce. Niçin ağzımı açıp bir söz söylememiştim? Konuşsaydım, Umut'u onlara anlatsaydım, belki de götürmezlerdi. Susmuş kalmıştım öyle. Dilim ağzım tutulmuştu. Ama konuşsaydım da ne olabilirdi ki? Hiç bir şey. Yalnızca konuşmuş olurdum. Belki de paylarlardı beni. Konuşturmazlardı.

İnci'nin kapısı açıldı. İncecik bir ses:

«Arif bey, Arif...» diye inledi.

Cevap vermedim. Kafasını kapıdan doğru uzattı. Yüzü, ömrü korkuyla geçen bir tavşanın yüzü gibi seyirip duruyordu. Bakışları anlamsızdı.

«Çok kötü bir şey yaptım ben... Nasıl yaptım bunu? Nasıl?»

Usul usul yanıma geliyordu. Öyle bir hali vardı ki birden bağırıversem, yürceği durabilirdi belki de. İyice sokuldu yanıma.

«Ne yaptım ben? Umut'a...»

İnci'yi sırtüstü yerde gördüm bir an. Korkunç bir şakırtı kopmuştu odada. Şaşırdım. Tokadı ben değil de başkası vurmuştu sanki. Öyle bir duygu vardı içimde. Ağzı burnu kandı hep. Yerden doğru bana bakıyordu :

«Döv, öldür beni... Ayağının altına al, ez... Çok kötü bir insanım çünkü... Kemal haklıydı... Yerden göğe haklıydı Kemal... Ben bir insan değil, bir posayım... Nolur, kalk ez beni, Arif... Arif bey, hadi... Kemal küçük burjuva derdi bana... Doğru... Ben gerçekten çok küçüğüm... Küçücük... Mikrop kadar küçük... Yalnız bir şey soracam sana... Niçin böyle olmuşum ben? Neden bunca kötü olmuşum? Ha, Arif? Konuşsana... Hep suç bende mi? Hep kabahat bende mi?»

Ağlıyordu. Kan, sümük, gözyaşı birbirine karışmıştı suratında. İçim kalktı.

«Ben niçin böyleyim? Kim yapmış beni böyle? Açlık mı, yoksulluk mu? Yoksa bu geberesi düzen mi? Arif, Arif bey... Açlık her şeyi yaptırıyor insana valla... Belki para verirler diye yaptım bunu. Umut'u haber edersem belki bir şey dü-

şünürler benim için dedim. Belki bu hayattan kurtulurum dedim. Sonra birde korktum. Evsahibinden... Ama bunu Umut'a nasıl yapabildim? O pırlanta gibi çocuğa?... Benim için paltosunu satmıştı, de mi? Hamal gibi günlerce benim pijamaları taşımıştı sırtında. Bana güç kuvvet olmuştu. Nasıl olur bu? Kim sokmuş içime bu şeytanı benim? Beni tokatladığına çok iyi ettin... Arif... Beni tokatladığına çok iyi ettin... Eline sağlık... Elin dert görmesin, emi...»

Biraz kendime gelir gibi olmuştum. Bu evde duramazdım artık. Hemen pılıyı pırtıyı toplayıp gitmeliydim. Çabuk çabuk elbiselerimi, çamaşırlarımı büyük valizin içine doldurmaya başladım. Gideceğimi anlamıştı. Ayağa kalktı.

«Gidemezsin, dedi. Hayır, gidemezsin...»

Kolunu ittim.

«Bi çocukluk ettim, biliyorum. Oldu bir kere... Ben ettim, sen etme, nolur... Gitme... Umut beni anladı, sen de anla... Hiç bir şey demedi bana, gördün... Kızmadı bile...»

Küçük valizle büyük valizi birer elime alıp yürüdüm. Bu sefer kapıyı tuttu. Perde gibi gerildi önüme. Suratı bakılası değildi. İrinden yapılmış bir insandı karşımdaki.

«Çekil, dedim. Bırak beni.»

«Yalvarırım etme... Nolur etme... Bi çocukluk ettim... doğru dürüst para veren bi sendin zati... Nolur halim?»

Kendisine kim bilir nasıl baktım ki yana çekildi. Kapıyı ayağımla açıp bu aylardır kalmış olduğum çirkin evin kapısından boğulmuş gibi çıktım. Taksiye atlayıp bir arkadaşımın evine gittim doğru.

Üç gün sonra boyacı Ahmet telâşla dükkâna girdi. Beti benzi atmıştı. Dudakları titriyordu. Kekeleyerek:

«Arif bey... İnci abla kendini intihar etti, dedi. Hap yutmuş bir kutu... Ölüsü kalakaldı ortada... Nolur, gel de kaldıralım...»

Ahmet'in gözünden yaşlar süzülüyordu. İnci onu onca horlar ama o ona ağzını açıp tek söz söylemezdi. Sever ve sayardı onu. İnci'ye o kadar kızmama karşılık içimde bir

şey oldu etti yine de. Yüzü geldi gözümün önüne. Tokatı yiyip yere düştükten sonraki bakışları tâ içimde duydum. Ağzı burnu kan içindeydi. Yoğun bir acıma duygusu kapladı yüreğimi.

«Gelmiyecen mi?»

«Gelicem.»

Dükkânı kapayıp Ahmet'le birlikte çıktım.

Bir daha adımımı atmıyacağımı düşündüğüm bu yere yine gelmiştim. Matbaacı Ali kapının önündeydi:

«Ne yaptı bu kız böyle be? dedi. Ne yaptı? Deli kız.»

İçeri girdim. Her şey benim bıraktığım gibiydi aşağı yukarı. Ürkek adımlarla İnci'nin odasına girdim. Kendi karyolasındaydı. Üstünde kirli bir örtü vardı. Dört bir yan kırpık kırpık edilmiş pijamalarla doluydu. Bütün pijamaları, henüz dikilmemiş pazenleri ince ince doğramıştı anlaşılan. Örtüyü aralayıp baktım. Mum gibiydi yüzü. Ahmet:

«Şu kutudakileri hep içmiş, dedi. Nerden bulmuş bilmem ki?»

Nembutal kutusuydu gösterdi. Ayla'nın koltuğuna oturup sağı solu gözden geçirmeye başladım. Sanki yeni gelmiştim. Her şeye ilgiyle, heyecanla bakıyordum. Küçük radyo İnci'nin ölümüne üzülmüş gibi duruyordu masanın üstünde. Daha da ufalmıştı sanki.

«Ne zaman oldu bu iş?»

Ahmet, İnci'nin görünen ayaklarını örterek:

«Bu sabah dedi. Sabahleyin onda geldim... Vurdum, vurdum, ses yok... Dayandım açtım kapıyı... Önce, uyuyor sandım... «İnci abla, İnci abla,» diye seslendim... Ses yok... Oysa hafiftir uykusu... Dürttüm sonra birkaç kere... Dürttüm... Nafile... Elleri buz gibiydi... Boş kutuyu görünce de anladım tabiî...»

«Gece Ali mi vardı yanında?»

Ali kendi kendine konuşur gibi:

«Yo, yo, dedi... Ben yoktum... Şöyle bir uğrayım dedim sabahleyin... Bir iki lâflıyım dedim İnci'yle... Baktım... Ahmet ağlıyor... Şu terliklere bak... Vah zavallı İnci... Şanssız İnci... Şanssız kız...»

Matbaacı Ali'nin sözleri bir fırtına uğultusu gibiydi kulaklarımda. Kalktım. Kendi kaldığım odaya, Umut'un odasına baktım. İçime bir gariplik çöktü. İnci'nin deri ceketi duvardaki çiviye asılıydı. Tuhaf bir merakla elimi sürdüm. Kemal'in İnci için söylediği sözler çınlıyordu kulağımda. Ahmet yanıma gelmiş:

«Ne yapıcaz Arif bey? diyordu. Nasıl kaldıracaz bunu? Fukara kağıdı çıkarsak bari... Çantasından otuz beş kuruş çıktı topu topu... İşte...»

Ahmet paraları gösteriyordu bana.

«Evet, dedim. Muhtardan fakir kağıdı alacağız...»

«Şuna bak sen, oysa o törenli gömülmek isterdi... Çelenkli falan... Durmadan öyle derdi bana... «Oğlum benim cenazeme yüzlerce çelenk gelecek... Zattur zuttur da olacak...» Bilmem neden böyle derdi? Hiç anlamazdım.»

Matbaacı Ali, Ahmet'in yanına yaklaşmış:

«O otuz beş kuruşu versene bana!» diye yalvarıyordu.

Ahmet dalgın dalgın, otuz beş kuruşu Ali'ye uzattı.

«Hatıra... İnci"nin hatırası... Onu saklıycam cebimde... Uğur parası... Harcamam valla...»

Matbaacı gözlerimin içine bakıp gülümsüyordu durmadan.

Cenaze namazında epey insan vardı. Ama namaz bittikten sonra dağıldı herkes. Sanırım martın biri ya da ikisiydi. O sabah öyle bir kar yağmıştı ki şaşırmış kalmıştık hepimiz. Ahmet'e:

«Sen kahvelerden birkaç işsiz güçsüz bul bakalım, dedim. Veririz parasını...»

«Tabut taşımak için mi?»

«Evet...»

«Belediyenin arabasıyla gitmiyecek mi?»

«Taa mezarın başına kadar götürecek değil ya araba...»

Tabutu arabadan indirdikten sonra bir hayli güçlük çektik. Boyacı Ahmet'in parayla kahveden bulduğu işsiz güçsüz dört serseri de olmasaydı halimiz dumandı. Matbaacı Ali bir yol olsun tabutun ucundan yapışmadı yol bo-

yunca. Kendi kendine birşeyler söyleniyor, sonra aptal aptal gülümsüyordu. Bir ara yanıma gelerek:

«Şey...» dedi.

Düşündü, bulamadı diyeceğini. Eğildi, bir avuç kar aldı yerden. Sıkıp tabuta doğru fırlattı:

«Al kız İnci!» diye bağırdı.

İmam döndü, iri iri gözleriyle yiyecek gibi baktı Ali'ye. Tabutun altındaki dört serseri gülüşmeye başladılar. Hava oldukça soğuktu. Öğleden sonra olmasına karşılık, bir karanlık çökmüştü ortalığa. İnce ince kar dökülüyordu. Ayaklarımızın altı gırç gırçtı yürürken. Ali koluma girdi:

«Bana bir iki buçuk!» dedi.

«Nolacak?» dedim.

«Sinemaya gidicem burdan sonra...»

Kolumdan çıktı. Gözlerimin içine baka baka:

«Hepimiz ölmeyecek miyiz?» diye mırıldandı. Bir iki buçuk versene...»

«Sus şimdi, dedim. Ayıp... Biz ölü gömüyoruz, sen neler düşünüyorsun!»

«İnci olsaydı verirdi ama...»

Dört serseri hiç bir yorgunluk belirtisi göstermeden taşıyorlardı tabutu. Birinin öyle uzun bıyıkları vardı ki, kulaklarına varıyordu taa. Hiç birinin üstünde palto ya da pardösü gibi bir şey yoktu. Nasıl da üşümüyorlardı? Ali:

«İyi kızdı şu İnci dedi. Döverdi söverdi ama yine de iyiydi. Bir iki buçuk versene!»

Serserilerden biri cebinden ekmek çıkarmış kemirip duruyordu habire. Öne doğru ilerleyip birisinin yerine geçmek istedim tabutun altında. Uzun bıyıklı serseri:

«Bu iş yirmi beşe olmaz abi, dedi. Elli gayme... Daha aşağı kurtarmaz... Ayaklarım kar doldu hep...»

Duymazlıktan gelip Ali'ye:

«Biraz da sen yapış bakalım tabutun ucundan.» dedim.

Ali anlamamış gibiydi söylediklerimi. Suratı o her zamanki gülünç, zavallı insanın yüreğinde acıma uyandıran surattı. İncecik eski pardösüsünün içinde üşüdüğü belliydi.

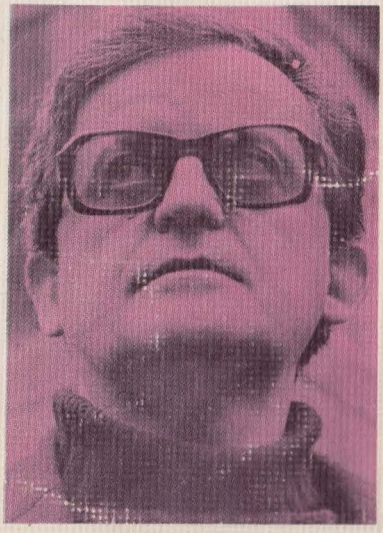
Mezar hazırdı. İki mezarcı kolları sıvalı bekliyorlardı öyle. Ağızlarından buğu buğu dumanlar çıkıyordu. İmam tabutun kapağını açıp parayla tuttuğumuz adamlardan ikisine:

Şunun uçlarından tutun bakalım,» dedi.

Adamlar, kefenin iki uçta düğüm olmuş yerlerinden tutup ölüyü tabuttan çıkararak elleri havada bekleyen mezarcılara uzattılar.

Küreklerle toprak atan mezarcıların kolları makine gibi işliyordu. Koca bir tümsek oluncaya kadar çalıştılar. Matbaacı Ali kuru bir dalı mezarın baş ucuna dikti. İmam yanık yanık dua okurken, boyacı Ahmet «Hık, hık» diye sesler çıkarıyor, ağlıyordu. Kemal'in «küçük burjuva»sını gömmüştük artık. İçimde öyle bir duygu vardı ki, sanki bir insanı değilde; bir yanlışı, bir çığlığı, bir açlığı, hastalıklı bir kahkahayı gömmüştük toprağa.

— BİTTİ —

İrfan Yalçın, 1974 yılında Milliyet Yayınları'nın açtığı Roman Yarışmasında, 312 değişik konulu yapıt arasında ikincilik ödülünü «Pansiyon Huzur» ile aldı.

Beyoğlu'nun arka sokaklarında kiraladığı evi pansiyon olarak işleten, geçmişiyle yaşayan, birtakım çıkmazların içinde kıvranan, ama bu çemberi kıramayan sonunda da çözümü intiharda bulan, küçük burjuva pisliklerivle dopdolu bir kadın ve onun yanında kalan insanların yaşamından bir kesiti sergiliyor «Pansiyon Huzur.»

Soyut, Yansıma, Gelecek, Yeni adımlar v.b. gibi dergilerde eleştiri, şiir ve hikâyeleri yayınlanan İrfan Yalçın'ın gerçek anlamda edebiyata girişi Yeni Dergi'nin düzenlediği bir eleştiri yarışmasında «İnce Memet» adlı yazısıyla ikincilik alışından sonra olmuştur. Yazarın J. London'dan «Şafak Kızı», J. Fuçik'ten «Darağacında Röportaj» adlı çeviri kitapları'yla, «Genelevde Yaş» ve «Ölümün Ağzı» (Türk Dil Kurumu 1980 Roman Ödülü) «Freyi Öldürmek» (Milliyet Roman Yarışması Mansiyon Ödülü) adında yapıtları var.

İRFAN YALÇIN

PANSİYON HUZUR

Kapak/Haslet Soyöz